

සුපිලිපන්න ජේශයක් කරා
TOWARDS A NATION OF INTEGRITY

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SRI LANKA**

Building a Nation of Integrity

මෝටර් රථ කාන්කන් අතර සිටි හංස බේනුවක්

මගේ වාහනයේ ලියපදිංචි සහතිකයේ මෙතෙක් පැවති එන්ජින් අංකය ඉවත්කර නව අංකය ඊට එක්කිරීම සඳහා ලිපිගොනු මෝටර් රථ ප්‍රවාහන කොමසාරිස් කාර්යාලයට ඉදිරිපත් කළෙමි. මෙම සංගෝධනය කර යටා කාලයේ තැපෑලෙන් එවන බව මා වෙත දන්වන ලදී. මාස ගණනක් ගතවුවත් එය නොලැබුණු හෙයින් සිහිකැඳවන ලිපියක් යැවීමි. ඊටද පිළිතුරක් නොලැබුණි. මෙයින් පසුව මෙම කාරණය ඉටුකරගැනීම සඳහා විසිවක් වතාවක් මෝ.ප්‍ර.කො. කාර්යාලයට යෑමට සිදුවින.

මෙසේ ගිය විටදී වැඩ අවසන්ව ඇති ලිපි ගොනුව පරිගණක ගත කිරීමට ඇති බවත් දින කිපයකින් මාවෙත ලැබෙන බවත් දන්වන ලදී. මෙසේ ගිය සෑම අවස්ථාවකදීම කුමක් හෝ හේතු දැක්වීමක් මිස කාරණය ඉටුනොවීය. එක් දිනක් ලිපිගොනුව අස්ථාන ගතව ඇති බව කියූ අතර ඊට පසු දිනක මෙතරම් ප්‍රමාද වූනේ ඇයි ද කියාත් මාගෙන් විමසනු ලැබීය. නමුත් ප්‍රමාදය සිදුවී තිබුනේ ඔවුන් අතිනි. මෙසේ ගිය එක් අවස්ථාවකදී මෙවැනි වැඩ කරගැනීමට ක්‍රම සහ විධි ඇති බව දන්වනේ නැද්දැයි මගෙන් අසනු ලැබීය. ඔවුන් එයින් අදහස් කළදේ මානට වැටහුන නමුත් ඒ ක්‍රමයට මෙය කරගැනීමට මට උවමනා නොවීය. ඉන්පසු දිනකදී ගිය අවස්ථාවකදී දැනගන්නට ලැබුනේ ලිපිගොනුව අස්ථාන ගතව ඇති බවකි.

ඉන්පසු දිනකත් 2003-11-04 දින මෙම වාහනයට අදාළ ශාඛාවට ගියෙමි. ඒ වන විට එහි කලින් සිටි විෂය භාර ලිපිකාරිනිය වෙනුවට අළුත් අයෙක් පත්ව සිටියාය. ඊට කලින් සිටි අයට වඩා ආචාරශීලී මා පැමිණි කාරණය විමසන ලදී. මාගේ දීර්ඝ විස්තරය ඉතා සාවධානව අසා සිටි එම මහත්මිය මා හට ලොකු අසාධාරණයක් සිදුව ඇති බව පවසා වාහනයේ නොමිමරය අසා ලිපිගොනුව නැති වග දන්වන ලදී. එවිට එම මහත්මිය මානට ටිකක් සිටින ලෙස දන්වා තමාම ලිපිගොනුව සෙවීමට ගියාය. මිනිත්තු විස්සකින් පමණ ලිපිගොනුවද රැගෙන එම මහත්මිය පැමිණ පරිගණක මාගේයෙන් එහි තොරතුරු සොයා බලද්දී එම වාහන අංකය පරිගණකයෙන් ඉවත්කර ඇති බව මාවෙත දැන්වීය. ඉන්පසු මාත් සමග ඉහළ නිලධාරියෙක් වෙත ගිය ඒ මහත්මිය සියළු විස්තර පවසා නැවත පරිගණකයට ඇතුල් කිරීම සඳහා අනුමැතිය ලබාගත්තාය. එපමණක් නොව අවුරුදු පහකට වැඩි කාලයක් තිස්සේ කරගැනීමට නොහැකි වූ එම කාරණය එක්දිනකින් අවසන් කර ලියාපදිංචි සහතිකය කිසිම ප්‍රමාදයකින් තොරව ලබාදීමට හිතතමානි වූවාය.

තම රාජකාරි වගකීම් නිසිලෙස වටහාගෙන සෑම දෙයක්ම මුදල් මත තීරණය වන මෙවැනි කාලයක කිසිදු ලාභ ප්‍රයෝජනයක් අපේක්ෂා නොකර මෙම කායඝීය කරදුන් කාර්යක්ෂම බවත් ආචාරශීලී බවත්, මා ඉතා අගය කොට සලකන බවත් මේ සියලු ගෞරවය ලොරි ශාඛාවේ (4) සේවය කරන නන්දනී විජයසිංහ මහත්මියට හිමිවිය යුතු අතර මෝටර් රථ ප්‍රවාහන කොමසාරිස් කායඝීලයට මෙවැනි විශිෂ්ට ගණයේ සේවක මහත්මින් විශාල ගෞරවයක් බවත් සඳහන් කරමි.

එන්.පී.ජය්වත්
පන්නිපිටිය

(දිවයින ඉරිදා සංග්‍රහය 2003 නොවැම්බර්16)

සුපිලිපන්න දේශයක් කරා

TOWARDS A NATION OF INTEGRITY

සැකසුම්

හිතිය, ඒ.කේ. චන්දකාන්ත
හිටපු නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන
කොමිෂන් සභාව

චිත්‍ර (පුවත්පත් කාරුවන් හැර)

කපිල සම්පත් පතිරණ

පරිගණක යතුරු ලියනය

චාමලී නිසංසලා

සම්බන්ධීකරණය

ධනුෂ්ක විජේකෝන්

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SRI LANKA

Building a Nation of Integrity

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2006 නොවැම්බර්*
දෙවන මුද්‍රණය (සංශෝධිත) 2008 අප්‍රේල්

Transparency International Sri Lanka
28/1, Bullers Lane,
Colombo 07, Sri Lanka

Tel : (094) 011 2501474
Fax : (094) 0112592287
E-mail : tisl@sltnet.lk
Web : www.tisrilanka.org

Printed By :

Kapila Advertising
B. 15, G3, Soysa Pura, Moratuwa.
Tel : 0112-636017
E-mail : kapila_patirana@yahoo.com

සිවිල් සමාජයට දුසැරි (දූෂණ) විරෝධී දැනුම ලබාදීමේ අධ්‍යාපනික වැඩමුළු වලදී නොමිලේ බෙදාදීම සඳහා සම්පාදිතයි.

* ප්‍රථම මුද්‍රණය ජාත්‍යන්තර සංවර්ධනය පිළිබඳ ඇමරිකානු නියෝජිතායතනය (USAID) විසින් ARD ආයතනය මගින් 2005/2006 කාලයේදී මෙහෙය වූ ශ්‍රී ලංකා දූෂණ මර්දන වැඩසටහන යටතේ ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද බව ස්තූති පූර්වකව සඳහන් කරමු.

අපගේ දැක්ම :

සුපිළිපන්න දේශයක් ගොඩනැගීම

අපගේ මෙහෙවර :

සුපිළිපන්නතාව ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ ප්‍රයත්නය
මෙහෙයවීම, ඊට සහයෝගය ලබාදීම සහ
දැනුවත් භාවය ඇති කිරීමත්
ක්‍රියාකාරීත්වය දිරිගැන්වීමත් තුළින්
දුසැරිය (දූෂණය) මුලිනුපුටා දැමීම.

ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා

28/1, ඔලර්ස් පටුමග, කොළඹ 07, ශ්‍රී ලංකා

ටෙලි : 94-11-2501474   ෆැක්ස් : 94-11-2592287

ඊ-මේල් : tisl@sltnet.lk   වෙබ් අඩවිය : <http://www.tisrilanka.org>

ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා යනු,

ලෝකයේ රටවල් 105 කට අධික ප්‍රමාණයක දේශීය ශාඛාවන් සහිත, දූෂණයට එරෙහිව සටන් වදින ප්‍රධානතම ජාත්‍යන්තර සංවිධාන ජාලය වන ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා නියෝජිතායතනය වන්නේ ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා ආයතනයයි. සහග්‍ර වර්ෂය ආරම්භයත් සමග ශ්‍රී ලංකාවේ ස්ථාපනය වූ ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා ආයතනය ස්වකීය සය වසරක ගමන් මග තුළ, මේ වන විට අල්ලස හා දූෂණයට එරෙහිව කටයුතු කිරීම හා යහ පාලනය පිළිබඳ සංකල්ප ප්‍රවර්ධනයෙහිලා ඉමහත් මෙහෙයක් ඉටුකරමින් සිටී.

ජාතික මැතිවරණ කාලපරිච්ඡේදයන්හිදී පොදු දේපළ අයටා පරිහරණය කිරීම් නිරීක්ෂණය කිරීමත් ඒවා අදාල බලධාරීන්ගේ අවධානයට යොමු කිරීමත් මෙන්ම මැතිවරණයන්ට පසුව රාජ්‍ය අංශයේ ඉහළ තනතුරුවලට දේශපාලනික සබඳතා මත කෙරෙන අයටා පත්කිරීම් පිළිබඳව නිරීක්ෂණ කටයුතුවල නියැලී වාර්තා කිරීමත් ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා ආයතනය විසින් පසුගිය කාලය පුරාවට සිදු කර ඇත.

සුනාමි ව්‍යවසනයට පසුව ශ්‍රී ලංකාවට ලැබුණු බිලියන ගණනක ආධාර උපයෝජනය කෙරුණු ආකාරය පිළිබඳව විගණනය කිරීමත්, සුනාමි විපතීන් පසු දූෂණය අවම කරමින් දේශය යළි ගොඩනැගීම පිළිබඳව මහජන අදහස් ඒකරාශී කර රජය හා අදාල ආයතන වෙත ඉදිරිපත් කිරීමත් අප ආයතනය මගින් ඉටුකරන ලදී.

අල්ලස සහ දූෂණයට එරෙහිවීම පිළිබඳ දැනුවත්භාවය ප්‍රවර්ධනය පිණිස ග්‍රන්ථ ප්‍රකාශනයත්, යහ පාලනය පිළිබඳ විවාදාත්මක අවස්ථාවන්හිදී පුවත්පත් නිවේදන නිකුත්කිරීම මගින් රජයේ හා මහජනතාවගේ අවධානය එවැනි කරුණු කෙරෙහි යොමුකිරීම මගින් අල්ලස හා දූෂණයට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථාවන් අවම කිරීමට ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා ආයතන කටයුතු කරයි.

මේ හැරෙන්නට ඇමරිකානු සහයෝගිතා මධ්‍යස්ථානය, (ACILS), ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන පරිපාලන ආයතනය (SLIDA), A.R.D ආයතනය, අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව, රාජ්‍ය පරිපාලන අමාත්‍යාංශය යටතේ ක්‍රියාත්මක වෙන ප්‍රතිස්ථාපන ධාරිතා සංවර්ධන වැඩසටහන (CADREP) ආදී රාජ්‍ය මෙන්ම රාජ්‍ය නොවන ආයතන සමග එක්ව දිවයින පුරා සිංහල, දෙමළ හා ඉංග්‍රීසි යන සෑම භාෂාවකින්ම අධ්‍යාපනික වැඩමුළු සංවිධානය කිරීමද අපගේ දැනුවත්කිරීම් කාර්යභාරය තුළ ප්‍රධාන තැනක් ගනී. එමෙන්ම දකුණු ආසියාවේ ප්‍රථම වරට දුකැරිය වැළැක්වීම පිළිබඳව පුහුණුකරුවන් පුහුණු කිරීමේ අත්පොතක් හා මෙවලම් කට්ටලයක් ප්‍රතිශ්ඨාපන ධාරිතා සංවර්ධන වැඩසටහන හා ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන පරිපාලන ආයතනය සමග එක්ව ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති අතර රාජ්‍ය නිලධාරීන් පුහුණුකරුවන් ලෙස පුහුණු කිරීම දැනට කරගෙන යනු ලබයි. එසේම දුකැරිය වැළැක්වීම සඳහා රාජ්‍ය අංශයේ නිලධාරීන් විසින් බිහි කරන ලද "සුපිරිසිදු දැන්" සංවිධානය සමග ඉතා කිට්ටුවෙන් කටයුතු කරමින් දිවයිනේ විවිධ ප්‍රදේශයන්හි මහජන මණ්ඩප පැවැත්වීම කරනු ලබයි.

රාජ්‍ය අංශයේ දූෂණ මර්දනය කෙරෙහි පමණක් නොව පෞද්ගලික අංශය තුළ පවතින දූෂණ කටයුතු වළක්වා ගැනීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා වාණිජ මණ්ඩලය (Sri Lanka Chamber of Commerce) වැනි ආයතන සමග එක්ව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ද පවත්වා ඇත. එමෙන්ම ශ්‍රී ලංකා පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව සමග එක්ව දූෂණයෙන් තොර උත්තරීතර පොලිසියක් බිහි කිරීමට මුල් පියවර තබනු වස් පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව පිළිබඳව පුළුල් අධ්‍යයනයක් සිදු කර ඒ වාර්තාවද නිකුත් කරනු ලබ ඇත.

සෑම වර්ෂයකම දෙසැම්බර් 09 දිනට යෙදෙන ජාත්‍යන්තර දූෂණ විරෝධී දිනය නිමිත්තෙන් අල්ලසට හා දූෂණයට එරෙහිව නිර්භීතව සටන් වදින ශ්‍රේෂ්ඨ පුරවැසියන් හට 2004 වර්ෂයේ සිට ජාතික සුපිලිපන්න ප්‍රණාම ප්‍රදානය (National Integrity Awards) කිරීමද ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා ආයතනය ඉටුකරන ප්‍රධාන වාර්ෂික මෙහෙවරකි.

ඉහතින් දක්වා ඇත්තේ අපගේ මෙහෙවරයන්ගෙන් බිඳක් පමණි. වැඩි විස්තර සඳහා අපගේ වෙබ් අඩවියට පිවිසෙන්න . www.tisrilanka.org

පෙරවදන

අල්ලස හා දුසැරිය (දුෂණය) රට ම ගිලගත් ව්‍යසනයක් බව හැම දෙනාම දන්නා කරුණක් වුවත් ඊට වරෙකිව, එය මැඩපැවැත්වීමට අවශ්‍ය දැනුම හා හැකියාවන් හි අඩුපාඩු පවත්නා බව අපට පෙනීගොස් ඇති කරුණකි. ශ්‍රී ලංකාවේ පවත්නා දුසැරිය මර්දනයට අදාල හිඟ රීති, ආයතන රැසක් තිබුණද එකී ප්‍රතිපාදන හා ආයතන පිළිබඳ තොරතුරු උපයෝගී කරගෙන දුෂණය මැඩලීමට හා යහපාලන ප්‍රතිපත්තින් ප්‍රවර්ධනයට අවශ්‍ය දැනුම සරලව හා ක්‍රමවත්ව ඉදිරිපත් කිරීම මෙම ග්‍රන්ථයේ අරමුණ වේ.

අප ආයතනය මේ වන විට දවසින් ප්‍රදේශ රාශියක විවිධ ජන කොටස්, නිලධාරීන් හා විවිධ වෘත්තිකයින් සමඟ සාමූහිකව කටයුතු කර ඇති අතර ඒ සැම වැඩසටහනකදී ම ඉස්මතු වූ ප්‍රධානතම අඩුපාඩුවක් වූයේ, අල්ලස හා දුෂණයන්ට වරෙකිව මහජන ආකල්පයක් පැවතුනද එය ක්‍රමවත් හා සාමූහික නොවන ප්‍රබල මහජන මතයක් දක්වා වර්ධනය වී නොමැති බවය. මහජනතාව වෙතින් අල්ලස හා දුසැරියට වරෙකිව ප්‍රබල හා වලදායී විරෝධතාවයක් වල්ල වීමට නම් දුසැරියෙන් හටගන්නා අයුතු ප්‍රතිවිපාක හා එයින් රටටත් අනාගත පරපුරටත් උද්ගත වන අහිතකර තත්වයන් පිළිබඳ මනා දැනුවත් භාවයක් තිබිය යුතුය. එපමණක් නොව එවැනි මහජන මතයක් ක්‍රමවත්ව දුසැරිය මර්දනය වෙත ඉලක්කගත කිරීමට නම් පවත්නා හිඟ ප්‍රතිපාදන පිළිබඳ පුළුල් දැනුමක් සරලව ලබාගැනීමේ මූලාශ්‍රයන්ද සුලබ විය යුතුය.

මෙම ග්‍රන්ථය රාජ්‍ය සේවයේ නියුතු නිලධාරීන්ට, සිවිල් සමාජ හා ප්‍රජා මූලික සංවිධාන වල කටයුතු කරන නිලධාරීන්ට හා සාමාජිකයින්ට මෙන්ම මෙම ක්ෂේත්‍රය අධ්‍යයනය කරන විද්‍යාර්ථීන්ට පමණක් නොව උනන්දුවක් දක්වන ඕනෑම අයෙකුට දැනුම ලබාදීම සඳහා සම්පාදනය කරනු ලැබූ අතර හැකි තාක් සරල හා අවබෝධයට පහසුවන ආකාරයට ඉදිරිපත් කිරීමට ප්‍රයත්න දරා ඇත. එමෙන්ම මේ සම්බන්ධයෙන් ඔබගේ අදහස් හා යෝජනා පමණක් නොව දුසැරිය මර්දනය සඳහා ඔබට දායක විය හැකි ආකාරය පිළිබඳ නව අදහස්ද ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා ආයතනය ඉතාමත් අගය කොට සලකන බව කිවමනාය.

එසේම සිවිල් සමාජයේ එක් ආයතනයකට හෝ එක් පුද්ගලයෙකුට හෝ දුසැරිය (දුෂණය) පිටු දැකීමේ භාරදුර වගකීම ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු ක්‍රියාවක් නොවේ. ඒ සඳහා එකිනෙකා බද්ධ වූ යක්තිමත් සමගාමී පොදුජන ක්‍රියාදාමයක අවශ්‍යතාවය ලොවපුරා අත්දැකීම් වලින් මනාව ප්‍රකට වී ඇත. අපගේ මෙම ව්‍යාපෘතියද එවැනි ඒකාබද්ධ වැඩපිළිවෙළක් ආරම්භ කිරීමට පදනම සැකසීමයි. එකී අරමුණ සාක්ෂාත් කරගැනීම පිණිස ග්‍රාමීය සමාජ ස්තරයේ ක්‍රියාකාරීන් දැඩි උනන්දුවෙන් සිටින බව නොරහසකි. එසේ හෙයින් අප විසින් ඉටු කරන්නා වූ දුසැරිය (දුෂණය) පිටුදැකීමේ මෙහෙවරට ඔවුන්ගේ දායකත්වය හා නායකත්වය ලබාගැනීම අපගේ අපේක්ෂාවයි. එකී කර්තව්‍යයට දායකත්වය ලබාදීමට අවශ්‍ය දැනුමත් යක්තියත් ලැබෙවායි අපි බලාපොරොත්තු වන අතර එමගින් දුසැරිය පිටුදැකීමට සාකලස ප්‍රවේශයක් ලැබෙනු ඇතිය යන්න අපගේ විශ්වාසයයි.

පේ.සී. වැලිඅමුණ
විධායක අධ්‍යක්ෂ
ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා

පටුන

ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා යනු	iii
අපගේ දැක්ම හා මෙහෙවර	v
ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා විධායක අධ්‍යක්ෂකගෙන්	vii
පළමුවන පරිච්ඡේදය - සුපිළිපත්ත දේශය	
සුපිළිපත්ත දේශයක් යනු කුමක්ද?	09
සුපිළිපත්ත දේශයක් ගොඩනැගීම.	02
සුපිළිපත්ත දේශයක් කරා ගමනට බාධා මොනවාද?	05
දැකැරිය (දූෂණය) සඳහා පාරිභාෂික වචන.	10
දෙවන පරිච්ඡේදය - දැකැරිය (දූෂණය) යනු කුමක්ද?	
අපි දැකැරිය (දූෂණය) හඳුනා ගනිමු.	13
දකුණු ආසියාතික රටවල්හි දැකැරියේ (දූෂණයේ) පොදු ගුණාංග	18
තුන්වන පරිච්ඡේදය - දැකැරියේ (දූෂණයේ) ප්‍රතිවිපාක	
දැකැරියේ (දූෂණයේ) ප්‍රතිවිපාක.	19
රජය කෙරෙහි මහජන විශ්වාසය බිඳ වැටීම.	20
දැකැරිය (දූෂණය) මිනිස් ජීවිත බිලියන්හා අයුරු.	21
ජන අවධානයට ලක් නොවුන ශ්‍රී ලංකා බේදවැඩකය.	22
දැකැරිය (දූෂණය) හා සංවර්ධනය.	23
රටක දැකැරියේ (දූෂණයේ) මට්ටම මැනීම.	24
දැකැරියේ (දූෂණයේ) ශ්‍රී ලංකා මුහුණුවර.	25
හතරවන පරිච්ඡේදය - දැකැරියට (දූෂණයට) හේතු	
දැකැරිය (දූෂණය) සිදු වන්නේ ඇයි?	27
දැකැරිය (දූෂණය) හා ලෝක ඉතිහාසය.	29
දැකැරිය (දූෂණය) තුරන් වී නැත්තේ ඇයි?	30
හොංකොං දේශයේ විජයග්‍රහණයේ කට්ටව	31

පස්වන පරිච්ඡේදය - දැකීම (දැකීම) නැති කිරීම.

දැකීම (දැකීම) වැළැක්වීමේ ක්‍රම වේදය.	33
දැකීම (දැකීම) මර්දන හිත.	33
දැකීම (දැකීම) මර්දන ආයතන.	35
දැකීම (දැකීම) තවදුරටත් පවතින්නේ ඇයි?	38
දැකීම (දැකීම) මර්දන ජනනා සහයෝගය ලැබිය යුතු අයුරු.	39
දැකීම (දැකීම) මැඩපැවැත්වීම සහ හිතියේ ක්‍රියාකාරීත්වය.	40
දැකීම (දැකීම) වැළැක්වීමේ ඵලදායී ප්‍රවේශයන්.	42
දැකීම (දැකීම) ගැන මිත්‍යාව හා සත්‍යය.	47
සිතා බලන්නට	48
ඉතිහාසගත කරුණු අනුව ශ්‍රී ලංකාවාසී අප හට දැකීමට (දැකීමට) ඉඩ නැත.	49

හයවන පරිච්ඡේදය - අපි කුමක් කරමුද?

අපි කුමක් කරමුද?	51
දැකීමට (දැකීමට) එරෙහිව නැගී සිටීම කාගේ වගකීමද?	52
උකටලි නොවන්න	53
අපි ලෝකය වෙනස් කරමු.	54
සමාජය උඩු යටිකුරු කරමු.	56
සුපිළිපන්න ප්‍රතිඥාව.	57

උප ග්‍රන්ථ

1 -i කොටස - අල්ලස් පනතේ විධිවිධාන සරලව.	59
ii කොටස - වත්කම් හා බැරකම් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේ පනත සාරාංශගතව.	65
iii කොටස - මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනත සහ මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීමේ පනත සංක්ෂිප්තව.	66
2 - නිතර නැගෙන ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු.	67
3 - සිද්ධි අධ්‍යයන - දැකීම (දැකීම) වැළැක්වීමේ ඵලදායී ප්‍රවේශයන්.	79
4 - එක්සත් ජාතීන්ගේ දැකීම විරෝධී ප්‍රඥප්තිය සාරාංශගතව.	91

පළමුවන පරිච්ඡේදය

සුපිළිපන්න දේශයක් යනු :-

සියළුම නිල කටයුතු නියමිත, නීත්‍යානුකූල පටිපාටීන්ට අනුව ක්‍රියාත්මක වන, යහ පාලන ප්‍රතිපත්තීන් ගරු කොටගෙන රාජ්‍ය පාලනය මෙහෙයවන, අල්ලසීන් හා දුසැරියෙන් (දූෂණයෙන්) තොර අවංක හා යුක්තිගරුක ජනතාවක් ජීවත් වන රටකි.

එවැනි රටක නීතියේ ආධිපත්‍යය, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය හා මානව අයිතිවාසිකම් සුරක්ෂිත වන අතර රට තිරසාර සංවර්ධනයකට ද, ජනතාව ඉහල ජීවන මට්ටමකට ද, හිමිකම් ලබති.

එවන් සකල සිටිත් පිරි රටක ජීවත්වන සුඛිත මුදිත ජනතාව, සියල් සැප භුක්ති විදිමින්, දුක්ඛ දෝමනස්සයන්ගෙන් තොරව, විරාත් කාලයක් ආයු වළඳති. පෙරදිග සාහිත්‍යයේ එන කේතුමති රාජධානිය එවැන්නකි.

සුපිළිපන්න දේශයක හිමිකරුවන්ට සිටි බව සාඩම්බරයෙන් ප්‍රකාශ කළහැකි අභිමානවත් අතීතයක් අපටත් තිබුණි.

දුටුගැමුණු රජ දවස, යුරුප්ව බරකින් යැවූණු කාන්තාවකට,
රන්, රිදී, මුතු, මැණික් වර්ෂ කෝටියක් යන දුරාගෙන අනුරාධපුර
රාජධානියේ සිට මාගම් පුරවර්ෂ දක්වා කිසිදු උපද්‍රවයකින් තොරව
තනිව ගමන් කිරීමට හැකියාව තිබුණි.

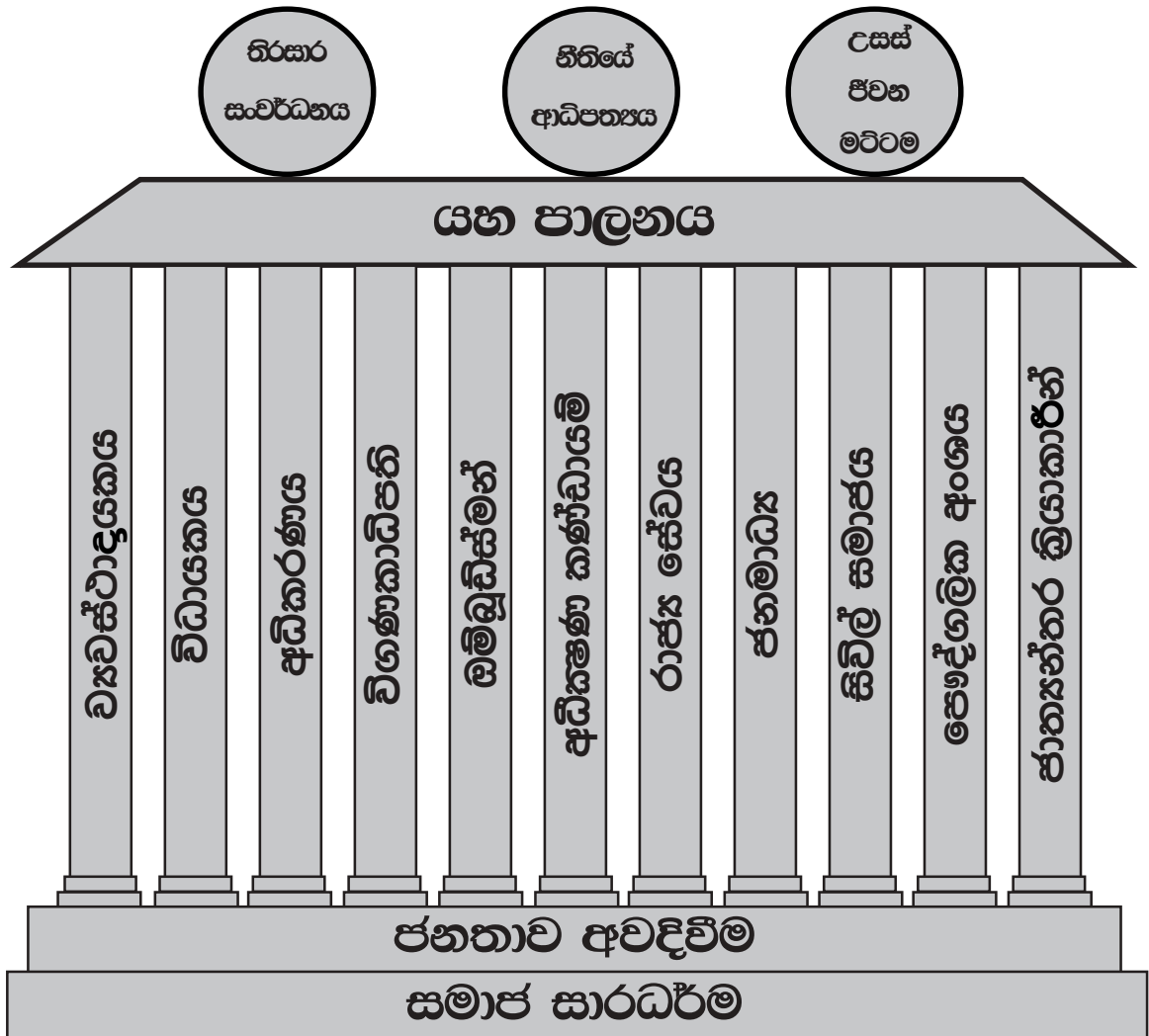
මහාමංශය

¹Corruption යන වචනයට පාරිභාෂික වචනය ලෙස දූෂණය යන්න යෙදේ. ඉංග්‍රීසි වචනය භාවිතා වන්නේ මූල්‍ය හා බලය පිළිබඳ ක්‍රියා ආශ්‍රිතවය. නමුත්, සිංහල භාෂාවෙන් දූෂණය යන වචනය ස්ත්‍රී දූෂණය, පරිසර දූෂණය වැනි අවස්ථා සඳහාද යෙදේ. මේ නිසා මෙවැනි අවස්ථා වලින් වෙන් වූ අදහසක් සහිත වචනයක් Corruption යන්නට යොදා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය කලක සිට පැවතුණ අතර ඒ සඳහා අරියසෙන් අනුබුදුවන් විසින් නිර්මාණය කරන ලද වචනය දුසැරිය වේ.

සුපිලිපන්න දේශයක් ගොඩනැගීම

රටක් කුළුණු මත රැඳී ඇති පියස්සක් සහිත ගොඩනැගිල්ලකට උපමා කිරීමෙන් සුපිලිපන්න දේශයක නිර්මාණය පිළිබඳව කරුණු ඉදිරිපත් කළ හැක.

ජාතික සුපිලිපන්න ව්‍යුහය National Integrity System

කුළුණු රඳා පවතින්නේ සමාජ සාරධර්ම හා ජනතාවගේ අවදිවීම (දැනුවත්වීම) යන අත්තිවාරම මතය. අත්තිවාරම සවිබල නොවන්නේ නම් කුළුණු සිරස්ව සමතුලිතව පිහිටන්නේ නැත.

එක් එක් කුළුණු නියෝජනය කරන ආයතන හා ඒවායේ තිබිය යුතු ගුණාංග වලින් බිඳක් මෙසේය.

ව්‍යවස්ථාදායකය	-	සාධාරණ හා නිදහස් මැතිවරණ
විධායකය	-	ආදර්ශමත්තාවය, බලය අයුතු ලෙස භාවිතා නොකිරීම
අධිකරණය	-	ස්වාධීන හා අදිනතාවය, අපක්ෂපාති වීම
විගණාකාධිපති වාර්තා	-	ස්වාධීන වීම, බලපෑම් වලින් විදුක්ත වීම, විවෘතව වාර්තා කිරීම
ඔම්බුඩ්ස්මන්	-	ස්වාධීනතාවය, වාර්තා කළමනාකරණය
සුපරීක්ෂකයින්	-	ස්වාධීන හා අදින බව, බලාත්මක කළ හැකි සහ බලාත්මක කල නීති
රාජ්‍ය සේවය	-	වර්ග පද්ධතිය
ජනමාධ්‍ය	-	නිදහස් හා ස්වාධීන මාධ්‍ය ආයතන, තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය
සිවිල් සමාජය	-	අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ අයිතිය
පෞද්ගලික අංශය	-	ආයතනික වගවීමතාවය, සාධාරණ තරඟකාරීත්වය.
අන්තර්ජාතික ක්‍රියාකාරීන්	-	අන්තර්ජාතික සහයෝගීතාවය (නෛතික හා අධිකරණමය) ලබාදීම

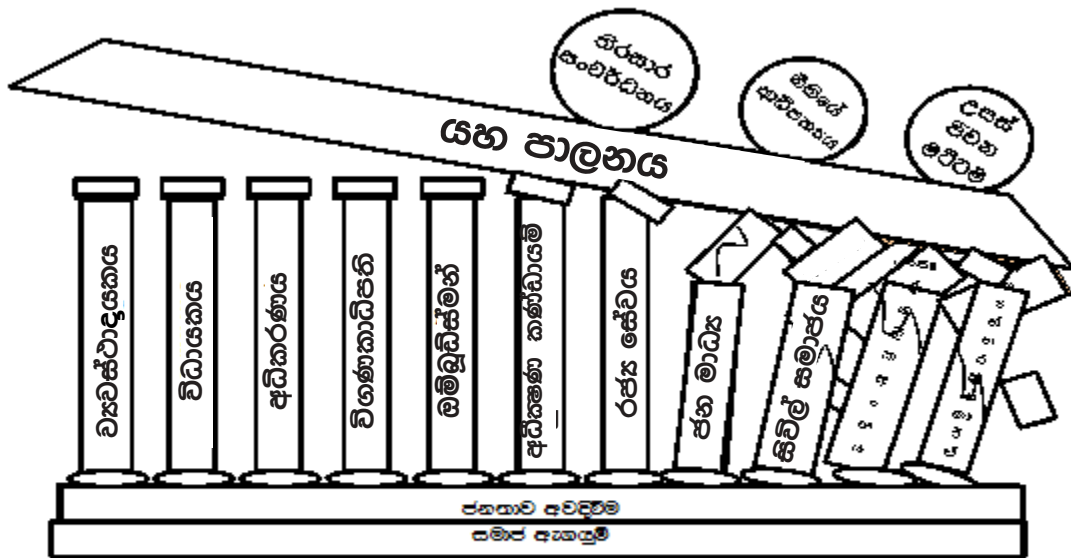
ඉහත දක්වා ඇති ගුණාංගම තිබිය යුතු බවට නියමයක් නැත. ඒ ඒ රටේ දේශපාලනික, සමාජ හා ආර්ථික වාතාවරණය මත ඒ ඒ ගුණාංග වෙනස්විය හැක.

මෙම කුළුණු මත තිරස් අතට යන පාලනය නැමැති පියස්ස රැඳී පවතී. එම තිරස් පියස්ස මත තිරසාර සංවර්ධනය, නීතියේ ආධිපත්‍යය හා ජනතාවගේ උසස් ජීවන මට්ටම යන ගෝල තුන සමතුලිතව පවතී.

යම් හෙයකින් කුළුණු ශක්තිමත්ව තිබුණද අත්තිවාරම (සමාජ සාරධර්ම හා ජනතාව අවදියෙන් සිටීම) දුර්වල වන්නේ නම් කුළුණු ඇඳ වී පියස්ස ඇල වනු ඇත.

එමෙන්ම අත්තිවාරම සවිමත් වූවත් කුළුණු දුර්වල වුවහොත් පියස්ස ඇඳ වී ඇල වනු ඇත. එසේම පියස්ස තිරස්ව පිහිටීමට නම් කුළුණු සියල්ලම එක හා සමාන උසකින් තිබිය යුතුය. එකක් පරායා අනෙකක් නැති සිටීමට තැත්කළහොත් පියස්ස ඇල වනු ඇත.

කුළුණු ශක්තිමත් නැතිනම් සිදුවන්නේ කුමක්ද?

කුළුණු ශක්තිමත් නැතිනම් පියස්ස මත ඇති ගෝල පෙරලි බිමට වැටී සුනුවිසුණු වී යාමයි. ප්‍රතිඵලය දේශය විනාශ වීමයි.

ලෝකයේ දියුණු යැයි සම්මත කිසිම රටක සෑම කාලයකදීම මෙම කුළුණු සම්පූර්ණ වශයෙන් ශක්තිමත්ව පිහිටන්නේ නැත. කලින් කලට විවිධ පුද්ගලයන්ගේ අයුතු ක්‍රියාකාරකම් ඒ ඒ කුළුණු නියෝජනය කරන ආයතනයන්හි දක්නට ලැබේ. එනමුත් වඩාත් වැදගත් වන්නේ සැමවිටම සමාජ සාරධර්ම හා ජනතාව අවදියෙන් සිටීම නැමැති අත්තිවාරම ඉතා ශක්තිමත්ව පැවතීමයි. එබැවින් කුළුණු කිහිපයක් දුර්වල වුවත් පියස්ස සමාන්තරව තබා ගැනීමට හැකියාව ලැබී ඇති අතර අයුතු පුද්ගලයන් ඉවත් කරවීම මගින් කුළුණු යටා තත්වයට පත් කිරීමට මහජන මතය ප්‍රබලය.

එසේ හෙයින් සාරධර්ම සපිරි සමාජයක අවදියෙන් යුතු ජනතාවක් ඇති කර ගැනීමෙන් සුපිලිපන්න දේශයක් ගොඩනැගීමට සවිමත් අත්තිවාරමක් වෙමු.

ඕනෑම රටක ඕනෑම කාලයක ජනතාවගේ බලාපොරොත්තුව උසස් ජීවන මට්ටමකින් යුතුව සමගියෙන් හා සමාදානයෙන් ජීවත් වීමයි. නිව්සැනසිල්ලේ ජීවත් වනවා ලෙස අප සමාජයේ පවසන්නේ මෙය ය. රටක ජනතාවගේ ජීවන මට්ටම මනිනු ලබන්නේ මානව සංවර්ධන දර්ශකය මගිනි. මානව සංවර්ධන දර්ශකයට පාදක කරගනු ලබන්නේ උපතේදී ආයු අපේක්ෂාව, වැඩිහිටි සාක්ෂරතාවය, ඒක පුද්ගල දළ දේශීය නිෂ්පාදනය, ආයු අපේක්ෂාව, අධ්‍යාපනික මට්ටම යනාදී කරුණුය.

එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව සංවර්ධන වැඩසටහන මගින් රටවල් 170 ක් සඳහා 2002 වර්ෂය පාදක කොට පිළියෙල කරන ලද 2004 මානව සංවර්ධන දර්ශකය ආශ්‍රයෙන් තෝරා ගත් රටවල් කිහිපයක මානව සංවර්ධනය පහත පරිදි වේ.

රට	ස්ථානය	උපතේදී ආයු අපේක්ෂාව අවු:	වැඩිහිටි සාක්ෂ්‍යතාව (%)	ඒක පුද්ගල දළ දේශීය නිෂ්පාදනය (PPP US\$)	ආයු අපේක්ෂාවේ දර්ශකය	අධ්‍යාපනික දර්ශකය	මානව සංවර්ධන දර්ශකය
ඉහල මානව සංවර්ධන රටවල්							
නොර්වේ	1	78.9	99.0	36,600	0.90	0.99	0.956
ස්වීඩනය	2	80.6	99.0	26,050	0.92	0.99	0.946
ඕස්ට්‍රේලියාව	3	79.1	99.0	28,260	0.90	0.99	0.946
ඇ.එ.ජ.	8	77.0	99.0	35,750	0.87	0.97	0.939
ජපානය	9	81.5	99.0	26,940	0.94	0.94	0.938
හොංකොං	23	79.9	93.5	26,910	0.91	0.86	0.903
සිංගප්පූරුව	25	78.0	92.5	24,040	0.88	0.91	0.902
දකුණු කොරියාව	28	75.4	97.9	16,950	0.84	0.97	0.888
මධ්‍යම මානව සංවර්ධන රටවල්							
මෙක්සිකෝව	53	73.3	90.5	8,970	0.81	0.85	0.802
මැලේසියාව	59	73.0	88.7	9,120	0.80	0.83	0.793
රුමේනියාව	69	70.5	97.3	6,560	0.76	0.88	0.778
තායිලන්තය	76	69.1	92.6	7,010	0.74	0.86	0.768
පිලිපීනය	83	69.8	92.6	4,170	0.75	0.89	0.753
ශ්‍රී ලංකාව	96	72.5	92.1	3,570	0.79	0.83	0.740
ඉන්දුනීසියාව	111	66.6	87.9	3,230	0.69	0.80	0.692
පහල මානව සංවර්ධන රටවල්							
බංගලාදේශය	138	61.1	41.1	1,700	0.60	0.45	0.509
නයිජීරියාව	151	51.6	66.8	860	0.44	0.59	0.466
ඇන්ගෝලාව	166	40.1	42.0	2,730	0.25	0.38	0.381
ඉතියෝපියාව	170	45.5	41.5	780	0.34	0.39	0.359

සුපිළිපත්ත දේශයක් කරා යන ගමනට බාධා මොනවාද?

සුපිළිපත්ත දේශයක් බිහිකරගැනීමට ඇති බාධක අතරින් ප්‍රධානතම බාධකය වන්නේ දුපැරියයි (දුෂණයයි).

දුසැරිය (දූෂණය) සංවර්ධනය සඳහා වූ මුදල් වෙන් දියාචනට යොමු කිරීම මගින් ජනතාවගේ මූලික අවශ්‍යතාවයන් සැපයීමට රජය අපොහොසත් වීම, අසාධාරණයට ඉඩ ලැබීම හා විදේශ ආයෝජන සහ ආධාර ලැබීමට බාධා පැමිණවීම මගින් දුප්පත් ජනතාව දැඩි ලෙස අසාධාරණයට ලක් කරයි.

එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම් කොෆි අනන් විසින් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලයේදී එක්සත් ජාතීන්ගේ දුසැරි (දූෂණ) මර්ධන ප්‍රඥප්තිය ඉදිරිපත් කරමින් කරන ලද ප්‍රකාශය.

ඉහළ මට්ටමේ දේශපාලකයෝත් ඔවුන්ගේ සගයෝත් ලැබෙන සෑම අවස්ථාවකින්ම වාසි අත්කර ගැනීම නොකඩවා කරගෙන යති. දුසැරි (දූෂිත) ව්‍යාපාරිකයන් හා එක්ව ඔවුහු සියලුම ජාතීන් දුගී බවෙහි හිරකර තබමින් එම රටවල පවත්වා ගත හැකි සංවර්ධනයට අවහිර කරති. දුසැරිය (දූෂණය) ලෝකයේ දුගී රටවල පමණක් නොව දියුණුවන රටවල ආයෝජනය කරන සමාගම් හිමි රටවලද ඉතා අනතුරුදායක ලෙස අධිකව පවතී.

පිටර් අයිගන් ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ආයතනයේ ආරම්භක සභාපති. 2002 දුසැරි (දූෂණ) සංජානන දර්ශකය එළිදැක්වීමේ උළෙලේදී.

දූෂණය රටට දේව කෝපය ලබා දේ. උප්පත්ති 6 :5-6
 "Corruption brings God's Wrath". Genesis 6:5-6

දුෂ්චරිත (දුෂ්චරිත) යනු පැවරී ඇති බලතල අනිසි ලෙස තම පෞද්ගලික ලාභ ප්‍රයෝජන සඳහා යොදා ගැනීමයි.

එමගින්,

- ◆ මහජන සුභ සිද්ධිය නොව පෞද්ගලික ලාභ ප්‍රයෝජන ගැන සිතා බලා තීරණ ගැනීම සිදු කරයි.
- ◆ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආයතන දුර්වල කරමින් අනිසි බල ව්‍යාප්තිය ඇති කරයි. එමගින් එම ආයතන කෙරෙහි ජනතා විශ්වාසය සහ සහයෝගය බිඳ වැටේ.
- ◆ මිල, ගුණාත්මක භාවය වැනි සාධක මත පදනම් වන සාධාරණ තරඟකාරීත්වය පසෙක දමා, ගෙවනු ලබන කොමිස් මුදල මත තීරණය වන වෙළඳ තරඟකාරීත්වයට මග පාදමින් සාධාරණ ව්‍යාපාරිකයා පසෙකට ඇද දමයි.
- ◆ ස්වභාවික පරිසරයට තර්ජන ඇති කරයි. පරිසරය සුරැකීමේ සංවිධාන දුෂ්චරිත (දුෂ්චරිත) වූ විට මානව සංවර්ධනයේ මූලික පදනම කඩා වැටේ.
- ◆ මානව අයිතිවාසිකම් උල්ලංගනයවීම් බහුල වේ. දුෂ්චරිත (දුෂ්චරිත) ක්‍රියා වැඩිවීමත් සමග රාජ්‍යයක රහස් ක්‍රියාකාරකම් වැඩි වේ. එමගින් මූලික සමාජ හා ආර්ථික අයිතින් තර්ජනයට ලක් කරයි.
- ◆ විශේෂයෙන්ම දියුණු වෙමින් පවතින රටවල්හි ලක්ෂ සංඛ්‍යාත ජනතාවගේ ආහාර, අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය හා යුක්තිය පසිඳලීම ආදී මූලික මිනිස් අයිතිවාසිකම් වලට බාධා කරමින් යහපත් දිවි පැවැත්මකට ඇති අයිතිය නැතිකර දමයි.

මූලාශ්‍රය-ට්‍රැන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ආයතනයේ පත්‍රිකාව 2003

දුෂ්චරිත (දුෂ්චරිත) පිටුදැකීමෙන් තොරව සුපිලිපත්ත දේශයක් උදාකරගත නොහැක.

එංචාව යනු රැවටීමෙන්, බොරු කීමෙන් සහ කරුණු වරදවා පෙන්වීමෙන් අනුන්ගේ දෙයක් නම වාසියට ගැනීමයි. බොරුකාරය වැනසෙනු ඇත. - නිතෝපදේශය 19 : 9 ගුද්ධ බයිබලය

"Fraud is deception, lying and misrepresenting facts in order to take from others gain for self and he who tells lies will perish" - Proverbs 19:9

දුසැරිය (දුෂණය) හා සංවර්ධනය

රටවල් කිහිපයක රාජ්‍ය නායකයින් විසින් සිදුකර ඇති මහජන මුදල් වංචාවන්හි ඇස්තමේන්තු ගත කරන ලද මුදල් වටිනාකම එම රටෙහි ඒක පුද්ගල ආදායම සමග සංසන්දනය කිරීමෙන් දුසැරිය (දුෂණය) නිසා රටක සංවර්ධනයට සිදුවන හානිය පිලිබඳ අවබෝධ කරගත හැකි වේ.

රට	රාජ්‍ය නායකයා	වංචාකර ඇති මුදල ඇ.ව.ජ. බොලර්	ඒක පුද්ගල ආදායම (2001) ඇ.ව.ජ. බොලර්
ඉන්දුනීසියාව	මොනොමඩ් සුහර්තෝ- ජනාධිපති- 1967-98	බිලියන 15-35	695
පිලිපීනය	1. පර්ඩිනන්ඩ් මාර්කෝස්- ජනාධිපති -1972-86 2. ජෝශප් එස්ට්‍රාඩා-ජනාධිපති 1998-2001	බිලියන 5-10 මිලියන 78-80	912
සයර්	මොබුටු සෙසි සෙකෝ- ජනාධිපති 1965-97	බිලියන 5	99
නයිජීරියාව	සැනී අබාලා-ජනාධිපති1993-98	බිලියන 2-5	319
ස ඊ බී ය) / යුගෝස්ලෝවියා	ස්ලොබොඩාන් මිලෝසෙවික්- ජනාධිපති 1989-2000	බිලියන 1	දැන/නොදැන
හයිටි	ජන් ක්ලෝඩ් ඩු'වැලියර්- ජනාධිපති 1971-86	මිලියන 300-800	460
ජේරු	ඇල්බර්ටෝ පියුජිමොරි- ජනාධිපති 1990-2000	මිලියන 600	2051
යුක්රේනය	පැව්ලෝ ලැසරැන්කෝ- අගමැති 1996-97	මිලියන 114-200	766
නිකගුරුවා	ආර්නෝල්ඩ් අලිමාන්- ජනාධිපති 1997-2002	මිලියන 100	490

- * මොබුටු විසින් සොරකම් කරන ලද මුදල සයර් රාජ්‍යයේ සම්පූර්ණ විදේශ ණය ප්‍රමාණයට වඩා වැඩිය.
- * හයිටි රාජ්‍යයේ ඩු'වැලියර් විසින් සොරකම් කරන ලද මුදල රටේ වාර්ෂික අයවැයෙන් 87% කි.

මූලාශ්‍රය :- විශ්ව දුසැරිය (දුෂණ) වාර්තාව 2004. ට්‍රැන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල්

ශ්‍රී ලංකාව ද මෑත ඉතිහාසය තුළ දී රට සංවර්ධනය කිරීම සඳහා විවිධ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතර බොහෝ විට ඒවා දේශපාලන සටන් පාඩ ලෙස ද භාවිතා කරන ලදී.

එහෙත් ,

අප රටට නිරසාර සංවර්ධනයක් ලබාගත නොහැකි වූයේ ඇයි?

පස් අවුරුදු සැලැස්ම (1972-1977) අසාර්ථක වූයේ ඇයි?

නිවහල් ධර්මිණි සමාජයක් (1977-1989) බිහි නොවූයේ ඇයි?

නැතිබැර අය, ඇති හැකි අය (1989-1993) කිරීමට නොහැකි වූයේ ඇයි?

1994 න් පසු රට පෙරට නොගියේ ඇයි?

2002 දී රට පිබිදවීමට නොහැකි වූයේ ඇයි?

2005 න් පසු අරන් ශ්‍රී ලංකාවක් බිහි වූනාද?

මේ සියල්ලටම පිළිතුරු අපගේ ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ දෙකේ නායකයින්ගේ මතු දැක්වෙන ප්‍රකාශ වලින් අපට නොලැබෙන්නේ ද?

දූෂණය වූ කලී සංවර්ධනය සහ ආර්ථික දියුණුව අඩාල කරවන ප්‍රධාන සාධකයකි. එය ඵලදායීත්වය වෙනුවෙන් කරනු ලබන ආයෝජන දුර්වල කරයි. එමගින් පොදු ප්‍රතිපත්ති උල්ලංඝනය කරනු ලබයි. දූෂණය සමාජ හා දේශපාලන ජීවිතයේ ඇති සියලු සාධාරණ දේ නිශ්චල කාර්යයන් බවට පත් කරයි.

එම නිසා අපි දූෂණයට එරෙහිව ජාතික ව්‍යාපාරයක් දියත් කරමු. අපගේ දේශපාලනික හා ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය වැඩිදෙනෙකුගේ යහපතට හේතුවන ආකාරයට පුළුල් කිරීමේ ප්‍රතිපත්තියට අවතීර්ණ වෙමු. සියලුදෙනාම විසින් පිළිගත් රීතීන් අනුව කටයුතු කිරීමේ වාතාවරණයක් ඇති කිරීමෙන් ශක්තිමත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයක් සහිත යහපත් සමාජයක් ගොඩනගමු.

ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ

අල්ලස සහ දූෂණය යනු සමස්ත රාජ්‍ය දේනයේම ඇති පිළිලයකි. රාජ්‍ය මෙන්ම පෞද්ගලික ආයතනයන්හි වැදගත්ම ගුණාංග එමගින් විනාශ කරමින් එම ආයතනවල වර්ධනය හා රටේ සංවර්ධනය අඩාල කර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාජ්‍ය පාලනය දුර්වල කරයි.

රාජ්‍ය පාලන තන්ත්‍රයේ හෝ දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයේ කවර නම් හෝ මට්ටමක සිටින්නන් වුවද අල්ලස් දෙන්නන් මෙන්ම ගන්නන් ද සහමුලින්ම තුරන් කළ යුතුයි.

හිතිය හා සාමය රකින යහපත් පුරවැසියන්ගෙන් යුත් සමාජයක ආර්ථික වර්ධනයේ යහපත් ප්‍රතිඵල දැකිය හැක්කේ එවිටයි.

උනිල් වික්‍රමසිංහ - විපක්ෂ නායක

2005.08.26 දින බණ්ඩාරනායක ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණ ශාලාවේදී පැවති එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන යටතේ අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව බල ගැන්වීමේ ව්‍යාපෘතිය ඵලදායීවීමේ උළෙලේදී එවකට ගරු අග්‍රාමාත්‍යතුමාගේ කටුවෙන් සහ ගරු විපක්ෂ නායකතුමාගේ පණිවිඩයෙන් උපුටා ගන්නා ලදී.

දුසැරිය (දූෂණය) සඳහා පාරිභාෂික වචන

සමාජයේ වඩාත්ම ප්‍රචලිත ලෙස දක්නට ලැබෙන දුසැරියේ (දූෂණයේ) ප්‍රභේදය අල්ලසයි. අල්ලස යන්න “අත්ලස” යන වචනයෙන් බිඳී ආ වචනයකි.

ලෝකය පුරා අල්ලස සඳහා භාවිතා වන නම් විවිධාකාරය

- ලංකාව - පගාව, ...
- දකුණු ඉන්දියාව - සන්තෝසම්
- බටහිර අප්‍රිකාව - Dash - බැෂ්
- ඉතාලිය - ‘La bustarella’ (a little envelope) - පුංචි ලියුම් කවරයක්
- නවසීලන්තය - Graft - දීමනාවක්
- යුරෝපය/ඇමරිකාව - “Oil the palm” - අත්ලට තෙල් දැමීම.
“Grease Money” - ශ්‍රීස් මුදල්

අල්ලස ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් Bribe ලෙස යෙදේ. Bribe යන වචනය පැරණි ප්‍රංශ භාෂාවෙන් ඉංග්‍රීසි භාෂාවට එක්වූ වචනයකි. පැරණි ප්‍රංශ භාෂාවට අනුව “Bribe” යන වචනයේ අර්ථය හිඟන්නාට දෙන පාන් කැබැල්ලකි.

පගාව යන වචනය පෘතුගීසි භාෂාවෙන් ලද්දකි. පෘතුගීසි භාෂාවෙන් පැගෝවා (pagova) යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ලැබුවේ හිතනානුකූල නොවන දෙයක් කර ගැනීමට සඳහා දෙනු ලැබෙන මුදලකි.

පගාව ශ්‍රී ලාංකික ජන සමාජය පිළිකුල් සහගත දෙයක් ලෙස සලකන බව සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයේදී “ජරාව” ලෙස හැඳින්වීමෙන්ම පෙනේ.

*අල්ලස වශයෙන් දෙන දේ හරම් බැවින් අපි එය භාර නොගන්නෙමු.
- මලික් 458 ශුද්ධ බයිබලය
"What you have offered as bribe is haram and we do
not accept it" - Malik 458*

*"මිනිසෙකුගෙන් අත්ලසක් ගැනීම ගවයෙකු කුණුවක බැඳ
උගේ පිට කොන්දට නියුණු සැතකින් ඇට මිදුල භාරා
ගන්නවා වැනිය." ධර්මපද අටුවාව*

මිනිසාගේ ආහාරය නොවේ.

- ☛ ඔබගේ යම් තැනැත්තෙකු අල්ලස් ඉල්ලුවහොත් හෝ
- ☛ ඔබට මේ වන විටත් අල්ලස්කර දීමට සිදුවී ඇත්නම් හෝ
- ☛ යම් තැනැත්තෙකු මෑතකදී තම ආදායමට වඩා වැඩියෙන් වත්කම් (ඉඩම්, මිල-මුදල්, යාන-වාහන) රැස් කරගෙන ඇත්නම් හෝ
- ☛ ආදායමට වඩා විශදම් කරන බව පෙනේ නම් හෝ

**අප වෙත තොරතුරු ලබා දෙන්න
(රහස් හෙළි නොකිරීමට අපි දිවුරුම් දී සිටිමු)**

අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව

සා. 36, මහලක්ෂ්මි මාවත, සහලොව-07. දුරකථන: 586841, 596357, 596362, 586851

Small vertical text on the right side of the page.

අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව විසින් 2002 වර්ෂයේදී ප්‍රචාරය කරන ලද දූෂණ විවේක.

දෙවන පරිච්ඡේදය

අපි දුසාරිය (දූෂණය) හඳුනා ගනිමු

දුසාරිය (දූෂණය) යනු කුමක්ද?

දුසාරිය (දූෂණය) යනු පැවරී ඇති බලතල පෞද්ගලික ලාභ ප්‍රයෝජනය සඳහා අයථ ලෙස පරිහරණය කිරීමයි. (Corruption means abuse of entrusted power for personal gain.)

දුසාරියේ (දූෂණයේ) විවිධ ආකාර -

අල්ලස (Bribery)

යම් කාර්යයක් කිරීම පිළිබඳව හෝ යම් තීරණයක් ගැනීම පිළිබඳව අයුතු ලෙස බලපෑම් කිරීම සඳහා යම් වාසියක් ලබාදීම, ලබා දීමට පොරොන්දු වීම හෝ ලබාදීමට කැමැත්ත ප්‍රකාශ කිරීම අල්ලසයි.

අල්ලස මගින් වාසිය ලබන්නේ රජයේ සේවකයෙකු, වෙනත් යම් තැනැත්තෙකු හෝ යම් ආයතනයක් විය හැකිය.

දේපළ වංචා කිරීම (Embezzlement)

මින් අදහස් වන්නේ සම්පත් සහ දේපළ බාරව සිටින තැනැත්තන් එම දේපළ තම පෞද්ගලික වාසි සඳහා සොරකම් කිරීමයි.

උදාහරණය :- ගබඩා භාරකරුවෙකු තමා භාරයේ ඇති දේපළ විකුණා මුදල් ලබා ගැනීම.

වංචාව (Fraud)

වංචනික ක්‍රම භාවිතා කරමින් තමාට හිමි නොවන දෙයක් හිමි ලෙස අන්‍යයන්ට පෙන්වා එය වැරදි සහගත ලෙස ලබා ගැනීම නැතහොත් කරුණු සහවා ලබාගැනීම.

උදාහරණය :- ආධාර බෙදා දීමේදී බොරු නම් ඉදිරිපත් කොට එම ආධාර තමා සතු කරගැනීම.

බලහත්කාරයෙන් අත්පත්කර ගැනීම (Extortion)

තම නිලබලය නීති විරෝධී ලෙස භාවිතා කරමින් බලහත්කාරය පැමෙන්නා වෙත වාසියක් ලබා ගැනීම.

උදාහරණය:- තමාට යම් වාසියක් සලස්වන්නේ නැතිනම්, මහජන සෞඛ්‍යයට අහිතකර ය යන පදනම මත, හෝටලයක් පවත්වාගෙන යාම තහනම් කිරීමට කටයුතු කරන බව, මහජන සෞඛ්‍ය පරීක්ෂකවරයෙකු විසින් හෝටලයේ අයිතිකරුට පැවසීම මගින් මාස් පතා යම් මුදලක් ලබා දීමට පෙළඹවීම.

බලතල අයුතු ලෙස භාවිතා කිරීම (Abuse of Power)

යම් තැනැත්තෙකුට අයුතු සහගත වාසියක් (හෝ අයුතු සහගත පාඩුවක්) සිදු කිරීමේ අදහසින් තමාට හිමි බලතල අයටා පරිදි භාවිතා කිරීම.

උදාහරණය:- ටෙන්ඩර් ප්‍රදාන ක්‍රියාවලියේදී, ටෙන්ඩරය ප්‍රදානය කිරීමට පෙර, යම් නිශ්චිත ටෙන්ඩර්කරුවෙකු හට ටෙන්ඩරය ලබා දීමට හැකියාව ඇත්දැයි සොයාබලන ලෙස අමාත්‍යවරයෙකු විසින් ටෙන්ඩර් මණ්ඩලයට කෙලින්ම කීම හෝ ඇඟවීම.

අභිමතාර්ථ පිළිගැටුම (Conflict of Interest)

තමාට පෞද්ගලිකව සම්බන්ධතාවයක් ඇති තැනැත්තන් හෝ ආයතන වෙත වාසිදායක වන පරිදි හිල තීරණ ගැනීම.

උදාහරණය:- තමාගේ භාර්යාව අධ්‍යක්ෂවරියක් වන සමාගමක ටෙන්ඩරය පිලිගැනීම.

අතුලත වෙළඳාම/රහසිගත තොරතුරු අයටා පරිහරණය (Insider trading/abuse of privileged information)

තමාගේ රාජකාරී ස්වභාවය අනුව දැන ගැනීමට ලැබෙන්නාවූ යම් රහසිගත තොරතුරක් තමාට හෝ වෙන අයෙකුට ලාභ ප්‍රයෝජන ලබාගැනීම සඳහා වංචා සහගත ලෙස යොදා ගැනීම.

උදාහරණය :- යම් භාණ්ඩයක් සඳහා ඉදිරි දිනක ආනයන බද්දක් පැනවීමට රජය තීරණය කර ඇති බව එම භාණ්ඩ ආනයනය කරන සමාගම් කිහිපයක් අතුරෙන් එක් සමාගමකට කල්තබා දැනුම් දීම.

අනිසි පක්ෂපාතිත්වය (Favouritism)

යම් කරුණක් මත යම් තැනැත්තෙකුට හෝ කණ්ඩායමකට අයුතු සහගත ලෙස අනුග්‍රහය දැක්වීම. මෙසේ පක්ෂග්‍රාහී වීමේදී සලකා බලන්නේ ආගම, භාවය, උපන් ප්‍රදේශය, දේශපාලන පක්ෂපාතිත්වය ආදී කාරණා විය හැක.

ඥාති සංග්‍රහය (Nepotism)

තනතුරු ලබා දීමේදී හෝ තීරණ ගැනීමේදී තමාගේ ඥාති මිත්‍රාදීන්ට අයුතු සහගත වාසි සැලසෙ පරිදි කටයුතු කිරීම.

දුසැරියේ (දූෂණයේ) වර්ගීකරණය

දුසැරියේ (දූෂණයේ) වර්ගීකරණය

දුසැරිය (දූෂණය) මැඩලීමේදී සුවිශේෂී වශයෙන් වැදගත්වන දුසැරියේ (දූෂණයේ) විවිධ වර්ගීකරණයන් පරිපාලන විද්වතුන් විසින් හඳුනාගෙන ඇත. එම වර්ගීකරණයන්ගෙන් කිහිපයක් පහතින් දක්වා ඇත.

මහා පරිමාණ සහ සුළු පරිමාණ දුසැරිය (දූෂණය) :

මහා පරිමාණ දුසැරිය (දූෂණය) නොහොත් දේශපාලනමය දූෂණය (Grand corruption/Political corruption) යන්නට රජයේ ඉහළ මට්ටමේ සිදුවන දුසැරිය (දූෂණය) ඇතුළත් වන අතර ජනතාවගේ නාමයෙන් නීති සම්පාදනයට සහ සකස් කිරීමට බලය පවරන ලද දේශපාලනමය තීරණ ගන්නන් ඔවුන්ගේ දේශපාලන බලය, ඔවුන්ගේ ප්‍රතිලාභ වෙනුවෙන් නීති සකස්කර ගැනීමට යොදා යන්නා අවස්ථාවන් මෙයින් අදහස් වේ.

මෙමගින් යහ පාලනය, නීතියේ ආධිපත්‍යය සහ ආර්ථික ස්ථාවරත්වය සම්බන්ධයෙන් වූ විශ්වාසනීයත්වය විශාල වශයෙන් බිඳ වැටීමකට ලක් කරයි.

නිදර්ශනය

රුපියල් බිලියන 1000 ක වියදමින් අධිවේගී මහා මාර්ගයක් ඉදිකිරීමට රජය තීරණය කරයි. ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් කැඳවන ලද අතර ප්‍රවීණයන්ගේ කණ්ඩායමක් විසින් තාක්ෂණික ඇගයුම් සිදුකරන ලදී. වැඩිම මිල ගණන් ඉදිරිපත් කළ X නැමැති සමාගමට අමාත්‍යවරයාගේ දැනුම ඇතිව අතරමැදියකු ප්‍රවේශ වූ අතර අතරමැදියා හරහා අමාත්‍යවරයාට කොන්ත්‍රාත් වටිනාකමෙන් 10% ක් ලබා දෙන්නේ නම් කොන්ත්‍රාත්කුව ඔවුන්ට ලබාදෙන බවට සහතික විය. ඉහළම මිල ගණන් ඉදිරිපත් කරන ලද අය එකී මුදල් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටතදී ගෙවීමට එකඟ විය. ඉන් පසු දැනුම්දීමකින් තොරව තාක්ෂණික ඇගයුම් කමිටුව විසුරුවා හැර නව කමිටුවක් පත් කරන ලදී. මෙම කමිටුව සියළුම අඩු මිල ගණන් ප්‍රතික්ෂේප කරන ලද අතර X නැමැති සමාගම විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද අර්පණය (offer) පිළිගන්නා ලදී. ප්‍රදානය කරන ලද කොන්ත්‍රාත්කරුවන් වටිනාකමෙන් 10% ක මුදල අතරමැදියා හරහා වෙනත් රටකදී අමාත්‍යවරයා වෙත ලබා දෙන ලදී.

සුළු පරිමාණයේ දූෂාරිය (දූෂණ) නොහොත් නිලධාරීන්ගේ දූෂාරිය (දූෂණය) (Petty corruption/Bureaucratic corruption) :

ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කරන අවධියේදී පරිපාලන ක්‍රියාදාමය තුළ පවතින දූෂාරියයි (දූෂණයයි). පුරවැසියන් රාජ්‍ය පරිපාලනය සහ සේවාවන්ගෙන් (ආරෝග්‍ය ශාලා, පාසල්, ප්‍රාදේශීය බිල්පත් කාර්යාල, පොලීසිය, බදුගෙවීම් අධිකාරීන්) ඔවුන්ගේ දෛනික වැඩ රාජකාරී ඉටු කර ගැනීමේදී මෙම වර්ගයේ දූෂණ අත් විඳීමට සිදුවන අතර සාමාන්‍යයෙන් සුළු පරිමාණයේ මුදල් ප්‍රමාණයන් හුවමාරු වීමේදී තමන් කැමැති සැලකිල්ල දක්වන බවට පොරොන්දුවන්නන්ට සුළු වාසි සැලසීම මේ යටතේ සිදු වේ.

නිදර්ශනය
 රෝගියෙකුගේ ඥාතියෙකුට රෝගීන් බලන වේලාවන් පිට වේලාවකදී රෝගියා බැලීමට රෝහලට ඇතුළත් වීමට අවශ්‍ය වේ. දෙරටුව භාරකරු සහ ආරක්ෂක නිලධාරියා ඔහුට ඇතුළු වීමට ඉඩ නොදේ. එවිට ඔහු දෙරටුභාරකරුට සහ ආරක්ෂක නිලධාරියාට රු. 20 බැගින් ලබාදෙන අතර ඒවා ලබාගෙන ඔවුන් ඔහුට රෝහලට ඇතුළු වීමට ඉඩ සලසයි.

ස්වේච්ඡාවෙන් සිදුකරන සහ බලහත්කාරයෙන් සිදුවන දූෂාරිය (දූෂණය). (Voluntary/Extortion)

පක්ෂපාතීත්වයක් අපේක්ෂාවෙන් සහ වාසියක් ලබා ගැනීමේ අරමුණෙන් පුද්ගලයන් නිලධාරීන් වෙත ප්‍රවේශ වන අතර ඔවුන්ගේ කිසිදු බලපෑමකින් තොරව ස්වේච්ඡාවෙන් තැගි ප්‍රදානය කිරීම සිදුවේ. සමහර අවස්ථාවන්හිදී අල්ලස් ලබාදෙන්නන් ගේ ජීවිතයට නිලධාරියා නතු වන අතර එවැනි අවස්ථාවන් ස්වේච්ඡාවෙන් සිදු කෙරෙන අල්ලස්කරු වශයෙන් සැලකේ. සමහර අවස්ථාවන්හිදී නීත්‍යානුකූල හෝ රාජකාරීමය කටයුත්ත ඉටු කිරීමට ලබා දිය යුතු භාණ්ඩ හෝ වෙනත් දෑ නිලධාරියා විසින් ඉල්ලා සිටී. එවැනි ඉල්ලීමක් පදනම් වූ දූෂාරිය (දූෂණය) බලහත්කාරයෙන් සිදුවන දූෂාරියකි (දූෂණයකි). විශේෂයෙන්ම දූෂාරී (දූෂණ) විරෝධී ආයතනයන් තොරතුරු එක්රැස් කර ගැනීමට බොහෝ විට අපොහොසත් වීම නිසා ස්වේච්ඡාවෙන් සිදු කරනු ලබන දූෂාරිය (දූෂණය) මැඩලීමට දුෂ්කර බව බොහෝ විට පෙනී ගොස් ඇත.

නිදර්ශනය
 ළමයෙකු පාසලට ඇතුළත් කිරීමේදී අදාළ නීතිවලට පිටින් කිසිදු ත්‍යාගයක් හෝ මුදලක් පිළිගැනීමට ජාතික පාසලක විදුහල්පතිවරයෙක් ප්‍රතික්ෂේප කරයි. මෙලෙස මුදල් ලබාගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කරන විදුහල්පතිවරයා අදාළ දෙමව්පියන් විසින් පොළඹවාගන්නා අතර අවසානයේදී දෙමව්පියන්ගේ බලකිරීම හේතුවෙන් සහ විදුහල්පතිවරයාට සම්බන්ධ ඔහුගේ ඥාතියෙක් හෝ යහළුවෙක් මාර්ගයෙන් ඔහුගේ නිවස සඳහා ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය පිළිගනී. ළමයා පාසලට ඇතුළත් කර ගැනීම සඳහා විදුහල්පතිවරයා ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය ඉල්ලා සිටියේ නම් මෙම තත්ත්වය වෙනස් වේ.

දූෂාරිය (දූෂණය) සම්බන්ධව නිතර නැගෙන ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු සඳහා උප ග්‍රන්ථය 2 බලන්න

දකුණු ආසියාතික රටවල්හි දූෂණයේ පොදු ගුණාංග

01. පහළ තලයේ පමණක් නොව ඉහළ තලයේ ද ක්‍රියාත්මක වේ.

එබැවින් සංවර්ධන ප්‍රමුඛතා ප්‍රතිපත්ති සහ ව්‍යාපෘති වලට අදාළ මූලික තීරණ මත විනාශකාරී බලපෑමක් ඇති කරයි.

02. දූෂණ මුදල් රෝද නොව හටු ලබා ඇත.

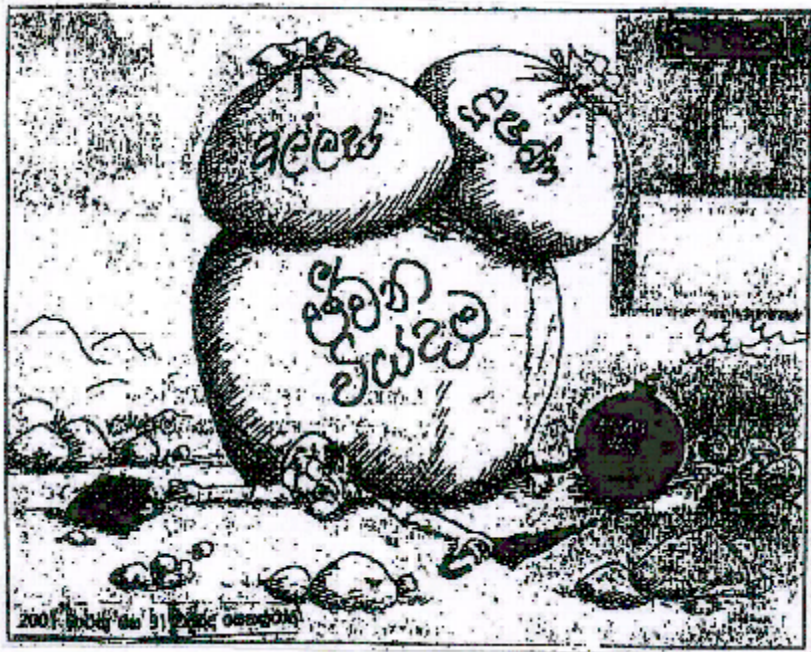
දියුණු රටක දූෂණයෙන් උපයන මුදල් බොහෝ අවස්ථා වලදී ආයෝජනය වන්නේ එම රට තුළමය. එනමුත් දකුණු ආසියාවේ දූෂණයෙන් උපයන මුදල් බොහෝ විට ආයෝජනය වන්නේ දියුණු රටවල් වලය.

03. සිරගෙය නොව උසස්වීම් ලබයි.

බොහෝ විට දූෂණ දැලට හසුවන්නේ තෝරුන් මෝරුන් නොව භාල්මැස්සන්ය. ඉදහිට තෝරු මෝරු හසු වූවත් කුමන හෝ ක්‍රමයකින් දඩුවමකින් තොරව අවසානයේදී නිදහස ලබයි.

04. මිලියන 515 කින් සමන්විත දුප්පත් ජනගහනයක් තුළ ක්‍රියාත්මක වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ දුප්පත්කමේ ඊර්ධාවෙන් පහල, එනම් දිනකට ඇමරිකන් ඩොලර් දෙකකට වඩා ආදායමක් නොලබන පවුල් 25% ක් ඇත.

දූෂණය මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි කපරාධි වරදකි.

දකුණු ආසියාවේ දූෂණ මැඩලීම යනු පොදු ජනතාවගේ ජීවිත බේරාගැනීමයි.

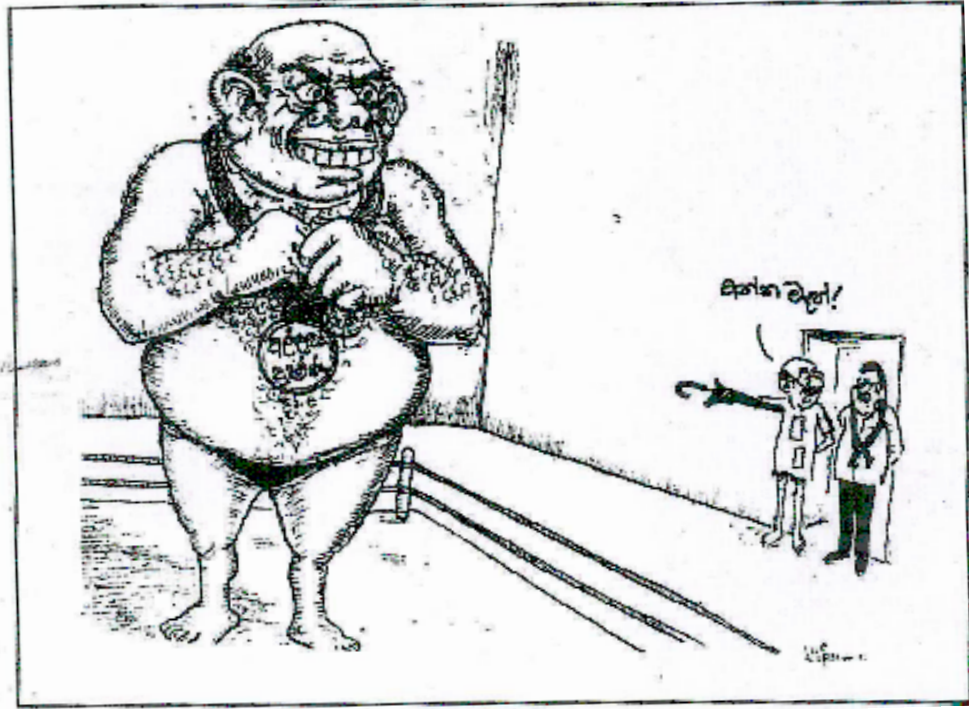
තුන්වන පරිච්ඡේදය

දුසාරයේ (දුෂණයේ) ප්‍රතිවිපාක

දුසාරය (දුෂණය)

- ❖ සමාජ, ආර්ථික හා දේශපාලනික අර්බුද ඇති කරයි.
- ❖ ලක්ෂ සංඛ්‍යාත ජනතාව දුක්ඛිත තත්වයට පත් කර සාගින්නදරයෙන් තබයි.
- ❖ නීතිය හා සමාජ සංහිදියාව බිඳ දමයි.
- ❖ මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කරයි.
- ❖ සමාජ අසාධාරණය ඇති කරයි.
- ❖ රටේ සංවර්ධනය සඳහා යොදවන මුදල් පුද්ගල සංවර්ධනයට යෙදවීම මගින් රටේ සංවර්ධනය පමා කරයි.
- ❖ ජනතාවගේ මූලික අවශ්‍යතාවන් වන ආහාරපාන, ඉදුම් හිටුම් හා රැකි රක්ෂා සැපයීමට රජය අපොහොසත් කරවයි.
- ❖ රජයේ ආදායම අහිමි කිරීම සහ රාජ්‍ය වියදම වැඩි කිරීම මගින් භාණ්ඩ මිල ඉහල යාමට සලස්වයි.
- ❖ රටේ උද්දමනය වැඩි කරවයි.
- ❖ අපරාධකරුවන්ට ගැලවීමට ඉඩකඩ සැලැස්වීම මගින් අපරාධ වැඩි කරයි.
- ❖ විදේශ ආයෝජන හා විදේශ ආධාර ලැබීම වළක්වයි.
- ❖ නීතියට ගරු කිරීම බිඳවැටී රට අරාජික තත්වයට පත්කරයි.

දුවයින
2004 අගෝස්තු මස 17 වැනිදා අගහරුවාද

රජය කෙරෙහි මහජන විශ්වාසය බිඳවැටීම

දුසැරියේ (දුෂණයේ) චලවිපාකයක් ලෙස රජය කෙරේ මහජන විශ්වාසය බිඳවැටීමෙන් සමස්ථ සමාජයම අනතුරට පත්වීමේ අවදානම කීර්තිධර ව්‍යාපාරිකයෙකු වන හැටන් නැෂනල් බැංකුවේ සභාපති ඊයන්සි විජේතිලක මහතා දකින අයුරු :-

“දුසැරියේ (දුෂණයේ) හා බලය අයුතු ලෙස යෙදවීමේ විපාක අපගේ දේශපාලන නායකත්වය නොපමාව තේරුම් ගැනීම රටේ යහපතට හේතුවේ. එසේ නොවන්නේ නම් වැරදි මාර්ගයට යොමු කලා වූද, අන්ධානුකාරයෙන් කටයුතු කළා වූ ද, තරුණයින් විසින් නොව, යහපත් පුරවැසියන් වශයෙන් සැපවත් ජීවිතයක් ගත කිරීමේ අයිතිය පැහැර ගන්නා ලද, උගත්, බුද්ධිමත් සහ නිවැරදි දැක්මක් සහිත තරුණ කැලක් විසින් දියත් කරනු ලබන කැරැල්ලකට හුදුරු අනාගතයේදීම මුහුණ දීමට අපට සිදුවනු ඇත”

ඊයන්සි විජේතිලක- ලංකා මන්ත්ලි ඩයිපේස්ට් - 2003 ජූනි කලාපය

" The sooner our political leadership realizes the consequences of corruption and abuse of power, the better it is for our country. If not, Sri Lanka, in the near future, is likely to find itself on the brink of another insurgency - led not by some misguided group blindly following and ideology, but by right - thinking educated young people who have been deprived of the opportunity of leading decent lives as law-abiding citizen."

-Reinzie Wijethileke- LMD June 2003

දුසැරිය (දූෂණය) මිනිස් ජීවිත බිලිගන්නා අයුරු

තුර්කි බේදවාචකය

1. The costs of corruption

The photo, taken following the 1999 Izmit earthquake in Turkey, suggests that steel reinforcement in concrete columns and at junctions with floorslabs offered inadequate resistance to earthquake motion and to the load upon them. The collapsed floors remained largely intact. (Mehmet Celebi)

ඉහත දැක්වෙන්නේ 1999 වර්ෂයේ තුර්කියේ සිදු වූ භූමිකම්පාව නිසා විනාශ වූ මහල් නිවාස සංකීර්ණයකි. ඒ අසලින්ම ඇති මහල් ගොඩනැගිල්ලට හානි වී නැත්තේ භූමිකම්පාවලට ඔරොත්තු දෙන නිසි ප්‍රමිතියෙන් එය තනා ඇති නිසාය. නමුත් හානියට පත් වූ මහල් නිවාස සංකීර්ණය දුසැරි (දූෂණ) ක්‍රියාවන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නිසි ප්‍රමිතියෙන් ඉදිකරන ලද්දක් නොවන බව තහවුරු වී ඇත.

(මූලාශ්‍රය - ට්‍රැන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් විශ්ව දූෂණ වාර්තාව- 2005)

**මිනිස්සු භූමිකම්පා නිසා නොමැරෙන නමුත්
කඩාවැටෙන ගොඩනැගිලි නිසා මිය යති.**

ජන අවධානයට එතරම් ලක් නොවුණු ශ්‍රී ලංකාවේ බේදවාචකයක්.

බැක්ටීරියා අඩංගු හිරිනිපර ඖෂධිම හා බේදවාචක ගැන විවිධම පරිච්ඡේදයක් බිහි කිරීමට ආරම්භ කෙරේ

ජනප්‍රිය ඖෂධිම හා බේදවාචක බාහිරව පවතින බැක්ටීරියා අඩංගු වන බැවින් ඒවා භාවිතයෙන් වැළකීමට ඉඩ දෙන පරිදි පිළියෙලි කළ හැකි බව අධිකාරිය පවසයි.

ජනප්‍රිය ඖෂධිම හා බේදවාචක බාහිරව පවතින බැක්ටීරියා අඩංගු වන බැවින් ඒවා භාවිතයෙන් වැළකීමට ඉඩ දෙන පරිදි පිළියෙලි කළ හැකි බව අධිකාරිය පවසයි.

ජනප්‍රිය ඖෂධිම හා බේදවාචක බාහිරව පවතින බැක්ටීරියා අඩංගු වන බැවින් ඒවා භාවිතයෙන් වැළකීමට ඉඩ දෙන පරිදි පිළියෙලි කළ හැකි බව අධිකාරිය පවසයි.

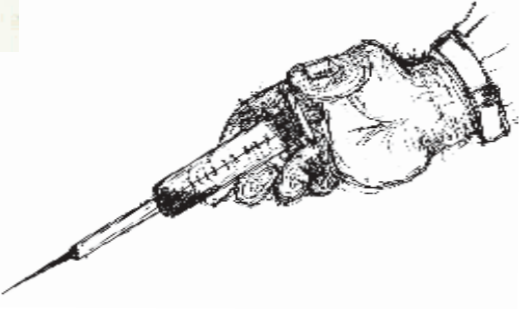
බේදවාචක බාහිරව පවතින බැක්ටීරියා අඩංගු වන බැවින් ඒවා භාවිතයෙන් වැළකීමට ඉඩ දෙන පරිදි පිළියෙලි කළ හැකි බව අධිකාරිය පවසයි.

ජනප්‍රිය ඖෂධිම හා බේදවාචක බාහිරව පවතින බැක්ටීරියා අඩංගු වන බැවින් ඒවා භාවිතයෙන් වැළකීමට ඉඩ දෙන පරිදි පිළියෙලි කළ හැකි බව අධිකාරිය පවසයි.

ජනප්‍රිය ඖෂධිම හා බේදවාචක බාහිරව පවතින බැක්ටීරියා අඩංගු වන බැවින් ඒවා භාවිතයෙන් වැළකීමට ඉඩ දෙන පරිදි පිළියෙලි කළ හැකි බව අධිකාරිය පවසයි.

දිවයින 2005.08.09

දිවයින

වෛද්‍යවේදීන් වෛද්‍යවරුන් පසුබැහැරක ද

හිරිනිපර සැපයුම්කරු හඳුනා ගන්නත් පියවරක් නොගැනීම ගැන විමර්ශන පළ වේ

ජනප්‍රිය ඖෂධිම හා බේදවාචක බාහිරව පවතින බැක්ටීරියා අඩංගු වන බැවින් ඒවා භාවිතයෙන් වැළකීමට ඉඩ දෙන පරිදි පිළියෙලි කළ හැකි බව අධිකාරිය පවසයි.

ජනප්‍රිය ඖෂධිම හා බේදවාචක බාහිරව පවතින බැක්ටීරියා අඩංගු වන බැවින් ඒවා භාවිතයෙන් වැළකීමට ඉඩ දෙන පරිදි පිළියෙලි කළ හැකි බව අධිකාරිය පවසයි.

ජනප්‍රිය ඖෂධිම හා බේදවාචක බාහිරව පවතින බැක්ටීරියා අඩංගු වන බැවින් ඒවා භාවිතයෙන් වැළකීමට ඉඩ දෙන පරිදි පිළියෙලි කළ හැකි බව අධිකාරිය පවසයි.

දිවයින 2005.10.01

දුසාරිය (දුෂණය) හා සංවර්ධනය

දුසාරිය (දුෂණය) රටක සංවර්ධනය අඩාල කරනවා පමණක් නොව සමහර විටකදී සංවර්ධන ආපසු හරවා පරිහානිය කරා ගමන් කරවීමට හේතු කාරක වේ.

ලෝකයේ රටවල් සංවර්ධිත, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින හා ඌන සංවර්ධිත රටවල් ලෙස වර්ග තුනකට බෙදා ඇති අතර මෙම රටවල් වල දුසාරිය (දුෂණය) පැවතීමේ මට්ටම, රටේ සංවර්ධන මට්ටම සමග සංසන්දනය කිරීමෙන් දුසාරිය (දුෂණය) මර්දනය කර ඇති ප්‍රමාණයට රට සංවර්ධනය වී ඇතිබව හොදාකාරවම දැකිය හැක.

රට	මහව සංවර්ධන දර්ශකය 2002	ඒක පුද්ගල නිෂ්පාදනය ඇවිජ බොලර් 2002	දුෂණ සංජානන දර්ශකය					
			2002	2003	2004	2005	2006	2007
සංවර්ධිත රටවල්		24,806						
නෝර්වේ	1	36,600	8.5(12)	8.8(8)	8.9(8)	8.9(8)	8.8(8)	8.7(9)
ස්වීඩනය	2	26,050	9.3(5)	9.3(6)	9.2(6)	9.2(6)	9.2(6)	9.3(4)
ඔස්ට්‍රේලියාව	3	28,260	8.6(11)	8.8(8)	8.8(9)	8.8(9)	8.7(9)	8.6(11)
ජපානය	9	26,940	7.1(20)	7.0(21)	6.9(24)	7.3(21)	7.6(17)	7.5(17)
පින්ලන්තය	13	26,190	9.7(1)	9.7(1)	9.7(1)	9.6(2)	9.6(1)	9.4(1)
හොංකොං	23	26,910	8.2(14)	8.0(14)	8.0(16)	8.3(15)	8.3(15)	8.3(14)
සිංගප්පූරුව	25	24,040	9.3(5)	9.4(5)	9.3(5)	9.4(5)	9.4(5)	9.3(4)
දකුණු කොරියාව	28	16,950	4.5(40)	4.3(50)	4.5(47)	5.0(40)	5.1(42)	5.1(43)
සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල්								
මෙක්සිකෝව	53	8,970	3.6(57)	3.6(64)	3.6(64)	3.5(65)	3.3(70)	3.5(72)
මැලේසියාව	59	9,120	4.9(33)	5.2(37)	5.0(39)	5.1(39)	5.0(44)	5.1(43)
රුමේනියාව	69	6,560	2.6(74)	2.8(83)	2.9(87)	3.0(85)	3.1(84)	3.7(69)
තායිලන්තය	76	7,010	3.2(64)	3.3(70)	3.6(64)	3.8(59)	3.6(63)	3.3(84)
පිලිපීනය	83	4,170	2.6(77)	2.5(92)	2.6(102)	2.5(117)	2.5(121)	2.5(131)
ශ්‍රී ලංකාව	96	3,570	3.7(52)	3.4(66)	3.5(67)	3.2(78)	3.1(84)	3.2(94)
ඉන්දුනීසියාව	111	3,230	1.9(96)	1.9(122)	2.0(133)	2.2(137)	2.4(130)	2.3(143)
ඌන සංවර්ධිත රටවල්								
බංග්ලාදේශය	138	1,700	1.2(102)	1.3(133)	1.5(145)	1.7(158)	2.0(156)	2.0(162)
නයිජීරියාව	151	860	1.6(101)	1.4(132)	1.5(144)	1.9(152)	2.2(142)	2.2(147)
ඇන්ගෝලාව	166	2,730	1.7(98)	1.8(124)	2.0(133)	2.0(151)	2.2(142)	2.2(147)
රටවල් සංඛ්‍යාව (දුෂණ සංඛ්‍යාත දර්ශකයට අදාල)	170		102	133	145	158	163	179

මූලාශ්‍රය :- ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ හා ආර්ථික දත්ත 2004- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව.
දුසාරි (දුෂණ) සංජානන දර්ශක-ව්‍යාප්තියේ රටක ඉන්ටනැෂනල්

රටක දූෂාරිය (දූෂණ) මට්ටම මනින්නේ කෙසේද?

යම් රටක පවතින දූෂාරියේ (දූෂණයේ) මට්ටම මැන බැලීම සඳහා ඇති දර්ශකය ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් හි දූෂාරි (දූෂණ) සංජානන දර්ශකයයි. (Corruption Perception Index). සමීක්ෂණ ක්‍රම 10 ක් ඇසුරෙන් එක් එක් රටේ දූෂාරිය (දූෂණය) පැවතීම පිළිබඳ දත්ත රැස්කර එක් එක් රට හිමි ලකුණු ප්‍රමාණය තීරණය කරනු ලැබේ. ලකුණු පරාසය බිත්දවේ (0) සිට දහය (10) දක්වා වන අතර අන්ත දූෂිත නම් ලකුණු 0 ක් ලැබෙන අතර දූෂාරියෙන් (දූෂණයෙන්) සම්පූර්ණයෙන්ම තොර නම් ලකුණු 10 ක් ලැබේ. වරහන් තුළ දක්වා ඇත්තේ එක් එක් වර්ෂයේදී ලැබූ ලකුණු ප්‍රමාණය අනුව ඒ ඒ රට ලබාගත් ස්ථානයයි. දූෂාරිය (දූෂණය) පිළිබඳ සලකා බැලීමේදී වැදගත් වන්නේ ලකුණු ප්‍රමාණය වන අතර ස්ථානය නොවේ. මන්ද එක් එක් වර්ෂයට පාදක වන රටවල් සංඛ්‍යාව අනුව ස්ථානය වෙනස් වන බැවිනි.

ආසියාතික රටවල්හි ආර්ථික දර්ශකයන් හා දූෂාරි (දූෂණ) සංජානන දර්ශකය අතර සංසන්දනය

(ඇ.එ.ජ. ඩොලර්) 2001

රට	දළ දේශීය ඒකපුද්ගල (ආදායම ඇ.එ.ජ. ඩොලර්) 2002	ඒක පුද්ගල ක්‍රයශක්තිය (ඇ.එ.ජ. ඩොලර්) 2001	දූෂණ සංජානන දර්ශකය					
			2002	2003	2004	2005	2006	2007
සිංගප්පූරුව	21,500	22,850	9.3	9.4	9.3	9.4	9.4	9.4
හොංකොං	25,330	25,550	8.2	8.0	8.0	8.3	8.3	8.3
ජපානය	25,610	25,560	7.1	7.0	6.9	7.3	7.6	7.5
මැලේසියාව	9,120	9,068	4.9	5.2	5.0	5.1	5.0	5.1
ද.කොරියාව	16,950	17,380	4.5	4.3	4.5	5.0	5.1	5.1
ශ්‍රී ලංකාව	880	3,260	3.7	3.4	3.5	3.2	3.1	3.2
චීනය	890	3,976	3.5	3.4	3.4	3.2	3.3	3.5
තායිලන්තය	1,940	6,230	3.2	3.3	3.6	3.8	3.6	3.3
ඉන්දියාව	480	2,820	2.7	2.8	2.8	2.9	3.3	3.5
පිලිපීනය	1,030	4,070	2.6	2.5	2.6	2.5	2.5	2.5
පාකිස්තානය	420	1,860	2.1	2.5	2.1	2.1	2.2	2.4
ඉන්දුනීසියාව	690	2,830	1.9	1.9	2.0	2.2	2.4	2.3
බංගලාදේශය	360	1,600	1.2	1.3	1.5	1.7	2.0	2.0

දුසැරියේ (දූෂණයේ) ශ්‍රී ලංකා මුහුණුවර (2002/2003 විගණකාධිපති වාර්තාව)

මාර්ග සංවර්ධනය අධිකාරිය

ඇස්තමේන්තු ගත කරන ලද ප්‍රමාණය ඉක්මවා වැය කරන ලද රුපියල් 143,914,306 ක් ණයකරුවන් යටතට ඇතුළත් කර තිබුණද ආපසු ලබා ගැනීමට හැකිවේද යන්න සැක සහිතය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හා අදාල උපලේඛන අතර රුපියල් 14,674,037 ක වෙනස පැහැදිලි කර නොමැත.

ණයකරුවන් 444 දෙනෙකුගෙන් රුපියල් 15,777,354 ක් වසර පහකට වැඩි කාලයක් තිස්සේ අයකරගෙන නොමැත.

රේගු දෙපාර්තමේන්තුව

2000 වසර සඳහා වන රුපියල් 15,079,115 පිරිවැටුම් බද්ද සහ රුපියල් 22,903,444 වන ජාතික ආරක්ෂක බද්ද කළුතර හා ගාල්ල ප්‍රාදේශීය කාර්යාල මගින් එකතු කර නැත.

ජාතික රක්ෂණ සංස්ථාව

2002 වසර තුළදී ජාතික රක්ෂණ සංස්ථාවේ කොටස් ප්‍රාග්ධනයේ 39% විකිණීමේදී රුපියල් මිලියන 56.6 ක ප්‍රතිඵලයක් ඇතිව ඇත.

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය

1996 සිට 2000 දක්වා කාලය තුළ රුපියල් 429,450,000 මුදලක් සමාගම් 4 ක ආයෝජනය කර තිබුණද 2003-02-31 දක්වා ඒ සඳහා ලාභාංශ කිසිවක් ලැබී නොතිබුණි.

ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය

- ◆ සැක කටයුතු හා හඳුනාගැනීමේ හර හා බැර ශේෂයන්ගේ මුළු එකතුව පිළිවෙලින් රුපියල් මිලියන 3.424,889 ක් හා රුපියල් මිලියන 3.75 කි.
- ◆ ගිණුම් 8 ක තිබූ පැහැදිලි කිරීමක් නොකරන ලද වෙනස රුපියල් මිලියන 276.880 විය.
- ◆ රුපියල් මිලියන 11,079.883 ක් වූ කරුණු 13 ක් සම්බන්ධයෙන් විගණනය කිරීම සඳහා සාක්ෂි නොවිය.
- ◆ කිසිදු ප්‍රතිලාභයක් නොමැතිව කර තිබූ ආයෝජනයන්ගේ ප්‍රමාණය රුපියල් මිලියන 21,133 ක් විය.
- ◆ ආදායම් එකතුව අසතුටුදායක වූ අතර එකතු කරන ලද රුපියල් මිලියන 39.397 ක මුදලක් අධිකාරිය වෙත යවා නොතිබුණි.
- ◆ ගනුදෙනු 6 ක් සම්බන්ධව හඳුනාගත් පාඩුව රු. මිලියන 172.56 කි.

උපුටා ගැනීම -

ශ්‍රී ලංකාවේ අල්ලස හා දූෂණය - නීතිය හා නීතියේ ක්‍රියාකාරීත්වය - මානව හිමිකම් සහ සංවර්ධනය
පිළිබඳ නීතිවේදී සංවිධානයේ අධ්‍යයන වාර්තාව - 2005 නොවැම්බර්. 75-79 පිටු

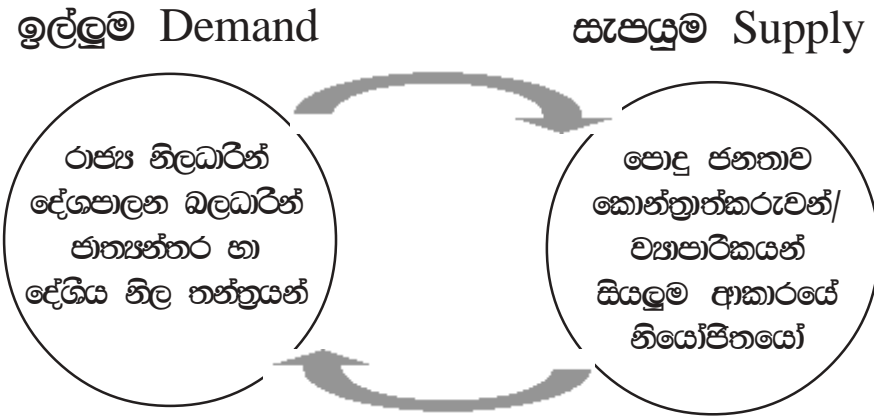

හතරවන පරිච්ඡේදය

දුසාරියට (දුෂණයට) හේතු

දුසාරිය (දුෂණය) සිදුවන්නේ ඇයි?

දුසාරියේ (දුෂණයේ) පාර්ශව දෙකකි. ඉල්ලුම හා සැපයුම න්‍යාය මත පාර්ශවයන් ක්‍රියාත්මක වේ.

මෙම එක් එක් තැනැත්තන් දුසාරියේ (දුෂණයේ) කොටස්කරුවන් වීම විවිධාකාර විය හැකිය.

- ❶ ජීවත් වීමට සරිලන වැටුපක් නොලබන රාජ්‍ය සේවකයෙකු තම ආර්ථික දුෂ්කරතාව නිසාම දෙන දෙයක් බාර ගැනීමට පෙළඹිය හැක.
- ❷ කොපමණ ලැබුණත් මදි නිසා තමාට ලැබෙන ඕනෑම අවස්ථාවකින් තමාගේ මල්ල පුරවා ගන්නා අන්දමේ රාජ්‍ය සේවකයින් ඕනෑ තරම් ඇත.
- ❸ දේශපාලනික කටයුතු (මැතිවරණ ව්‍යාපාරය) සඳහා අති විශාල මුදල් සම්භාරයක් අවශ්‍ය වන හෙයින් එම වියදම් පියවා ගැනීමට, කැමැත්තෙන් වියදම් කරන තැනැත්තන්ගෙන් මුදල් ලබා ගැනීමට, දේශපාලන බලධාරීන් පෙළඹිය හැක.
- ❹ ජයග්‍රහණය කිරීමට ඉඩ ඇති දේශපාලන පක්ෂ සියල්ලටම මැතිවරණ අරමුදල් සපයා එමගින් කවුරු බලයට පත් වුවත් තම කටයුතු කරවා ගන්නා ව්‍යාපාරිකයින් සිටිය හැක.

- 5 නීති විරෝධී කටයුතු කිරීමේදී ඇති වන බාධා අවම කිරීම සඳහා නිර්ලෝභීව විශදම් කිරීමට කැමති සහ ඒ නිසාම බිය සැක නොමැතිව අසීමිත ලාභ ලැබීමට කටයුතු සලස්වා ගන්නාවූන් සිටිය හැක.
- 6 බලධාරියා ඉල්ලන දේ නොදන්නා තමාට කිසිවක් නොලැබෙන නිසාවෙන් සහ කළුගල් වල ඔළු හස්සා ගැනීමට අකමැති හෙයින් අල්ලසට අකමැත්තෙන් හෝ යටත් වන අභිංසක දුප්පතුන් සිටිය හැක.
- 7 විවිධාකාර බදු ගෙවීම් වලදී, නිලධාරියාට සන්නේසමක් දී, ආණ්ඩුවට සුළු ගාණක් ගෙවා, තමාට ලොකු ලාභයක් තබා ගැනීමට සෑදී පැහැදී සිටින ව්‍යාපාරිකයන් සිටිය හැක.
- 8 හැමෝම ගන්නා නිසා ගන්නා අය මෙන්ම හැමෝම දීමෙන් වැඩිකර ගන්නා නිසා දෙන අයදු සිටිය හැක.

දුසැරිය (දූෂණය) හා ලෝක ඉතිහාසය

දුසැරිය (දූෂණය) ලෝක ඉතිහාසය පුරාම පැවත එන්නකි.

මානව ශිෂ්ටාචාරයේ ආරම්භය සමගම, දුසැරිය (දූෂණය) පැවති බව මෙන්ම දුසැරියට (දූෂණයට) විරුද්ධව සටන් කල බවට සාධක, මානව ඉතිහාසය පුරාම හමුවේ.

- ❖ විනයේ ගැබ් තැබී විසින් සාදන ලද දුසැරි (දූෂණ) මර්ධන නීති ක්‍රි.පූ. 46 සිට 21 දක්වා කාලය තුළ විනයේ ශිෂ්ටාචාරය විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී දුසැරියට (දූෂණයට) දඩුවම දියේ නලලේ හංවඩු ගැනීමයි.
- ❖ පසු කාලීනව වින රාජවංශ ධුරාවලිය තුළ දුසැරියට (දූෂණයට), වරදේ බරපතලකම අනුව මරණීය දණ්ඩනය පැනවුණු අතර වත්මන් විනයද දුසැරියට (දූෂණයට) මරණීය දණ්ඩනය ක්‍රියාත්මක කරයි.
- ❖ බැබිලෝනියාවේ හමුරාබි රජ (ක්‍රි.පූ.1792-1750) විසින් දුසැරිත (දූෂිත) රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට දඩුවම් ලබාදීම පිළිබඳ සටහන් තැබූ මැටි වලක හමු වී ඇත.
- ❖ ක්‍රි.පූ. 14 වන සියවසේදී ඊජිප්තු පාරාවෝ හොරෙම් හැක් දුසැරිත (දූෂිත) රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට මරණීය දණ්ඩනය පැනවීය.
- ❖ ක්‍රි.පූ. 70 දී සිසෙරෝ රෝමයේ අග්‍ර විනිශ්චයකාර හොග් හට වරෙහිව දුසැරි (දූෂණ) චෝදනා පිළිබඳව නඩු පවරා ඇත.
- ❖ තම අර්ථ ගාස්තූයය ග්‍රන්ථයේදී ක්‍යොටිලස (වාණිකය) දුසැරිත (දූෂිත) රාජ්‍ය නිලධාරීන් පිළිබඳව අනතුරු අඟවන්නේ මෙසේය.

“මහජන දේපළ බාරව සිටින රාජ්‍ය නිලධාරීන් එකී දේපළ තම ලාභ ප්‍රයෝජන සඳහා යොදා ගන්නේ ද යන්න සෙවීම ජලයේ පිහිනන මාළුවෙකු වම ජලය බිමට ගන්නේ දැයි සෙවීම මෙන් දුෂ්කරය”

මෙම ඓතිහාසික සාධක අනුව පෙර'පර දෙදිගම ලෝක ජනතාව තම ශිෂ්ටාචාරය ආරම්භයේ සිටම දුසැරිය (දුෂණය) පිටු දැකිය යුතු බරපතල වරදක් ලෙස සලකන ලද බව පෙනී යයි.

එහෙත් තවමත් අප අතරින් දුසැරිය (දුෂණය) තුරන් වී නැත්තේ ඇයි?

දුසැරිය (දුෂණය) සමාජ සංසිද්ධියකි. දුසැරිය (දුෂණය) පැවතීමට හේතු පහත සඳහන් පරිදි වර්ග කර දැක්විය හැක.

ආර්ථික හේතු -

- ❖ ජීවන වියදමට සරිලන වැටුපක් නොලැබීම
- ❖ කරනු ලබන සේවාවට සරිලන වැටුපක් නොලැබීම
- ❖ ආදායම් බෙදියාමේ විෂමතාවය
- ❖ දරිද්‍රතාව (දුප්පත්කම)

දේශපාලන හේතු :-

- ❖ දේශපාලන ඒකාධිකාරය
- ❖ රාජ්‍ය ආයතන දේශපාලනිකරණය
- ❖ දේශපාලන අස්ථාවරභාවය
- ❖ බලයට ඇති කැදරකම
- ❖ යුද්ධය හා එහි ගනුදෙනු වල රහස්‍යභාවය
- ❖ පටු දේශපාලන මතිමතාන්තර
- ❖ පවත්නා මැතිවරණ ක්‍රමය තුළ වියදම් ඉහලයාම
- ❖ විධායකය, ව්‍යවස්ථාදායකය හා අධිකරණය අතර අසමබර සබඳතාවය

පරිපාලන හේතු :-

- ❖ රාජ්‍ය සේවයේ අකාර්යක්ෂම බව
- ❖ උනන්දු කිරීම් හා පෙළඹවීම් වලින් තොර රාජ්‍ය පරිපාලන රටාව
- ❖ රාජ්‍ය සේවකයා තම සේවය පිළිබඳව තෘප්තියක් නොමැති වීම
- ❖ පරිපාලනයේ සංකීර්ණ ක්‍රියාදාමය
- ❖ නුසුදුස්සන් ඉහල තනතුරු වලට පත් කිරීම
- ❖ නිලධාරීන් සතු බලතල අසමමිතික වීම
- ❖ නිලධාරීන් අතර බලය නිසි පරිදි බෙදී නොයෑම
- ❖ අසීමිත බලතල භුක්ති විදීම
- ❖ දුසැරියට (දුෂණයට) විරුද්ධ වීමට ශක්තියක් නොමැති වීම
- ❖ ආත්ම ගරුත්වය නොමැති වීම
- ❖ තම නිලයේ ගරුත්වය පිළිබඳ නොසිතීම

නීතිමය හේතු :-

- ❖ පවතින නීතියේ අඩුපාඩු තිබීම
- ❖ නීතියේ ක්‍රියාකාරීත්වය අකාර්යක්ෂම වීම
- ❖ නීතිය පිළිබඳ ගරුත්වයක් නොමැති වීම
- ❖ නීතිය කෙරෙහි විශ්වාසය නොමැති වීම
- ❖ නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතන දුර්වල වීම
- ❖ නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන්නන් දුෂිත වීම

සමාජීය හේතු :-

- ❖ සමාජ ආකල්ප
- ❖ සමාජ සාරධර්ම පිරිහීම
- ❖ ජනතාව අවදියෙන් නොසිටීම
- ❖ ජනතාව වෙත තොරතුරු ගලා ඒමේ නිසි ක්‍රමවේදයක් නොතිබීම
- ❖ දුසැරිය (දූෂණය) පිළිබඳ තැකීමක් නොමැති වීම
- ❖ සමාජ හා ආගමික නායකයින්ගේ නිසි මගපෙන්වීමක් නොමැති වීම
- ❖ නිසි ක්‍රමවේදයෙන් බැහැර වීමට ජනතා කැමැත්ත
- ❖ සිවිල් සමාජය හේද වී තිබීම
- ❖ සිවිල් සමාජය ශක්තිමත් නොවීම

**සිවිල් සමාජය අවදි වීම හා දුසැරි (දූෂණ) මර්ධනය
හොංකො දේශයේ විජයග්‍රහණයේ කථාව**

- 1970 දශකයේ ලෝකයේ දුසැරිතම (දුෂිතම) පොලිසිය විය.
- පොලිසියට අල්ලස් නොදී කිසිම ආකාරයක ව්‍යාපාරයක් කළ නොහැකි තත්වයක් පැවතුණි.
- ගණිකා නිවාස, සුදු පොළවල් සියල්ලක්ම වක්‍රාකාරයෙන් මෙහෙයවනු ලැබුවේ පොලිසිය විසින්මය.
- ධනවත්ම පුද්ගලයින් වූයේ පොලිස් නිලධාරීන්ය.
- නීතිය ක්‍රියාත්මක වීම අක්‍රීයව පැවතුණි.
- ධනවත් සැකකරුවන් කිසිවිටෙක අත්අඩංගුවට ගැනීම හෝ ඔවුන්ට එරෙහිව නඩු පැවරීමක් නොවීය.
- පීටර් ගොබර් නම් පොලිස් ප්‍රධානියාගේ වත්කම් පිළිබඳ 1974 දී පුවත් පතක් මගින් හෙළිදරව් කරන ලදී. මහජනතාව විධිමත් පරිදි සංවිධාන ගත වීමකින් තොරව විදි බැස ඒ පිළිබඳව පරීක්ෂණ පවත්වන ලෙස බල කරන ලදී.
- ආණ්ඩුකාරවරයා ඊට ප්‍රතිචාර දක්වමින් මේ සම්බන්ධව කටයුතු කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීමට ඇලස්ටර් බ්ලේයාර් ක්‍රිස්ටෝෆර් *Alesteir Blair – Kerr* කමිටුව පිහිටුවන ලදී.

- කමිටුව ඉතා ඉක්මනින් පරීක්ෂණය සම්පූර්ණ කළ අතර නිර්දේශය වූයේ දුසැරි (දූෂණ) කටයුතු සෙවීම සඳහා පොලිසියෙන් පරිබාහිරව ස්වාධීන ආයතනයක් පිහිටුවීමට කටයුතු කළ යුතු බවය.
- දුසැරියට (දූෂණයට) එරෙහි ස්වාධීන කොමිසම (ICAC)¹ ස්ථාපිත කරන ලදී. එතෙක් පොලිසිය සතුව තිබූ දුසැරි (දූෂණ) විමර්ශන බලතල කොමිසමට ලැබුණි.
- හොංකොං ටෙලිකොම් සමාගමේ ඉහල තනතුර අත්හළ ජැක් කාර්ටර් (Jack Carter) ස්වාධීන කොමිසමට කොමසාරිස්වරයා ලෙස සම්බන්ධ විය.
- පොලිස් ප්‍රධානියාට එරෙහිව කටයුතු කිරීමට කොමිසමට බලය ලැබුණි.
- පොලිස් ප්‍රධානියා එංගලන්තයට පළායන ලදී.
- ඔහුව නැවත ගෙන්වා තිබී මගින් කටයුතු කරන ලෙස මහජන උද්ඝෝෂණ ඇතිවිය.
- ඔහුව එංගලන්තයෙන් හොංකොං වෙත බාරදෙන ලදී
- සාධාරණ පරීක්ෂණයක් පැවැත්වුණි. ඉන් පොලිස් ප්‍රධානියා වැරදිකරු වූ අතර දඬුවම් නියම විය. ඔහුගේ ධනය රාජකන්තක විය.
- අන් පොලිස් නිලධාරීන්ගේ වත්කම් පිරික්සීමටද කටයුතු කරන ලදී. ඊට එරෙහි වූ පොලිසිය වැඩ වර්ජනය කළහ.
- ආණ්ඩුකාරවරයා, පොලිසිය හා දුසැරියට (දූෂණයට) එරෙහිව ස්වාධීන කොමිසම (ICAC) අතර, පොලිසියට එරෙහිව දුසැරි (දූෂණ) මර්ධන නීතිය අනාගතයට බලපාන පරිදි පමණක් ක්‍රියාත්මක කරන බවට එකඟතාවයක් ඇති කරගන්නා ලදී. පොලිසියද අල්ලසින් හා දුසැරියෙන් (දූෂණයෙන්) තොරව නීතිගරාකව තම රාජකාරී ඉටු කරන බවට ප්‍රතිඥා දුන්හ.
- පොලිසිය සිය ප්‍රතිඥාව මත කටයුතු කරන ලද අතර එමගින් විශිෂ්ට පොලිස් සේවයක් ඇති විය.

දූෂණය නැති කිරීමෙන් හොංකොං දේශය දිනාගත් දේ

- රාජ්‍ය සේවයේ අවංකභාවය
- නීතිය හා සාමය ස්ථාපිත වීම
- ව්‍යාපාරික ලෝකයේ අවංකත්වය
- ආයෝජන වර්ධනය වීම
- සියලුම ආයතන ප්‍රතිසංවිධානය වීම
- මහජන මුදල් නාස්තිය නැතිවීම
- ආචාරශීලී සමාජයක් බිහිවීම

1970 දශකයේදී ලෝකයේ දුසැරිතම (දූෂිතම) සහ දුප්පත්ම රටවල් වලින් එකක් වූ හොංකොං දේශය අද ලෝකයේ දුසැරිය (දූෂණය) අඩුම සහ පොහොසත් රටවල් අතරට එක්වී සිටී. හොංකොං දේශය ලෝකයේ ආයෝජනයක් කිරීමට හොඳම රට බවට නම් කර ඇත.

---

¹ ICAC - Independent Commission Against Corruption.

පස්වන පරිච්ඡේදය

දුසාරිය (දූෂණය) නැති කිරීම

අල්ලස් හෝ දූෂණය වේදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාවේ ප්‍රකාශනයකින් උපුටා ගන්නා ලදී.

දුසාරිය (දූෂණය) වැළැක්වීමේ ක්‍රමවේදය

ශ්‍රී ලංකාව තුළ දුසාරිය (දූෂණය) වැළැක්වීම සඳහා ක්‍රමවේදයක් ඇත. එනම් දුසාරී (දූෂණ) වැළැක්වීම සඳහා නීති සහ එම නීති ක්‍රියාත්මක කිරීමට විවිධ ආයතන ඇත.

දුසාරී (දූෂණ) මර්දන නීති

1883 දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය -

අල්ලස්, දේපළ වංක ලෙස සාවද්‍ය පරිහරණය, සාපරාධී විශ්වාසය කඩ කිරීම, වංචාව ආදී දුසාරී (දූෂණ) ක්‍රියා සිර දඬුවම් ලැබිය හැකි වරදවල් ලෙස දක්වා ඇත.

1982 පොදු දේපළ පිළිබඳ වැරදි පනත

පොදු දේපළ එනම් ආණ්ඩුවේ, ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩලයක, රාජ්‍ය සංස්ථාවක, බැංකුවක, සමුපකාර සංගමයක හෝ සමිතියක දේපළ පිළිබඳ වංචනික ක්‍රියා සිරදඬුවම් ලැබිය හැකි වරදක් බවට පත්කර ඇත.

1954 අල්ලස් පනත - 1994 අල්ලස් හා දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභා පනත

සියලු ආකාරයේ අල්ලස් දීම හා ගැනීම්, පැහැදිලි කිරීමට නොහැකි ලෙස වත්කම් අයිතිකර ගැනීම් හා වියදම් කිරීම් හා දූෂණය සිරදඬුවම් ලැබිය හැකි වරදක් බවට දක්වා ඇත.

උපරිම සිර දඬුවම-අල්ලස-අවු 07 - දූෂණය අවු 10 යි. (දූෂණය වරද 1994 දී අල්ලස් පනතට ගෙනවිත් ලද සංශෝධනයකින් හඳුන්වා දී ඇත.)

(අල්ලස් පනතේ විධිවිධාන සරලව උපග්‍රහ්ව 1 හි i කොටසේ දක්වා ඇත.)

1975 වත්කම් හා බැරකම් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේ පනත

පනතේ දක්වා ඇති පුද්ගලයන් විසින් වාර්ෂිකව වත්කම් හා බැරකම් ප්‍රකාශයට පත් කර යුතු යැයි නීතිය නියම කර ඇති අතර නියමිත මුදලක් ගෙවීමෙන් එම වාර්තා පරීක්ෂා කිරීමටත්, සහතික පිටපත් ලබා ගැනීමටත් පුරවැසියන්ට අයිතිවාසිකම ලබා දී ඇත. (වැඩි විස්තර සඳහා උප ග්‍රහ්වය 1 හි ii කොටස බලන්න)

2006 මුදල් විශුද්ධිකරණය වැලැක්වීම් පනත හා 2006 මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම් පනත

නීති විරෝධී ක්‍රියාකාරකමකින් (දූෂණයද ඇතුළත්ව) උපයාගත් මුදල් හිතහනුකුල මුදල් බවට පත් කිරීම වැළැක්වීම මෙන්ම, අසාමාන්‍ය මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමට මේ මගින් නීති පනවා ඇති අතර එම පනත් වල විධි විධාන කඩ කිරීම සිරදඬුවම් ලැබිය හැකි වරදක් බවට පත් කරයි. (වැඩි විස්තර සඳහා උපග්‍රහ්ව 1 හි iii කොටස බලන්න)

ආයතන සංග්‍රහය

- රජයේ මානව සම්පත නිසි පරිදි හැසිරවීම මූලික අරමුණවේ.
- දූෂරීය (දූෂණ) සඳහා ඉඩ නොලැබෙන පරිදි රාජ්‍ය සේවා පත් කිරීම්, උසස්වීම්, මාරුකිරීම් හා විනය පරීක්ෂණ සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය නීති ඇතුළත් කර ඇත.
- රජයේ නිලධාරීන් බලය අයුතු ලෙස යෙදවීම පාලනය සිදුවේ.
- දූෂරීත (දූෂිත) නිලධාරීන් පිළිබඳ පරීක්ෂණ පැවැත්වීමට ඉඩකඩ සැලසේ.

මූල්‍ය රෙගුලාසි

- රජයේ මුදල් හා අනෙකුත් දේපළ හිසිපරිදි යෙදවීමට අදාළ නීති ඇතුළත්ය.
- රජයේ මිලදී ගැනීම්, රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගේ වියදම්, රජයේ මුදල් වෙන් කිරීම් පිළිබඳ නීති ඇතුළත්ය.
- රජයේ මුදල් දුසැරිත (දුෂිත) ලෙස යෙදවීම වැළැක්වීමට දැඩි ප්‍රතිපාදන ඇත.

දුසැරි (දුෂණ) මර්දන ආයතන

විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව

- ◆ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් පිහිටුවා ඇති ආයතනයකි.
- ◆ ජාතික මට්ටමේ, පළාත් මට්ටමේ හා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ ඇති රජයේ ආයතන විගණනය කරයි.
- ◆ විගණනයෙන් පසු වාර්තා පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරයි.
- ◆ පළාත් පාලන ආයතනයන්හි හා විශ්ව විද්‍යාලයන්හි දුසැරි (දුෂණ) සම්බන්ධයෙන් අධිකාර පැනවීමේ බලය ඇත.
- ◆ විගණකාධිපති පත් කිරීම ව්‍යවස්ථාපිතව මණ්ඩලයේ අනුමැතිය මත සිදු කරයි.
- ◆ ප්‍රාදේශීය කාර්යාල ඇත.
- ◆ මහජන පැමිණිලි ද විගණනයේදී සලකා බලයි.

අල්ලස් හෝ දුෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව

- ◆ 1954 අල්ලස් පනත මගින් ස්ථාපිත කර තිබූ අල්ලස් කොමසාරිස් දෙපාර්තමේන්තුව හා අල්ලස් කොමසාරිස් තනතුර අවලංගු කර, 1994 අංක 19 දරණ අල්ලස් හෝ දුෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභා පනත මගින් අල්ලස් හෝ දුෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව පිහිටුවිය.
- ◆ අල්ලස් හෝ දුෂණ චෝදනා භාර ගැනීම, ඒ ගැන විමර්ශන කටයුතු කිරීම හා නඩු පැවරීම හා නඩු මෙහෙයවීම කොමිසමේ කාර්යභාරය වේ.

කොමිසම සතු සුවිශේෂ බලතල කීපයක්

- ඕනෑම පුද්ගලයෙකු කොමිසම ඉදිරියට කැඳවීමට,
- ඔහුට චරෙහි චෝදනා පරීක්ෂා කිරීමට,

- පරීක්ෂණ අවසන් වනතුරු විදේශ ගමන් බලපත්‍ර අත් හිටුවීමට,
  - දේපල හිමිකම් මාරුකර ලියාපදිංචිය වැළැක්වීමට,
  - වෝදනා තහවුරු වේ නම් නඩු පැවරීමට සහ මෙහෙය වීමට කොමිසමට බලය ඇත.
- ◊ ප්‍රබලතම දුර්වලතාවය වන්නේ කොමිසමට පැමිණිල්ලක් ලැබීමෙන් තොරව අල්ලස් හෝ දූෂණ වෝදනාවක් විමර්ශනය කිරීමට ඇති නොහැකියාවයි.

ජාතික පොලිස් කොමිසම

- 17 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ස්ථාපිත ආයතනයකි.
- දේශපාලන බලපෑම් වලින් තොරව පොලිසිය පවත්වාගෙන යාම මූලික අරමුණයි.
- පොලිස් නිලධාරීන් මාරුකිරීම, උසස් කිරීම හා විනය පරීක්ෂණ, දේශපාලන බලපෑම්වලින් තොරව සිදු කිරීමට ඉඩ සැලසේ.
- පොලිසියට එරෙහිව එල්ල වන වෝදනා සලකා බැලීමට බලය ඇත.
- පොලිස් නිලධාරීන්ට අවංකව සහ ස්වාධීනව කටයුතු කිරීමට ඉඩකඩ සැලසේ.
- ඒ භූමි පොලිසිය සතු බලතල, පොදු දේපළවලට එරෙහි අපරාධ, පොදු අරමුදල් අයවා පරිහරණය ආදී දුසැරි (දූෂණ) දුරලීමේ ලා ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකිවනු ඇත.

ස්වාධීන මැතිවරණ කොමිසම

- 17 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ස්ථාපිතය.
- නිදහස් හා සාධාරණ මැතිවරණයක් තහවුරු කිරීම මූලික අරමුණයි.
- මැතිවරණ අයථා ක්‍රියා හා දූෂණ මර්දනය කිරීමේ බලතල කොමිසම සතුවේ.
- දේශපාලන කටයුතු වලට පොදු දේපළ යොදා ගැනීම වැළැක්වීම.
- නිදහස් හා සාධාරණ මැතිවරණයක් උදෙසා මාධ්‍ය ආයතන වලට මාර්ගෝපදේශ ලබාදීම.
- මැතිවරණ වලදී සාධාරණ ලෙස රාජ්‍ය මාධ්‍ය යෙදවීම.
- සාධාරණ මැතිවරණයක් සඳහා පොලිසිය හා ආරක්ෂක අංශ සේවයේ යෙදවීම සහ රාජ්‍ය නිලධාරීන් මෙහෙය වීම.

යන බලතල කොමිසම සතුව.

ස්වාධීන රාජ්‍ය සේවා කොමිසම

- 17 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් ස්ථාපිත ආයතනයකි.
- රාජ්‍ය සේවයේ ස්වාධීනත්වය තහවුරු කිරීම මූලික අරමුණය.
- රාජ්‍ය සේවයේ පත් කිරීම්, උසස් කිරීම් සහ විනය පාලනය සම්බන්ධ බලතල මෙය සතුය.
- රාජ්‍ය සේවකයන්ගේ විනය විරෝධී ක්‍රියා සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කිරීමට බලය ඇත.
- දුසැරිය (දූෂණය) වරද මත රැකියාව අහිමි කිරීමේ බලය පවා හිමිය.
- පළාත් රාජ්‍ය සේවා කොමිසම ඒ ඒ පළාත් මට්ටමින් රජයේ නිලධාරීන්ගේ විනය විරෝධී ක්‍රියා පිළිබඳ ක්‍රියාකරනු ඇත.

ඔම්බුඩ්ස්මන් වරයා

(පරිපාලනය සඳහා වන පාර්ලිමේන්තු කොමසාරිස්)

- රාජ්‍ය දෙපාර්තමේන්තු, ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩල, සංස්ථා, රජයේ අධිකාරීන් හා පළාත් පාලන ආයතන වලට විරුද්ධව කෙරෙන පැමිණිලි විමර්ශනය කරයි.
- පුද්ගලයෙකුට තම ඉල්ලීම සෘජුවම ඔම්බුඩ්ස්මන් වරයාට යොමු කළ හැකි අතර විමර්ශන වාර්තාවල පිටපත් අදාළ ආයතන ප්‍රධානියා මගින් පෞද්ගලික ලිපි ගොනුවලට ඇතුළත් කරයි.
- එක් ජාතික ඔම්බුඩ්ස්මන් වරයෙකු හා කාර්යාලයක් ඇත.
- පොලිසිය සහ අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තුවලට පමණක් දෙපාර්තමේන්තු ඔම්බුඩ්ස්මන් වරයෙකු හා කාර්යාලයක් ඇත.
- ජනාධිපති වරයා විසින් පත් කරයි.

අධිකරණය

- අධිකරණයට ආකාර දෙකකින් දුසැරිය (දූෂණය) පාලනය කිරීමට හැකියාව ඇත.
- ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ III වන පරිච්ඡේදයේ සඳහන් මූලික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ප්‍රතිපාදන මගින් රාජ්‍ය සේවය තුළ පත්වීම් හා උසස්වීම් ලබාදීම, සේවයෙන් ඉවත් කිරීම සහ බඳවා ගැනීම ආදී අවස්ථාවලදී අසාධාරණයක් සිදු වුවහොත් හෝ දුසැරි ක්‍රියා කරන (දූෂිත) රාජ්‍ය නිලධාරියෙකුගේ ක්‍රියාවෙන් මහජනතාවගේ මූලික අයිතිවාසිකම් කඩ වීමක් සිදු වුවහොත් අධිකරණය මගින් සහනයක් ලබා ගැනීම තුළින් දුසැරිය (දූෂණය) අඩු කිරීම සිදු වේ.

- අල්ලස, දුකැරිය (දුෂණය) හා පොදු දේපළ අයටා පරිහරණය පිළිබඳ අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ගය (වෝදනා විභාග කිරීම සහ දඩුවම් පැමිණවීම) දුකැරිය (දුෂණය) අඩු කිරීමට ඉවහල් වේ.

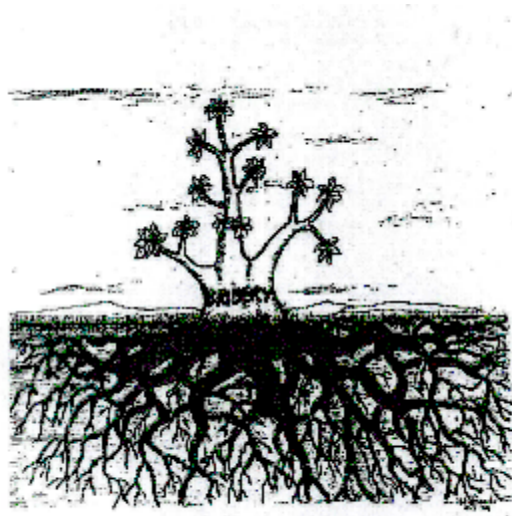
පාර්ලිමේන්තුව (ව්‍යවස්ථාදායකය)

- දුකැරියට (දුෂණයට) එරෙහි නීති සම්පාදනය.
- දුකැරි (දුෂණ) මර්දන ආයතන පිහිටුවීම හා ඒවාට බලතල ලබාදීම.
- සහා ගර්භයේදී ප්‍රශ්න නැගීම සහ විවාද පැවැත්වීම මගින් විධායක කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීම.
- රාජ්‍ය ගිණුම් කාරක සභාව හරහා රාජ්‍ය ආයතන වල ගිණුම් පරීක්ෂා කිරීම.
- රාජ්‍ය ව්‍යවසාය කමිටුව හරහා රාජ්‍ය ව්‍යවසාය වල ගිණුම් පරීක්ෂා කිරීම.
- රාජ්‍ය අංශයේ ඉහල තනතුරු වලට පත්වන්නන් සම්බන්ධයෙන් ඉහළ තනතුරු පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තු කාරක සභා මගින් පරීක්ෂා කිරීම.

දුකැරියට (දුෂණයට) එරෙහි නීති පද්ධතියක් තිබේ නම් සහ එම නීති බලාත්මක කිරීමට ආයතන ද ඇති නම් දුකැරිය (දුෂණය) තවදුරටත් පවතින්නේ ඇයි?

- ◆ ජනතාව අවදියෙන් නොසිටීම.
- ◆ දුකැරියට (දුෂණයට) විරුද්ධ මහජන මතයක් නොතිබීම.
- ◆ ජනමාධ්‍ය දුකැරි (දුෂණ) වාර්තාකරණයෙන් ඔබ්බට ගොස් දුකැරි (දුෂණ) විරෝධී ආකල්පයක් ඇති කරවීමට උත්සාහ නොගැනීම.
- ◆ දුකැරියට (දුෂණයට) දේශපාලන අනුබලය හා අනුග්‍රහය ලැබීම - දේශපාලකයින් විසින් දුකැරිය (දුෂණය) කිරීම.
- ◆ දුකැරිය (දුෂණය) වැලැක්විය නොහැකි දෙයක් යැයි සම්මතයක් ඇති කරගැනීම.
- ◆ දුකැරි (දුෂණ) මාර්ගයකින් හෝ තම කටයුත්ත ඉක්මනින් සහ පහසුවෙන් කර ගැනීමට ජනතාව පෙළඹවීම.
- ◆ දුකැරිය (දුෂණය) සාමාන්‍ය දෙයක් යැයි සිතීම.
- ◆ දුකැරිය (දුෂණය) පිළිබඳ මිත්‍යවත් තුළ ඇලී ගැලී සිටීම.
- ◆ දුකැරි (දුෂණ) මර්දනයට මහජන සහයෝගය ප්‍රමාණවත් පරිදි නොලැබීම.

දුසාරිය (දූෂණය) මර්දනයට ජනනා සහයෝගය ලැබිය යුතු අයුරු

Courtesy: W. R. Wijesorn

“මෙම පහත වලංගු වූ විට දූෂණ ක්‍රියා ගැන වැරදිකාරයින් වන සියල්ලන්ම අල්ලා ගැනීමට අපට බලය ලැබෙනු ඇත. මේ රටේ සෑම පුරවැසියෙකුම සහයෝගය නොදක්වතොත් මෙම පහත නීති සංග්‍රහයට ඇතුළත් කිරීමෙන් වැඩක් සිදු නොවේ. මෙරට මහජනයා, යුතුකම පිළිබඳ පොදු හැඟීමෙන් යුක්තව ඉදිරියට විත් අල්ලස් දූෂණ ක්‍රියා නැවැත්වීම සඳහා අපට ආධාර දිය යුතුය.”

(එවකට ගරු අමාත්‍ය ශ්‍රීමත් ජෝන් කොතලාවල 1954 අංක 11 දරන පහත ලෙස සම්මත වූ අල්ලස් පනත් කෙටුම්පත පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීමේදී)

රටක දූෂණය නතර කිරීමට මහජනතාවට හෝ පාර්ලිමේන්තුවට හෝ එසේත් නැතිනම් වෙනත් ආයතනයකට පමණක් තනිවම කළ හැකි ක්‍රියාවක් නොව සෑම අයෙකුගේම සාමූහික ප්‍රයත්නයකින් ඉටුවිය යුත්තකි. එමෙන්ම රාජ්‍ය අංශයේ පවතින ආයතනයන්හි කාර්යක්ෂමතාව හා මනා ක්‍රියාකාරීත්වය තීරණය වන්නේ ආයතන පිහිටුවා ඇති නීති රීති හෝ රෙගුලාසි මතම පමණක් නොව එය මෙහෙයවනු ලබන හා නිලතල දරන නිලධාරීන්ගේ හා නියෝජිතයන්ගේ කුසලතාවය හා කැපවීම මතය.

ජනාධිපති නීතිඥ විජයදාස රාජපක්ෂ
පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී හා රාජ්‍ය ව්‍යවසාය කාරක සභාවේ සභාපති

දුසැරිය (දුෂණය) මැඩපැවැත්වීම සහ නීතියේ ක්‍රියාකාරීත්වය

නීතියේ ක්‍රියාකාරීත්වය මකුළු දැලක් වැනි යැයි පැරණි ග්‍රීක කියමනක් ඇත. මෙය මකුළු දැල් සහලක්ෂණය (Cob Web Syndrome) ලෙස හැඳින්වේ. මකුළු දැලක් කුඩා මැස්සන් අල්ලාගන්නා නමුත් විශාල බඹරු, දෙඹරු වැනි කෘමීන්ට එය පහසුවෙන් කඩාගෙන යාමට ඉඩ සලසා දෙයි. ලෝකය පුරා දුසැරියට (දුෂණයට) එරෙහිව නීතිය ක්‍රියාත්මක වන්නේද මෙලෙසය යනුවෙන් පොදු මැසිවිල්ලක් පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේදී අල්ලස් හා දුසැරි (දුෂණ) දැලට හාල් මැස්සන් හසුවන නමුදු තෝරු මෝරු හසුවන්නේ නැති බව ප්‍රචලිත මතයකි.

මෙහිදී බඹරුන් හා දෙඹරුන් හෝ තෝරුන් හා මෝරුන් ලෙස ජනතාව දකින්නේ බලගතු පුද්ගලයින්ය. එනම් බලවත් දේශපාලනඥයින් සහ ඔවුන්ගේ සගයෝය.

බලගතු පුද්ගලයින්ට විරුද්ධව නීතිය ක්‍රියාත්මක වූ අවස්ථා ශ්‍රී ලංකාවේ ද දැකිය හැක. ඉන් සමහරක් නීතිය හා දේශපාලනික හෝ අයතනික සදාචාරයට එරෙහිව කටයුතු කිරීම නිසා නීතියේ හස්තය දික්වූ අවස්ථා වන අතර තවත් සමහරක් නුදු දේශපාලනික හේතූන් මත ම පමණක් වේ. දේශපාලනික අවශ්‍යතා සඳහා නීතිය දඩම්මා කර ගැනීම නීතිය පිළිබඳ ගරුත්වය බිඳ වැටීමට හේතු වන අතර බොහෝ විට ඉන් බලාපොරොත්තු වන්නේ චෝදනාව සම්බන්ධ නිසි පරීක්ෂණයක් කිරීම නොව විරුද්ධවාදියා නිහඩ කිරීමයි. කෙසේ නමුදු මෙවැනි දේශපාලනික අවශ්‍යතා මත මෙන්ම පුද්ගලයා කොතරම් බලගතු වුවත් වරදක් කලා නම් නීතියට අනුව දඬුවම් ලැබිය යුතුය යන සදාචාරාත්මක න්‍යාය මත දුසැරි (දුෂණ) චෝදනා සඳහා වැරදිකරු වූ රාජ්‍ය නායකයින් හා ඉහල නිලධාරීන් පිළිබඳ උදාහරණ හමුවේ. වර්ගීකරණයකින් තොරව එවන් සිදුවීම් කිහිපයක් පමණක් මෙහි දක්වන අතර වර්ගීකරණය කර ගැනීම ඔබට බාර කරමි. එනමුත් බලය, බලපෑම් කිරීම හා තත්වය මගින් නීතිය තමන්ට ඕනෑ ආකාරයට ක්‍රියාත්මක කරවීම (මෙවැනි අවස්ථා) නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන්නන් විසින් නීතිය කඩන්නේ නැති වුව ද නමනු ලබන ලෙස (not breaking but bending) දැක්වෙන අතර එය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පරමාදර්ශය නිෂේධනය කිරීමක් වනු ඇත. වාණිජ බලය, තාක්ෂණික බලය හා යුදමය බලය තනි තනිව හෝ සහසම්බන්ධිතව ක්‍රියාත්මක වනු දැකිය හැකි වන අතර බොහෝ විට බලගතු රාජ්‍යයන්හි මෙය නිතර සිදුවන්නකි.

1941 ව්‍යවස්ථාදායක මණ්ඩලයේ සාමාජිකයන්ට එරෙහි අල්ලස් චෝදනා විභාග කල එල්.එම්.ඩී. ද සිල්වා කොමිෂන් සභාව හිටපු පළාත් පාලන ඇමතිවරයා ද ඇතුළුව ස්වදේශ කටයුතු පිළිබඳ කමිටුවේ සාමාජිකයින් 4 දෙනෙකු, සෞඛ්‍ය කමිටුවේ සාමාජිකයෙකු හා

යුරෝපීය මන්ත්‍රීවරු 03 දෙනෙකු වැරදිකරුවන් බවට තීරණය කිරීම හා ඒ මත සමහරක් ඉල්ලා අස්වීම හා ඉල්ලා අස් නොවූ අය නෙරපා හැරීම.

1949 එම්.ඩබ්.එච්. ද සිල්වා කොමිෂන් සභාව මගින් 1947කොළඹ මහ නගර සභාවේ ජන්දය පිළිබඳ අල්ලස් චෝදනාවට පුරපති වරයා වැරදිකරු කිරීම.

1959 තලගොඩපිටිය කොමිෂන් සභාව මගින් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරු 06 දෙනෙක් හා ඇමතිවරයෙක් අල්ලස් චෝදනා සඳහා වැරදිකරු කිරීම.

1971-1975 දක්වා ක්‍රියාත්මක වූ අපරාධ යුක්ති විනිශ්චය කොමිෂන් සභාව මගින් විදේශ විනිමය වංචා සඳහා බලගතු පුද්ගලයින් වැරදිකරුවන් බවට නම් කිරීම.

1978 ජනාධිපති පරීක්ෂණ කොමිෂන් සභාව මගින් නිටපු අග්‍රාමාත්‍යවරිය හා නිටපු ඇමතිවරයෙක් බලය අයුතු ලෙස යෙදවීම පිළිබඳ වැරදිකරු කිරීම හා එහි ප්‍රතිඵලය ලෙස ප්‍රජා අයිතිය නැති කිරීම.

අල්ලස හා දුසැරියට (දුෂණයට) එරෙහි නීතිය විවිධීකාරයෙන් ලොව පුරා ක්‍රියාත්මක වේ. චීනය අල්ලස හා දුසැරියේ (දුෂණයේ) ප්‍රතිවිපාකයන් ලෙස සමාජයට වන හානිය සලකා බලා මරණීය දණ්ඩනය නියම කරන අවස්ථා ඇත. (උදා:- 2007 සැප්තැම්බර් මාසයේදී ආහාරපාන හා ඖෂධ පාලන අධිකාරියේ නිටපු සභාපතිවරයා අල්ලස් චෝදනා නිසා මරණීය දණ්ඩනයට ලක් කිරීම). ජපානයේ අවම වශයෙන් නිටපු අගමැතිවරු 4 දෙනෙකුවත් දුසැරි (දුෂණ) චෝදනා මත සිරගත කර ඇත. ජෝර් උප්‍රයයේ නිටපු ජනාධිපති ඇල්බර්ටෝ පියුසිමෝට් දැනට 6 වසරක බන්ධනාගාර ගත කිරීමට ලක් වී ඇත. පිලිපීනයේ මාකෝස් එරෙහිව නඩු පැවරීමට පෙර ඔහු මිය ගිය අතර එස්ට්‍රාඩා මේ වන විට වැරදිකරු බවට අධිකරණය විසින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. ඉන්දුනීසියාවේ සුහර්තෝට විරුද්ධව නඩු විභාගය ආරම්භ කළ අතර නඩු විභාගයට මුහුණ දීම සඳහා ඔහුගේ මහළු බව බාධාවක් බව විනිශ්චයකාරවරුන්ගේ මතය වූ බැවින් නඩු විභාගය නොපැවැත්වුණි.

ශ්‍රී ලංකාවේදී වත්කම් අයටා ලෙස උපයාගත් බවට නිටපු ඇමතිවරු දෙදෙනෙකුට විරුද්ධව නඩු විභාග කරන ලද අතර අධිකරණය විසින් එක් ඇමතිවරයෙක් නිදොස් කොට නිදහස් කරන ලද අතර අනෙක් ඇමතිවරයා නීති ප්‍රශ්නයක් මත නිදහස් කරන ලදී. නිටපු යුද හමුදාපතිවරයෙකුට එරෙහිව පවරා තිබූ වත්කම් පිළිබඳ නඩුවක්ද මෙලෙස නීති ප්‍රශ්නයක් මත අවසන් කර ඇත.

දුසැරිය (දූෂණය) වැළැක්වීම සඳහා ඵලදායී ප්‍රවේශයන්

දුසැරියේ (දූෂණයේ) යෙදෙන්නවුන්ට දඩුවම් දීමේ නීතිමය ක්‍රියාමාර්ගය මගින් සිද්ද වන්නේ වරද කරන්නට ඉඩ හැර වරද අනාවරණය වුවහොත් දඩුවම් දීමේ සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමයයි. මෙමගින් වැළැක්වීමක් මිස වැළකීමක් සිදුවන්නේ නැත. ප්‍රතිකාරයට වඩා වැළැක්වීම වඩා යහපත්ය යන පැරණි ආස්තය දුසැරිය (දූෂණය) වැළකීම සඳහා සාර්ථකව ලොවපුරා ක්‍රියාත්මක කරමින් පවතී.

ලොවපුරා පළාත් පාලන ක්‍රමයන් අධ්‍යයනය කිරීමෙන් අනතුරුව දුසැරිය (දූෂණය) රාජ්‍ය අංශය තුළ පවතින්නේ සහ ඒ කෙරේ බලපාන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව ගණිතමය සමීකරණයක ආකාරයට ආචාර්ය රොබර්ට් ක්ලිට්ගාර්ඩ් (Dr.Robbert Klitgaard) විසින් ඉතාමත් සරල පැහැදිලි කිරීමක් කර ඇත.

$$C = M + D - A$$

$$\text{දූෂණය} = \text{ඒකාධිකාරය} + \text{අභිමතානුසාරී බලය} - \text{වගවීම}$$

$$\text{Corruption} = \text{Monopoly} + \text{Discretion} - \text{Accountability}$$

මෙම සමීකරණයෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ ඒකාධිකාරී තත්වයක් පවතින විටෙක රජයේ නිලධාරියෙකුට සිය බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීමට අභිමතානුසාරී බලයක් පවතින්නේ නම් සහ එම අවස්ථාවේදී එම නිලධාරියා කිසිදු වගවීමකට ලක් නොවන්නේනම් එවිට දුසැරිය (දූෂණය) පවතින බවයි. කාර්යක්ෂම සහ ඵලදායී රාජ්‍ය අංශයක පාලනය කරන ලද අභිමතානුසාරී බලය සහ වගවීම අතර ඉතා හොඳ සමබරතාවයක් අවශ්‍යවේ. රාජ්‍ය සේවය තුළ විනිවිදභාවයකින් යුතු විෂය මූලික සහ වගවීම සංස්ථාපනය කරන රීති පද්ධතියක් හඳුන්වා දී ඒවා අර්ථ නිරූපණය කොට ක්‍රියාත්මක කර ගැනීමට අවශ්‍ය පැහැදිලි ස්ථාවර සහ විරස්ථායී ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා දීම මගින් රාජ්‍ය අංශය දුසැරියෙන් (දූෂණයෙන්) වළක්වා ගත හැකිය. එවැනි කරුණු රාජ්‍ය නිලධාරීන් ගේ පාර්ශ්වයෙන් සිදුවන අයථා කටයුතු සඳහා ඇති අවස්ථාවන් අවම කර ඇත. දුසැරි (දූෂණ) ක්‍රියාවන්හි නියැලෙන ඕනෑම නිලධාරියෙකු හෞතිකව හෝ දේශපාලනිකව වගවීමේ සම්භාවිතාව මෙමගින් ඉහළ දමයි. බොහෝ අවස්ථාවන් හිදී නීති සහ රෙගුලාසි ඕනෑතරම් තිබෙන බව දැකිය හැකිය. වැදගත් වන්නේ දුසැරිය (දූෂණය) දිගින් දිගටම පැවැත්වීමට වැළැක්වෙන පරිදි එකී රීතින් හා රෙගුලාසි අර්ථකථනය කිරීම සහ බලාත්මක කිරීමයි.

1. තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය නීතිගත කිරීම.

මහජන මුදල් හා දේපළ බලධාරීන් විසින් පරිහරණය කරන ආකාරය දැනගැනීමට මහජනතාවට ඇති අයිතිය නීතිය මගින් පිළිගැනීමට ලක් කිරීම හා ඒ අයිතිය ප්‍රයෝජනවත් ලෙස භාවිතා කිරීම සඳහා බොහෝ රටවල් තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය නීතියෙන් ලබා දී ඇත. සංවර්ධිත රටවල් සියල්ලක්ම පාහේ මෙම අයිතිය නීතිගත කර ඇති අතර අඛණ්ඩ මහජන උද්ඝෝෂණයක ප්‍රතිඵලය වශයෙන් ඉන්දියාව තොරතුරු ලබා ගැනීමේ අයිතිය නීති ගත කර ඇත. ඉන්දියාවේ දුසරිය (දූෂණය) අඩු වීමට තොරතුරු ලබා ගැනීමේ අයිතිය ඉමහත් පිටුවහලක් වී ඇත.

2. පරිපාලන කාර්යාවලිය සඳහා ජනතා සහභාගීත්වය ලබාගැනීම.

තිරණ ගැනීම, තිරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම හා පසුපරම යන පරිපාලනයේ ත්‍රිවිධ අවස්ථා වලදී ජනතා සහභාගීත්වය ලබා ගැනීම මගින් මහජන මුදල් නිසි පරිදි යෙදවීම මෙමගින් සහතික කෙරේ. මෙම සහභාගීත්ව ක්‍රියාවලිය ඉතා ඇත අතිතයේ සිටම පැවත එන්නක් වන අතර සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් වල මෑත කාලීනව දේශපාලනයේ සිදු වූ ව්‍යවහාත්මක වෙනස්වීම් නිසා අමතක කොට හෝ පසෙකට තල්ලු කරන ලද්දකි. තවමත් ක්‍රියාත්මක වන ඉන්දියාවේ පංචායත් ක්‍රමය හා ලංකාවේ තිබූ ගම්සභා මීට හොඳ නිදසුන්ය. මෑතදී ආරම්භ කර ඇති ජනසභා ක්‍රමයේ මෙවැන්නක පාඨමාත්‍රයක් ඇත. දැනට භාවිතා නොකරන නමුදු ප්‍රාදේශීය සභාවන්හි කමිටු වල සාමාජිකයන්ගෙන් හරි අඩක් ප්‍රදේශයේ මහජනතාවගෙන් සමන්විත විය යුතු බවට නීතියෙන් නියම කර ඇත.

පරිපාලනයට ජනතා සහභාගීත්වය ලබා ගැනීමේ ආකාර කිහිපයක් ඇත.

I. සහභාගීත්වය අයවැය (Participatory Budgeting)

බුසිලයේ පෝරටෝ ඇල්ග්‍රේ නගරයෙන් ආරම්භ වූ මෙම ක්‍රමවේදය දැන් ලෝකය පුරා නගර විශාල ප්‍රමාණයක ක්‍රියාත්මක වේ.

II. සහභාගීත්ව විගණනය (Participatory Auditing)

උතුරු පිලිපීනයේ ඇබ්‍රා ප්‍රදේශයේ ජනතාව විසින් රාජ්‍ය මුදල් වියදම් කර ඇති ආකාරය පිළිබඳ සොයා බැලීම මගින් යහපාලනයට දායක වූ අවස්ථාවකි. මෙහි විශේෂත්වය වන්නේ මෙම කාර්යාවලියේ ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරීන් වන්නේ ගෘහනියන්, ශිෂ්‍ය ශිෂ්‍යවන් සහ තරුණ කොටස් වලින් සමන්විත සාමාන්‍ය මහජනතාව වීමයි.

III. සහභාගීත්ව පරිපාලනය (Participatory Administration)

වාරියපොල ප්‍රාදේශීය සභාව මගින් සාර්ථක ලෙස අත්හදා බැලූ ක්‍රමයකි මෙය. මෙම වැඩ පිළිබඳව ක්‍රියාත්මක වීමෙන් ප්‍රාදේශීය සභාවේ බදු ආදායම 300% කින් ඉහල ගිය අතර ප්‍රාදේශීය සභාව විසින් ඉටු කල යුතුව තිබූ මහජන කාර්යයන් 80% ක් ප්‍රාදේශීය සභාවේම මුදල් මගින් අදාල වර්ෂය තුළදී නිම කිරීමට හැකි විය.

ඉහත දක්වා ඇති ප්‍රවේශයන්ගේ සිද්ධි අධ්‍යයන සඳහා උප ග්‍රන්ථය 3 බලන්න.

4. සුපිළිපත්තා සම්මුතියක් (Integrity Pact) ඇති කරගැනීම

මින් අදහස් වන්නේ දේශපාලඥයින්, රාජ්‍ය සේවකයින් ව්‍යාපාරකයින් සහ සිවිල් සමාජය රටේ සුපිළිපත්තාවය වර්ධනය කිරීම සඳහා සාමූහික ගිවිසුමකට එකඟ වීමයි. දකුණු කොරියාවේදී අත්හදා බැලූ මෙය අද වන විට ඉතා සාර්ථක ප්‍රතිඵල ලබාදෙමින් පවතී.

දකුණු කොරියාවේ සුපිළිපත්තාවයේ සම්මුතිය

ලෝකයේ විශාලතම ආර්ථිකය හිමි කොරියාව, ඉතාමත් කණගාටුදායක ලෙස ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් දුසැරි (දූෂණ) සංජානන දර්ශකයේ ඉහල ස්ථානයක් ලබා ගැනීමේ දුෂ්කරතාවයෙන් පෙළේ. උසස් රටවල මට්ටම කරා ළඟා වීමේ කොරියාවේ අභිලාශයට දූෂණය විශාල බාධකයක් වී ඇත.

අතීත පරිපාලකයන් නිරන්තරයෙන්ම ඔවුන්ගේ නිලයේ රීතින් දූෂණ විරෝධී ලංඡනය යටතේ ප්‍රසිද්ධියට පත් කර තිබූ නමුත් නිරන්තරයෙන් නිලධාරී පැලැන්තිය සහ ව්‍යාපාරිකයන් අතර සබඳතාව සහ ඥාති සංග්‍රහ වැනි දුසැරි (දූෂිත) අපවාරයන් නිසා එම රීති ක්‍රියාත්මක වීමක් නොවීය. 1997 දී විදේශ විනිමය අර්බුදයට පාදක වූ හැන් බෝ අපවාරයට (Han Bo Scandal) ප්‍රධාන වශයෙන් දුසැරිය (දූෂණය) හේතු විය.

ඉහල මට්ටමේ දුසැරියන් (දූෂණයන්) ජයගැනීමට රාජ්‍ය, දේශපාලනික සහ පෞද්ගලික අංශයන් සහ සිවිල් සමාජය අතර සාමූහික සහයෝගයක් අවශ්‍ය වේ.

එමනිසා, අතීතයේදී සිදුවූ අසාර්ථකත්වයන්ගෙන් මිදීමට ගත් ව්‍යායාමයක් ලෙස රාජ්‍ය, දේශපාලන සහ පෞද්ගලික අංශයන්හි නියෝජිතයන්ගේ පෙරමුණක් හරහා දූෂණ විරෝධී ක්‍රමයක් ගොඩනැගීමට සිවිල් සමාජ සංවිධානයන් යෝජනාවක් ගෙන එන ලදී.

කොරියා සම්මුතිය (K. Pact) ලෙස හදුන්වන මෙම දුසැරි (දූෂණ) විරෝධී සහ විනිවිදභාවය පිළිබඳ කොරියානු සම්මුතිය දූෂණය ජයගැනීමට ඉහත සඳහන් අංශයන් හතර අතර සහභාගීත්වය සහ එකඟතාවය හරහා සංවර්ධිත සමාජයක් ලබා කරගැනීමට විනිවිදභාවයෙන් යුතු තිරසාර ව්‍යාපාරයක් වේ.

5. පුරවැසි ප්‍රඥප්ති (Citizens' Charters)

තමන්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව දැනුවත් සහ විශ්වාසී ආකාරයට ඒවා තහවුරු කරගන්නා බුද්ධිමත් පුරවැසි ප්‍රජාවක්, රාජ්‍ය ආයතනයන් තුළ සුපිළිපන්නතාවය සහතික කිරීමට සහ පවත්වාගෙන යාමට අත්‍යවශ්‍ය වේ. රජයේ වගකිවයුතුභාවය වර්ධනය කිරීමට බලසම්පන්න නව්‍යකරණයක් වන්නේ පුරවැසි ප්‍රඥප්ති වර්ධනය කිරීමයි. මේවා නිලධාරීන් සහ සේවා ලාභීන් යන දෙඅංශය සමග කරන ලද සාකච්ඡාවක් හරහා එළඹී පරිමාණික සේවා තත්වයන් හඳුන්වා දීමට ඉලක්ක කර ඇත. නියෝජිතායතනයන්ට ප්‍රසිද්ධ සේවා ප්‍රමිතීන්ට පොදු වශයෙන් අනුගතව මහජනතාවට විශේෂිත සේවාවන් යොදා ගන්නා අතරතුර ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් සහ හිමිකම් පිළිබඳව පැහැදිලි සහ සංඝෛෂ්‍ය තොරතුරු ලබා දෙයි.

රාජ්‍ය අංශයේ නියෝජිත ආයතනයන්ගේ සැකැස්ම, කාර්යභාරය සහ මෙහෙයුම් පිළිබඳව තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමට ද ප්‍රඥප්ති උපයෝගී කරගත හැකිය. ජන මාධ්‍ය, පොදු පුස්තකාල හා තොරතුරු තාක්ෂණය ආදී සියළු මාර්ගයන් ඔස්සේ, තොරතුරු පුළුල් වශයෙන් ලබා ගැනීමට ඉඩ සැලසිය යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන් ඉන්දියාවේ පුරවැසියන්ට බොහෝ අවස්ථාවන් හිදී අල්ලස් අයකර ගනු ලබන සේවාවන් පිළිබඳව තොරතුරු වලට ප්‍රවේශය ලබා දීම මගින් පුරවැසි ප්‍රඥප්තීන් පහළ මට්ටමේ දුකැරියන්ගේ (දුෂණයන්ගේ) මහ ඇතිරීමට කටයුතු කරයි. මෙම ප්‍රඥප්ති රජය මගින් සපයනු ලැබිය හැකි සේවාවන්, ඒම සේවාව සඳහා කාල සීමාවන්, සම්බන්ධ විය යුතු රජයේ නිලධාරියා සහ සේවාවන් සැපයීම සිදු නොවන විටෙක ඒ වෙනුවෙන් ගත හැකි පිළියම් පිළිබඳව විස්තර කරයි.

සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රඥප්තීන් සේවය සලසන මහජනතාවට රජයේ දායකත්වය සකස් කරයි. රජයේ ඒ ඒ නියෝජිතායතන මගින් සපයනු ලබන සේවාවන් ගේ විස්තර මෙම ප්‍රඥප්තීන් මගින් සාරාංශගත කරයි. එසේම එම සේවාවන් ලබා ගන්නේ කෙසේ ද සහ සේවාවන් මගින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලයන් නොලැබේ නම් කුමක් කළ යුතු ද යන්න ද මෙමගින් විස්තර කරයි. මෙම ප්‍රතිපාදනයන් ප්‍රායෝගික වශයෙන් ඒවා පහසු ලෙස යොදා ගැනීමට සමත් වන ආකාරයට සකස් කර තිබීම වැදගත් වේ. අර්ථ නිරූපණයන් ව්‍යාකූල සහගත සහ පුළුල් ඒවා නම් මහජනතාව එමගින් අපහසුතාවයට පත් වී ශිෂ්‍ය ලෙස අනවබෝධය වර්ධනය විය හැකි අතර සිවිල් සේවකයන්ටද ඔවුන් ළඟා වීමට අපේක්ෂා කරනු ලබන ඉලක්කයන් පිළිබඳව අපැහැදිලිතාවයක් ඇති වනු ඇත. මහජනතාව සමග ගනුදෙනු කරන දෙපාර්තමේන්තුවක් හෝ නියෝජිතායතනයක් යන කුමක වුවද ප්‍රමුඛත්වය ලබා දෙමින් ප්‍රඥප්තියේ පිටපත් ප්‍රදර්ශනය කළ යුතුය.

ශ්‍රී ලංකාවේද රාජ්‍ය පරිපාලන හා ස්වදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය 2007 වසරේදී හඳුන්වා දුන් පුරවැසි ප්‍රඥප්තිය සාර්ථක ප්‍රතිඵල පෙන්නුම් කරයි.

6. මහජන අධ්‍යාපන හා තොරතුරු වැඩසටහන්

උද්‍යෝග : හොංකොංහි ස්වාධීන දූෂණ විරෝධී කොමිසම (ICAC)

හොංකොං රාජ්‍යය බ්‍රිතාන්‍යයන් විසින් පාලනය කරන ලද කාලය තුළ 1974 පෙබරවාරි මස 15 දින පාලක මයුරි මැක්ලොහොස් (Murry Machehos) විසින් හොංකොං ස්වාධීන දූෂණ විරෝධී කොමිසම (ICAC) පිහිටුවන ලදී. හොංකොංහි ආණ්ඩුව සහ විශේෂයෙන්ම එහි රාජකීය පොලිස් බලකායේ මුල්බැසගෙන තිබූ දූෂණය මුලිනුපුටා දැමීම එහි අරමුණ විය. ස්වාධීන දූෂණ විරෝධී කොමිසමෙහි කොමසාරිස්වරයා විසින් ප්‍රධානත්වය දරන ලද මහජන අධ්‍යාපන වැඩසටහන මහජනතාවගේ ආකල්පයන් ක්ෂණයකින් වෙනස් කළ නොහැකි බවත්, දැනුවත්භාවය නැංවීමේදී ඒ සඳහා කාලය සහ ඉවසීම අවශ්‍ය බවත් තිරසාර ප්‍රතිඵල ලබා කර ගැනීම සඳහා අධිෂ්ඨානශීලීත්වය එකම මග බවත් පෙන්වා දුනි. ICAC මහජන අධ්‍යාපනය සහ දැනුවත්භාවය නැංවීම කෙරෙහි වසර 32 කට වඩා වැඩි කාලයක් ගතකර තිබුණි. දූෂණ විරෝධී ආයතන සහ පෞද්ගලික සහ රාජ්‍ය අංශයන් අතර සම්බන්ධතාවය ශක්තිමත් කිරීමට ICAC වාර්ෂිකව සැසි 2700 ක් පවත්වා තිබුණි. සාමාන්‍යයෙන් වසරකට ප්‍රජා සම්බන්ධතා නිලධාරීන් සාකච්ඡා ක්‍රියාකාරකම් සහ විශේෂ ව්‍යාපෘති 800 ක් හරහා 200,000 ක් 300,000 ක් අතර ජනතාවක් වෙත යයි. මහජන සැසි, වැඩිමුළු පාසල් හමු සහ ව්‍යාපාරිකයන් සහ වෘත්තිකයන් සඳහා සම්මන්ත්‍රණ හරහා ICAC කාර්ය මණ්ඩලය වාර්ෂිකව මහජනතාවගෙන් 4% ක් 5% ක් අතර ප්‍රමාණයක් හමු වූහ. මීට අමතරව ICAC සියුම් ලෙස ජන මාධ්‍ය යොදාගෙන අවංකත්වයේ සංස්කෘතිය මහජනතාව තුළට කාවැද්දීමට කටයුතු කරයි. ICAC හි විසින් සිදු කරන මෙහෙවරහි තවත් වැදගත් අංශයක් වන්නේ රූපවාහිනී වැඩසටහන් අංශයයි. මෙම ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය නාලිකාව සුපිලිපන්නතාවයේ පණිවිඩය ප්‍රවර්ධනයට හා විනිවිදභාවය ඉහළ දැමීමට වූ කොමසාරිස්වරයාගේ අන්තර්ජාල වේදිකාවයි. මෙම නාලිකාව රූපවාහිනී සේවා මධ්‍යස්ථානය සහ වැඩසටහන් මධ්‍යස්ථානය ලෙස මධ්‍යස්ථාන දෙකකින් සමන්විත වේ. මුල්කාලයේදී මූලික වශයෙන් නව ICAC වැඩසටහන් විදහා දක්වමින් ද පසුව වසර පුරා නිෂ්පාදනය කරන ලද ICAC ටෙලිනාට්‍ය මාලාවකින් ද සමන්විත විය. මෙම ටෙලි නාට්‍ය මාලාව හොංකොං දිවයින තුළ ජනප්‍රියතම ටෙලි නාට්‍ය 10 තුළ විකාශ කාල පරිච්ඡේදය තුළදී පැවතිණි.

මීට අමතරව හොංකොං ICAC ආයතනය පාසල් මට්ටමෙන් දීප ව්‍යාප්ත අධ්‍යයන වැඩසටහන් මාලාවක් ක්‍රියාත්මක කරයි. සුපිලිපන්න සමාජයක් ගොඩනැංවීමේ පණිවිඩය පුහුණු සැසි වාර තුළදී ගුරුවරුන්ට ලබාදීම මගින් එය සමස්ථ ශිෂ්‍ය ප්‍රජාව පුරාම සන්නිවේදනය කිරීමට හැකියාව ලැබී ඇත. හොංකොං දේශය මේ මගින් දේශයේ අනාගතය සුරක්ෂිත කර ගනී.

දුසැරිය (දුෂණය) ගැන මිත්‍යාව හා සත්‍යය

<u>මිත්‍යාව</u>	<u>සත්‍යය</u>
<p>හිඳහස් ආර්ථික රටාවක් තුළ දුසැරිය (දුෂණය) තිබීම වැළැක්විය නොහැක.</p> <p>සන්නේසම් මගින් රාජ්‍ය සේවය කාර්යක්ෂම වේ. එබැවින් එය රටේ දියුණුවට හේතු වේ.</p> <p>ගලන ගහකින් දියදෝතක් ගන්නාට පාඩුවක් සිදු නොවේ.</p> <p>අල්ලසක් මගින් නීති විරෝධී නොවන දෙයක් එනම් දරුවෙකු ජනප්‍රිය පාසලකට ඇතුළත් කරවා ගැනීම වැන්නක් කර ගැනීම සැලකිය යුතු වරදක් නොවේ.</p> <p>දුසැරිය (දුෂණය) සැහෙන කාලයක් තුළ ක්‍රමිකව වර්ධනය වුවකි. එබැවින් එය මර්ධනය කිරීමටත් එවැනිම කාලයක් ගතවේ .</p> <p>දේශපාලන අනුග්‍රහයක් නොලැබේ නම් දුසැරි (දුෂණ) මර්ධන ක්‍රමවේදය සාර්ථක නොවේ.</p>	<p>සම්පූර්ණ හිඳහස් ආර්ථිකයක් ක්‍රියාත්මක කරන සිංගප්පූරුව හා හොංකොං රාජ්‍යයන් දුසැරිය (දුෂණය) අවම කරන ලද රාජ්‍යයන් දෙකකි.</p> <p>අල්ලස් ගන්නා රාජ්‍ය සේවකයා වැඩ ඉක්මන් නොකරයි. ඔහු කරන්නේ අල්ලස් දෙන අයගේ වැඩ පමණි. අල්ලස් නොදන්නා වැඩ නොකරයි. එබැවින් අල්ලස රාජ්‍ය සේවය කඩිනම් කරනවා නොව එයට හිරිංගයක් ලෙස ක්‍රියා කරයි.</p> <p>දිය බිංදුව බිංදුව එක් වී මහා සාගරයක් සෑදෙනවා මෙන්ම බිංදුව බිංදුව හිස් වීම නිසා මහා සාගරයක් වියලී යෑමටද හැකියාව ඇත.</p> <p>අල්ලස් මගින් වාසියක් සලසා ගැනීම සමාජ සම්මතය වූ කල බලපවත්වන සාධකය වන්නේ අල්ලසින් ඉටු කරවා ගන්නා කටයුත්තේ යුක්ති යුක්ත භාවය නොව අල්ලසයි.</p> <p>සත්‍ය විය හැකිය. බොහෝ යුරෝපීය රටවල් මේ සඳහා ගතවර්ෂ දෙකක් තුනක් ගත කළහ. ජපානයට අවුරුදු 50ක් ගතවිය. එහෙත් සිංගප්පූරුව අවුරුදු 10 ක් තුළදී ප්‍රතිඵල පෙන්නු අතර හොංකොං දේශයට ගතවූයේ අවුරුදු 4 ක් පමණි.</p> <p>දේශපාලන අනුග්‍රහය ලැබෙනම් එය ඉක්මන් සාර්ථකත්වය ලැබීමට හේතු වේ. එහෙත් බොහෝ යුරෝපීය රටවල දුසැරි (දුෂණ) මර්ධනයට හේතුවූයේ මහජන ක්‍රියාකාරකම්ය. එමෙන්ම හොංකොං දේශයේදී අවිධිමත් මහජන උද්යෝගය හා ඉල්ලුම ඉක්මන් ප්‍රතිඵල ගෙන ආවේය.</p>

සිතා බලන්නට .....

විදුහලේ කීර්තිනාමය අනුව ගැලපෙන අල්ලසක් දී ජනප්‍රිය පාසලකට තම දරුවා ඇතුළත් කර ගන්නා දෙමව්පියන් ඒ ගැන උදම් අනන්‍ය අතර පාසලේ විදුහල්පතිතුමා අල්ලස් ගත්තේ වුවද තමාට උපකාරයක් කළ අයෙකු ලෙස සලකයි. එබැවින් ඒ පිළිබඳ පැමිණිලි කිරීම හෝ ඔහුට විරුද්ධව සාක්ෂි දීමට දෙමාපියන් සිතන්නේ නැත.

අද රටේ සාමාන්‍ය තත්වය.

හෙරොයින් කිලෝ 3 1/2 සමග අත්අඩංගුවට ගත් කාන්තාවකට එරෙහිව නීතිය ක්‍රියාත්මක නොකර සිටීමට රජයේ ලක්ෂ 5 ක අල්ලසක් ඉල්ලා, කේවල් කිරීමෙන් පසු රජයේ ලක්ෂ 3 ක් ලබාගෙන අදාළ කාන්තාව නිදහස් කළ සුරාබදු නිලධාරීන් දෙදෙනෙකු විසින් එම මත්කුඩු තොගය විකුණා ගන්නා ලදී.

**අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන
කොමිෂන් සභාව විසින් කරන ලද
විමර්ශනයකදී අනාවරණය වූ කරුණු**

හෙරොයින් ග්‍රෑම් 2 කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් ලග තබා ගැනීම, හෝ ජාවාරම් කිරීම මරණීය දන්ඩනයෙන් දඬුවම් ලැබිය හැකි වරදකි.

සටහන - මෙම පැමිණිල්ල කොමිසමට එක එල්ලේම ලැබුණු පැමිණිල්ලක් නොව, මත්කුඩු විකිණීම පිළිබඳව ලැබුණු නිර්නාමික පැමිණිල්ලක් විමර්ශනයේදී පොලිස් මත්ද්‍රව්‍ය නිවාරණ කාර්යාංශය වෙත ලැබුණු තොරතුරු මත එම කාර්යාංශය විසින් අල්ලස් කොමිසම වෙත යොමු කරන ලද්දකි.

මත්ද්‍රව්‍ය නිවාරණය සඳහා නිල වශයෙන් කටයුතු කරන සුරාබදු නිලධාරීහු අල්ලස් ගන්නවා පමණක් නොව මත්ද්‍රව්‍ය වෙළඳාමද කරනවා නොවේද ?

ඉතිහාස ගත කරුණු අනුව ශ්‍රී ලංකාවාසී අපහට දුසැරි (දූෂණයට) ඉඩ නැත.

අනුරාධපුර යුගය

“සතර වාහල්කඩ රන් රිදී මුතු මැණික් පිරවූ බඳුන් සතරක්
තබා වැඩ කරනු ලැබූ ප්‍රමාණයට සරිලන සේ ගෙන යන්නට
දනන් හට ඉඩ සැලසූ”

*රුවන් වැලි මහා සෑ කර්මාන්තය
මහා වංශය*

නිශ්ශංකමලලරජ

“අල්ලස ගන්නවුන් සහ දූෂණයේ යෙදෙන්නවුන් ඊලඟ
ආත්මයේදී බල්ලන් සහ කපුටන් වී ඉපදෙනු ඇත”

අඹගමුව සෙල්ලිපිය

සිංහලයේ රාජ නීතිය

“අයථා අන්දමින් වස්තුව රැස්කොටගත් රජයේ
නිලමක්කාරවරුන්ගේ දේපළ රාජ සන්තක කිරීම”

රොබට් නොක්ස්

“සොරකම සිංහලයේ හෙළා දකිති. දුසිරිත් අතුරින් ඔවුන් ඉතාම
අඩු වශයෙන් යෙදෙන්නේ සොරකමෙහි බව කිව හැකිය. සුවරිත
ධර්ම, යහපත් ගතිගුණ හා සත්‍යවාදී බව යන ගුණධර්ම වලට
වචනයෙන් පමණක් නොව ක්‍රියාවෙන්ද ප්‍රශංසා කරති. ගුණ
වර්ණනා කරති. නොහොඳ දේ නොහොඳ බව දැන දැනත්
මිනිසාට ආගම ධර්මය අනුව හොඳින් ජීවත් විය නොහැක්කේ
තමන්ගේ ම දුර්වලකම නිසා බව පිළිගනිති”

17 වන ශතවර්ෂය - එද හෙල දිව

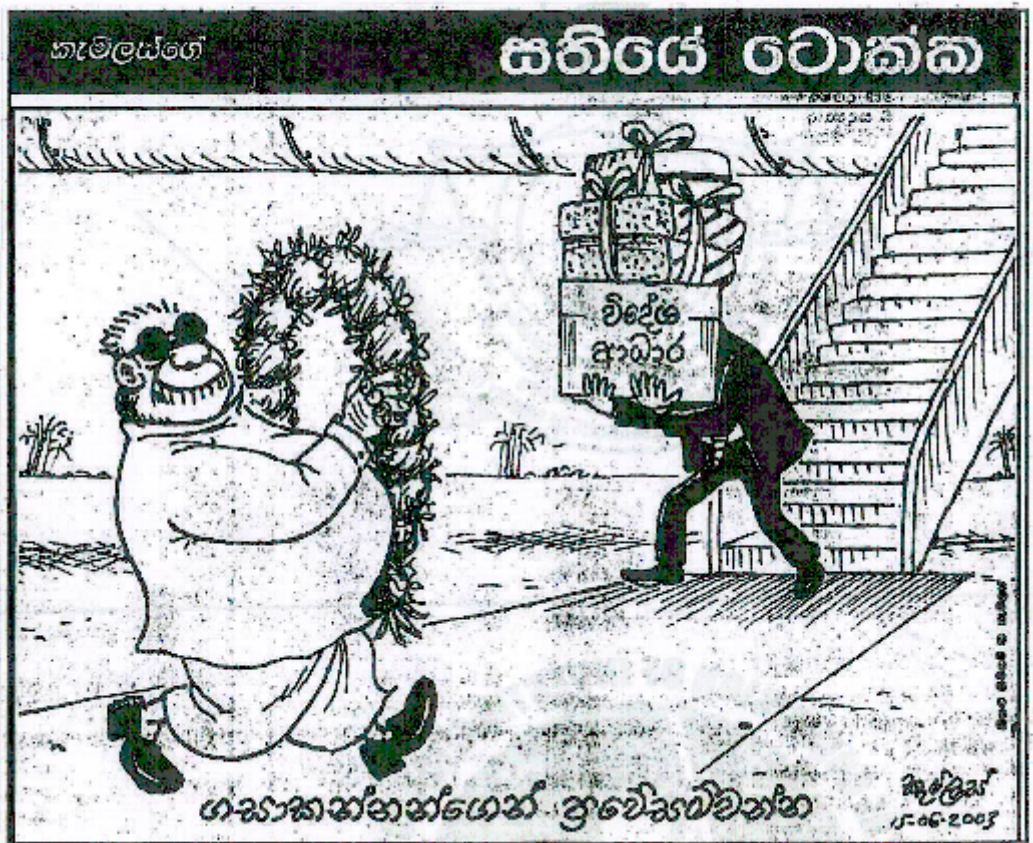
අපේ රජපුරවත්ව රොබට් නොක්ස් දුටු හැටි

මේ රටේ රටවැසියන් මහරජු වෙත සිටිත් පරිදි පඩුරු පාක්කුඩම් නොහොත් අයබදු ගෙන එන්නේ අලුත් අවුරුදු කාලයෙනි. මුල් අවදියේදී රජතුමා මෙසේ අයබදු බාරගැනීම නිත්‍ය නිරන්තරයෙන්ම කරන්න පුරුදුව සිටියද, අපරභාගයෙහි රාජ භාණ්ඩාගාරය පිරි ඉතිරි ගිය හෙයින්, පසු කාලයෙහි ඔහු අය බදු භාර ගත්තේ ඉතා කලාතුරකිනි. ස්වල්ප වශයෙනි. මේ රජතෙමේ රටවැසි ජනතාවගේ අය ගැනීම පිළිකුල් කොට සැලකුවේය. රටේ ජනතාවද අයබදු ගෙවීම එතරම් අවශ්‍ය නැති කරුණක් හැටියට සිතූහ. එසේ වුවද ඇතැම් වැසියෝ අයබදු ගෙවීම අවශ්‍ය ලෙස සලකා රජු වෙත පුද පඩුරු ගෙන ගියහ. අළුත් අවුරුදු සමයේ බොහෝ සෙයින් මෙසේ කරනු ලැබුවේ අධිපති ජනයාය. එහෙත් අවුරුදු කිපයක්ම මහ රජු එබදු පඩුරුවත් පිළිනොගත්තේය. කවර හෙයින්දයත් ? ලෝකයේ කිසිම දෙයක් එතරම් අගය කොට නොසලකන්නට තරම් රජුගේ සිත උසස් වූ බැවිනි.

(එදා හෙළ දිව - රෝබට් නොක්ස් - පරිවර්තනය - ඩේවිඩ් කරුණාරත්න)

අද අපේ ශ්‍රී ලංකාව

සිප්මිණ 2003-06-15

අපි කුමක් කරමුද ?

අපි කුමක් කරමුද ?

- ☞ අපගේ හැකියාවන් අනුව, යහපත් පුරවැසියන් ලෙස සැපවත් ජීවිතයක් ගත කිරීමේ අයිතිය ශ්‍රී ලංකාවාසී සෑම දෙනාටම ඇත්තේය. අල්ලස හා දුසැරියෙන් (දුෂණයෙන්) තොර රාජ්‍ය තන්ත්‍රයක් පවත්වා ගැනීම අපගේ අයිතියකි.
- ☞ අයිතිවාසිකම් ඉඩම් පහල වන්නේ නැත. අයිතිවාසිකම් ඉල්ලා සිටිය යුතුයි. එවිට ලැබෙනු ඇත.
- ☞ අල්ලස හා දුසැරියට (දුෂණයට) විරුද්ධව ඔබගේ හඬ අවදි කරන්න. දුසැරියෙන් (දුෂණයෙන්) තොර රාජ්‍ය තන්ත්‍රයක් ඉල්ලා සිටින්න. එය අපේ අයිතියයි.
- ☞ මහජන මුදලින් වැටුප් ලබන රජයේ සේවකයාටත්, මහජන මුදලින් යැපෙන දේශපාලකයාටත් මහජන මුදල් වංචා කිරීමටත් නාස්ති කිරීමටත් ඉඩ නොතබන්න. මන්ද ඒ අපේ සහ අපේ දරුවන්ගේ මුදල් බැවිනි.

දුසාරියට (දුෂණයට) එරෙහිව නැගී සිටීම - කාගේ වගකීමද?

බල කුණ* - අපේකා නියමපිටි කථාව

එක්තරා නගරයක නගරවාසීන් උදේ නින්දෙන් පිබිඳෙනවාත් සමගම එහි ප්‍රධාන විදියේ පාර මැද මැරුණු බල්ලෙකුගේ මළ කුණක් දක්නට තිබිණි. මෙම දර්ශනයෙන් ඔවුන් හැමදෙනෙක් ම මවිතයට මෙන්ම අප්‍රසන්න තත්ත්වයට පත්වී මේ කරදරකාරී “බල කුණ” ගැන සිය අදහස් පල කළහ. එසේ වුවද මෙම ප්‍රශ්නය ගැන කිසිදු ක්‍රියා මාර්ගයක් ගැනීමට තරම් ඔවුන් උනන්දු නොවූ අතර සිය සුපුරුදු රාජකාරී වල නිරතවූහ. ඔහු එකිනෙකා සමග කලහ කරගනිමින් සහ තවත් සමහරු ඔපාදුප පතුරවමින් සිය දෛනික කාර්යයන්හි නිරත වෙති.

එම නගරවාසී අය අතර සිය උඩු රැවුල ගැන නිරරාවම උනන්දුවන පෙලවත් නම් රස කැවිලි වෙළෙන්දා ද, සිය රේසරය ගැන පුරකාරම් දොඩවන මෙන්ම ගෘහණියක් වන අපා සමග ඔපා දුප කටාවට රැසියෙක් වූ සුල්ස් නැමැති කරණුවැමියා ද, සිය බර අඩුකර ගැනීමට නිතරම ව්‍යායාමයේ නිරතවන නමුත් සුපුරුදු දුෂණ කටයුතු වල යෙදෙන රාජ්‍ය නිලධාරියෙක් වූ මලික්ද, ප්‍රමිමන් නැමැති කම්මැලි කසල ගෝධකයාද, “බල ප්‍රශ්නය” ඉදිරිපත් කර තව තවත් දීමනා සහ ලැබීම් එකතුකර ගැනීමට යුතුසුළු වන ආගමික නායකයෙක්ද, සියලුම සාධාරණ සහ අසාධාරණ මාර්ග වලින් තම දේශපාලන අරමුණු ඉටුකර ගැනීමේ නිරත වන සභාපති ද, ඔවුන් අතර වූහ. ඒ අතර මෙම “බල කුණ” නිසා එක් උමතු පුද්ගලයෙකු පමණක් ඉමහත් විත්ත පීඩාවට ලක්වන නමුත් ඔහු කාගේත් විවේචනයට ලක්වේ.

මේ සියලුදෙනාම රාත්‍රී නින්දට ගියමුත් ඉවසිය නොහැකි දුගඳ නිසා නින්දෙන් පිබිඳේ. දුර්ගන්දය මැඩලීම සඳහා “හදුන්කුරු” බෙදාදීමෙන් “මෙහි එතරම් දුභඳක් නැතැ - කරුණාකර ඔබේ නාසය ගැන සැලකිලිමත් වන්න, මෙම හදුන්කුරු පාවිච්චි කරන්න” යනුවෙන් පවසයි. මෙම දුර්ගන්දයට ප්‍රේක්ෂකයින් ද පාර්ශවකරුවන් ලෙස හැඟී යනසේ ඔවුන් අතර ද හදුන්කුරු බෙදනු ලබයි. මෙම කටයුතු සිදුවීමේදී “බල කුණ” දිගින් දිගටම එතන තිබෙන අතර එය ඉවත් කිරීමට මෙතෙක් කිසිම අයෙක් උනන්දු නොවූයේ මන්දැයි උමතු මිනිසා ප්‍රේක්ෂකයින්ගෙන් ප්‍රශ්න කරයි.

සමාජයේ දක්නට ඇති ප්‍රශ්න සහ දුෂණ තුරන් කිරීමට අපට ඵලදායී යමක් කිරීමට නොහැකිවීම පිළිබඳව සමස්ත සමාජයම උපහාසයට ලක්කරන භාසයෝග්‍යවැදක මෙම නාට්‍ය අවසන් වනුයේ සමාජ දුසාරිය තුරන් කිරීම සඳහා තම සීමා මායිම් ඉවතලා ඉදිරිපත් වන ලෙස ප්‍රේක්ෂක ජනතාව මගින් සමස්ත සමාජයටම ආරාධනා කරමිනි.

තේමාව

මෙම නාට්‍යයේ බල කුණ වූ කලී සමාජයේ දක්නට ඇති දුෂණ සහ අසාධාරණ ක්‍රියා සංකේතාත්මකව පෙන්වා දීමයි. සමාජ දුසාරිය පිළිබඳ මහජනයා දක්වන උදාසීනත්වයද ඒවා තුරන් කිරීමේ කාර්යභාරය අනෙකෙකු මත පවරමින් බොහෝදෙනා තම වගකීම පැහැර හරිමින් ප්‍රශ්නයෙන් මඟ හැරීමට ගන්නා උත්සාහද නිරූපණය වේ. දුගඳ ඉවසාගත නොහැකි වූ විට එම දුගඳට හේතුව තමා අභියස තිබියදීත් ඔවුහු එකිනෙකාට දොස් පවරා ගනිති.

මෙම දොස් පැවරීමේ ක්‍රියාව උග්‍ර වූ විට ඔවුන්ගේ සදාචාරය රැකීමේ වගකීම පැවරී ඇති මුල්ලා නම් ආගමික නායකයා පැමිණ ඊට පිළිතුරු ලෙස සුවඳ හමන හදුන්කුරු ලබාදේ. එහෙත් දුගඳ හැමීමට හේතු වූ වස්තුව තවදුරටත් එම ස්ථානයේම ඇත. මෙම නාට්‍ය මගින් සමාජයට දෙනු ලබන පණිවුඩය සක්සුදක් සේ පැහැදිලිය. සමාජ පිළිල මුලිනුපුටා දැමීමට අප සිල්ලන්ම කටයුතු කළ යුතුවේ.

* පන්ජාබ් හි අගනුවර වන ස්වාභාවික සෞන්දර්යයෙන් පිරිපුන් උසස් සංස්කෘතියකින් ආභාෂය ලැබූ අග්‍රගණයේ කලා නිපුණත්වයක් ඇති යහපත් මිනිසුන් සිටින “ලාහෝර්” නගරයේදී පකිස්තානයේ ජාතික වගවීමේ කාර්යාලය (National Accountability Bureau) මගින් සංවිධානය කරන ලද “දකුණු අසියාවේ දුෂණයට එරෙහිව සටන් කිරීම” (Combating Corruption in South Asia) මෑතක 2004 නොවැම්බර් මස 25-27 දක්වා පවත්වන ලද සම්මන්ත්‍රණය ආරම්භක දිනයේදී සමාජ සාධාරණත්වය පිළිබඳ හඬක් නගන විශ්ව ගෞරවයට පාත්‍රවූ කාන්තාවක් වන “අපේකා” විසින් අධ්‍යක්ෂණය කරනු ලැබූ “බල කුණ (The Dead Dog)” නම් ඉහත විදි නාට්‍යය වේදිකා ගත කරන ලදී. මෙම නාට්‍යයේ තේමාව දකුණු ආසියානු රටවල පවත්වන සමාජයේ සැම තරාතිරකම ජනතාව විසින් අවබෝධ කර ගැනීම වැදගත් වේ.

අල්ලස හා දුෂණයට විරුද්ධව වන්න එය ඔබේ පරම යුතුකමයි.

උකටලි නොවන්න !

දිවයින 1993-06-15

දැනුවත් වන්න ,

අවදිවන්න ,,

ක්‍රියාත්මක වන්න ,,,

අන් අයවත් දැනුවත් කර අවදි කරන්න ,,,,

ජයග්‍රහණය නියතය ,,,,,

ඕනෑම දුර ගමනක ආරම්භය එක් පුංචි පියවරකි.

අපි ලෝකය වෙනස් කරමු !

"To put the world in order, we must first put the nation in order; to put the nation in order, we must first put the family in order; to put the family in order, we must first cultivate our personal life; and to cultivate our personal life, we must first set our hearts right"

Confucius

“ලෝකය පිළිවෙළක් කිරීමට නම් පළමුව දේශය පිළිවෙළක් කළ යුතුය; දේශය පිළිවෙළක් කිරීමට නම් පළමුව පවුල පිළිවෙළක් කළ යුතුය; පවුල පිළිවෙළක් කිරීමට නම් අපි පළමුවෙන්ම අපගේ පුද්ගලික ජීවිත හදා ගත යුතුය; අපේ පුද්ගලික ජීවිත හදා ගැනීමට නම් පළමුවෙන්ම අපේ හදවත් කෙලින් තබා ගත යුතුය.”

කොන්ෆියුසියස්

ලෝකය වෙනස් කිරීමට ප්‍රථම ඔබ වෙනස් විය යුතුය.

මහත්මා ගාන්ධි

අඳුරට අලෝකය යටපත් කළ නොහැකි වුවද ආලෝකයට අඳුර පලවා හැරිය හැකිය.

පැරණි චීන කියමනක්

අවුරුදු දහසක් පුරා කාමරයක පිරි ඇති අඳුර එක ඉටි පහනක් දල්වීම මගින් දුරු කළ හැකිය.

පැරණි චීන කියමනක්

මේ ගසේ බොහෝ පැණි දොංඛි   නිබේ
 පැහිලා ඉදිලා බීමට තැවිලා බරවෙලා   ජන
 තංගිටියි මටයි ගෙඩි දෙකක්   ජැනි
 වැඩිය කැඩන තරක ප්‍රමෝ හෙම නොවේ   ජැප්”

"ගඟ යන ජැන කුණ ඉදු මස් රස   ටා
 සිදු මැද වැද වැනසුන මෙන් කපු   ටා
 ලද ඉසුරෙහි ලොබ කළහොත් නොප   ටා
 බව සයුරෙන් ගමනෙක් තැන ගොඩ   ටා"

ලෝවැඩ සඟරාව

දුසැරියෙන් (දුෂ්භාසයෙන්) පිරුණු අවිචාරවත්
සමාජය උඩු යටිකුරු කරමු.

ලගහේම ගෑගෙබ්බෙයි

සුපිළිපත්න ප්‍රතිඥාව

සුපිළිපත් දේශයක්
 මතු පරපුරට දයාද කිරීමේ
 උතුම් පරමාර්ථයෙන්
 ප්‍රජාතාන්ත්‍රික වටිනාකම් ද
 මිනිස් අයිතිවාසිකම් හා යුතුකම් ද
 සුරැකීම වෙනුවෙන්
 පුරෝගාමීව කැපවෙමින්
 මනුෂ්‍යත්වයට හා රටේ ප්‍රගමනයට
 අහිතකර කවර බලවේගයක් අහිමුව වුව
 අකම්පිතව
 පෞද්ගලික හා වෘත්තීය ජීවිතයේදී
 මනා විනිවිද භාවයකින් ද
 වගවීමට හා වගකීමට කැප වූ දෘෂ්ටියකින් ද යුත්
 දුසැරියෙන් තොර හරසැරි
 ශ්‍රී ලාංකේය පුරවැසියෙකු සේ
 අභිමානවත් ලෙස
 ජීවත්වන බවට හා සේවය කරන බවට
 ..... වන මම
 දැඩි අධිෂ්ඨානයකින් යුක්තව
 ප්‍රතිඥා දෙමි.

(ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා ආයතනය විසින් 2007 දී දිපව්‍යාප්තව පවත්වනු ලැබූ තරඟයකින් මෙම ප්‍රතිඥාව නිර්මාණය කරන ලදී. මෙම ප්‍රතිඥාව දෙමළ හා ඉංග්‍රීසි යන භාෂාවන්ටද පරිවර්තනය කර ඇත.)

ଅର୍ଡରସ
ଦୁର୍ଘଟଣା

ଅର୍ଡରସ
ଦୁର୍ଘଟଣା
କୋଟ
ହୋଇଛି...

ଫୋନ୍ କଲ୍ କରନ୍ତୁ ୨୪ ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ଉପାଦାନ କରନ୍ତୁ
୨୫୮୬୨୫୭, ୨୫୮୪୮୭୨

i කොටස

අල්ලස හා දූෂණය සම්බන්ධව අල්ලස් පනතේ විධිවිධාන සරලව .....

(1) ප්‍ර: අල්ලස යනු කුමක්ද?

උ: රජයේ සේවකයෙකු විසින් හෝ රජයේ සේවකයෙකු වෙනුවෙන් නීත්‍යානුකූල නොවන තුටු පඩුරක් ඉල්ලීම හෝ ලබා ගැනීම සහ රජයේ සේවකයෙකු වෙත හෝ ඔහු වෙනුවෙන් නීත්‍යානුකූල නොවන තුටු පඩුරක් පිරිනැමීම හෝ පිරිනැමීමට තැත් කිරීම අල්ලසකි.

(2) ප්‍ර: අල්ලස වරදක් වන්නේ කෙසේද?

- උ: (i) තුටු පඩුර අයදීම, ලබාගැනීම, පිරිනැමීම හෝ පිරිනැමීමට තැත් කිරීම රජයේ සේවකයෙකුගේ නිල කාර්යයක් ඉටු කිරීම සඳහා පෙළඹවීමක් හෝ ත්‍යාගයක් හෝ වශයෙන් වන්නේ නම්:
- (ii) රජයේ සේවකයෙකුට සිටියදී තම නිල කාර්යයකට අදාළ වූවක් නැතත් තුටු පඩුරක් අයදීම හෝ ලබාගන්නේ නම්:
- (iii) ආණ්ඩුවේ යම් කාර්යාලයක් සමග ගනුදෙනු කරන තැනැත්තෙකු එලෙස ගනුදෙනු කිරීමට පෙර හෝ පසු අවුරුද්දක කාලයක් තුළ එම කාර්යාලයේ සේවකයෙකුට තුටු පඩුරක් දෙන්නේ නම් හෝ එවැනි සේවකයෙකු විසින් එවැනි තැනැත්තෙකුගෙන් තුටු පඩුරක් ලබා ගන්නේ නම් :

එය අල්ලස් පනත යටතේ වරදකි.

එසේ වුවද ඉහත (ii) අවස්ථාවේදී එකී තුටු පඩුර ලබාගැනීමට නීතිය හෝ රක්ෂාවේ කොන්දේසි අනුව හිමිකමක් ඇති බව සහ ඉහත (iii) අවස්ථාවේදී එකී තුටු පඩුර දීම හෝ ගැනීම අදාළ ගනුදෙනුවට කිසිසේත්ම සම්බන්ධ නැති බව ඔප්පු කිරීමට හැකිනම් වරදකාරීත්වය පැවරෙන්නේ නැත.

(3) ප්‍ර: නිල කාර්ය ඉටු කිරීම යන්නට ඇතුළත් වන්නේ මොනවාද?

උ: නිල කාර්යය ඉටු කිරීම යන්නට එය ඉක්මන් කිරීම, ප්‍රමාද කිරීම, ඉටු කිරීමට බාධා කිරීම, ඉටු කිරීම වැළැක්වීම, ඉටු කිරීමේදී පක්ෂග්‍රාහීවීම මෙන්ම නිල කාර්යයන් ඉටු නොකර සිටීමක් ද ඇතුළත් වේ.

- (4) ප්‍ර: නීතිය හෝ තම රක්ෂාවේ කොන්දේසි අනුව රජයේ සේවකයෙකුට ලබා ගැනීමට බලය ලැබී ඇති පවුරු කවරක් විය හැකි ද? උදාහරණයක් දෙන්න.
- උ: රජයේ වෛද්‍ය නිලධාරියෙකුට යම් යම් කොන්දේසි වලට යටත්ව පෞද්ගලිකව තම වෘත්තියේ යෙදීමට අවසර තිබීම.
- (5) ප්‍ර: අල්ලසක් හා තෑග්ගක් අතර වෙනසක් තිබේ ද? එසේ නම් ඒ කුමක්ද?
- උ: (අ) අල්ලස හා තෑග්ග අතර පැහැදිලි වෙනසක් ඇත.
- (ආ) තෑග්ගක් පිරිනැමීමේදී හෝ භාරගැනීමේදී එතැන කිසිම අයුරක වරදකාරී අදහසක් නැත. අල්ලසක් දී සෑමවිටම වරදකාරී අදහසක් ඇත. මෙම වරදකාරී අදහස පැහැදිලිව පෙනෙන්නට තිබෙන අවස්ථා මෙන්ම සැගවුණු අවස්ථාද ඇත.
- (6) ප්‍ර: වරදකාරී අදහස සැගවුණු අවස්ථා මොනවාද?
- උ: උදාහරණයක් ලෙස රජයේ සේවකයෙකුට කිසියම් බැංකුවක් විසින් එම බැංකුවේ ගනුදෙනුකරුවන්ට සාමාන්‍යයෙන් බලපාන කොන්දේසි වලට වඩා ලිහිල් කොන්දේසි යටතේ ණයක් ලබාදීම.
- (7) ප්‍ර: රජයේ සේවකයන්ට තෑගි ලබාගැනීමට නීතිමය බාධා ඇතිද?
- උ: ආයතන සංග්‍රහයට අනුව රජයේ සේවකයෙකුට නෑදෑ භිතමිකුරන්ගෙන් හුදෙක්ම පෞද්ගලික කාර්යයන් වලට අදාළව, තමන්ට ලැබෙන සාමාන්‍ය තෑගි හෝග භාර ගැනීමට අවසරය තිබීම.
- (8) ප්‍ර: දූෂණය යනු කුමක්ද?
- උ: ඉතාම කෙටියෙන් පවසතොත් දූෂණය යනු යම් රජයේ සේවයකු විසින් තම ධුරය පෞද්ගලික ලාභ ප්‍රයෝජන ලබාගැනීම සඳහා යොදා ගැනීමයි.
- (9) ප්‍ර: දූෂණය වරද කිරීම සඳහා එම වරදකරන්නා අයුතු ලාභයක් ලබාගැනීම අත්‍යාවශ්‍ය වන්නේද?
- උ: නැත. රජයේ සේවකයෙකුගේ යම් ක්‍රියාවක් නිසා ආණ්ඩුවට හෝ වෙනත් තැනැත්තෙකුට අයුතු සහගත ලෙස හෝ නීති විරෝධී ලෙස හෝ පාඩුවක් සිදුවන්නේ නම් දූෂණය වරද සිදුවේ. එමෙන්ම රජයේ සේවකයා හෝ වෙනත් තැනැත්තෙකු හෝ අයුතු සහගත ලෙස හෝ නීති විරෝධී ලෙස හෝ වාසියක් ලබා ගන්නේ නම් එවිට ද දූෂණය වරද සිදුවේ.
- (10) ප්‍ර: අල්ලස පනත යටතේ වැරදි කළ හැක්කේ කාටද?
- උ: (i) රජයේ සේවකයෙකු විසින් තමාගේ හෝ වෙනත් රජයේ සේවකයෙකුගේ නිල කාර්යයන් සම්බන්ධව අල්ලසක් ඉල්ලීමේදී හෝ භාරගැනීමේදී හෝ එම රජයේ සේවකයා විසින් :
- (ii) රජයේ සේවකයෙකුගේ නිල කාර්යයන් ඉටු කරවීමේදී සඳහා මැදිහත්වන අතරමැදියෙකු විසින් අල්ලසක් ඉල්ලීමේදී හෝ භාර ගැනීමේදී හෝ එම අතරමැදියා විසින් :

(iii) රජයේ සේවකයෙකුගේ නිල කාර්යයක් ඉටු කරවා ගැනීම සඳහා එම රජයේ සේවකයාට හෝ වෙනත් රජයේ සේවකයෙකුට නැතහොත් අතරමැදියෙකුට අල්ලසක් පිරිනැමීමේදී එලෙස පිරිනමන තැනැත්තා විසින් :

(iv) ඉහත වැරදි කිරීමට තැත් කරන, අනුබල දෙන සහ කුමන්ත්‍රණය කරන තැනැත්තෙකු විසින් :

(11) ප්‍ර: අල්ලස් පනතට අනුව රජයේ සේවකයා යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ කවුරුන්ද?

උ: අල්ලස් පනතට අනුව පහත සඳහන් අය රජයේ සේවකයන් වේ.

අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ අමාත්‍යවරයෙකු,
 අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ සාමාජිකයෙකු නොවන අමාත්‍යවරයෙකු,
 කථානායක/නියෝජ්‍ය කථානායක/කාරක සභා නියෝජ්‍ය සභාපති,
 නියෝජ්‍ය අමාත්‍යවරයෙකු,
 පළාත් ආණ්ඩුකාරවරයෙකු,
 පළාත් අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ අමාත්‍යවරයෙකු,
 පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයෙකු,
 රජයේ සෑම නිලධරයෙකු,
 රජයේ සෑම සේවකයෙකු හෝ සේවා නියුක්තිකයෙකු,
 පාරිශ්‍රමිකයක් ලැබුවද, නොලැබුවද;
 අ. පළාත් සභාවක,
 ආ. පළාත් පාලන ආයතනයක,
 අං. උපලේඛනගත ආයතනයක,
 ඇ. කොටස් වලින් 50% කට වැඩි ප්‍රමාණයක් ආණ්ඩුව දරන සමාගමක,
 සභාපතිවරයෙකු/ අධ්‍යක්ෂවරයෙකු/ අධිපතිවරයෙකු/
 සාමාජිකයෙකු/නිලධරයෙකු/සේවා නියුක්තිකයෙකු.

පළාත් රාජ්‍ය සේවයේ සාමාජිකයෙකු ,
 ජූරි සභිකයෙකු ,
 බලයලත් මිනින්දෝරුවරයෙකු ,
 යම් අධිකරණයක් හෝ නිසි බලධරයෙකු විසින් හෝ යම් කාරණයක් බේරුම් කිරීම පිණිස යොමුකර ඇති බේරුම්කරුවෙකු හෝ වෙනත් තැනැත්තෙකු.

(12) ප්‍ර: උපලේඛනගත ආයතන යන්නෙන් අදහස් වන්නේ කුමක්ද?

උ: අල්ලස් පනතේ උපලේඛනයේ සඳහන් යම් මණ්ඩලයක්, ආයතනයක්, සංස්ථාවක් හෝ වෙනත් මණ්ඩලයක් සහ යම් නීතියක් යටතේ යම් ආයතනයක් පිහිටුවීමේදී අල්ලස් පනතට ඇතුළත් විය යුතුයැයි විධිවිධාන සලස්වා ඇති ආයතනයක් අදහස් වන අතර එවැනි යම් ආයතනයක් 51% කට නොඅඩු කොටස් ප්‍රමාණයක් දරන වෙනත් මණ්ඩලයක් හෝ සමාගමක් ද ඇතුළත් වේ.

- (13) ප්‍ර: අතරමැදියකු මගින් අල්ලස් ගෙන මෙම වරදින් ගැලවිය හැකිද?
- උ: නොහැක.
යම් තැනැත්තෙකුගේ දැනුම හෝ එකඟත්වය හෝ ඇතිව එකී තැනැත්තා හෝ වෙනයම් තැනැත්තෙකු වෙනුවෙන් හෝ අන් අයුරකින් හෝ ඕනෑම කෙනෙක් අල්ලස් වරදක් කළහොත් එකී වරද මුල් තැනැත්තා කරන ලද වරදක් ලෙස නීතිය සලකයි.
- (14) ප්‍ර: අල්ලස හෝ දූෂණය පිළිබඳ පැහැදිලි සාක්ෂි නොමැති වූ අවස්ථාවලදී එකී වරද කළවුන්ට එරෙහිව නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට හැකියාව ඇතිද?
- උ: හැකියාව ඇත.
- (15) ප්‍ර: ඒ කෙසේද?
- උ: වත්කම් නීතිය යටතේය.
- (16) ප්‍ර: වත්කම් නීතිය ක්‍රියාත්මක වන්නේ කෙසේද?
- උ: යම් තැනැත්තෙකු 1954 මාර්තු 01 දින හෝ ඉන් පසුව අයත් කරගෙන තිබෙන මුදල් හෝ මුදල් නොවන හෝ දේපළ එම තැනැත්තාගේ දැනගත් ආදායම් හෝ ලැබීම් වල කොටසක්ව නොවිය හැකි හෝ නොවිය හැකිව තිබූ හෝ විටෙක එම මුදල් හෝ මුදල් නොවන හෝ දේපළ අල්ලස් මගින් අත්කරගත් බවට (එය එසේ නොවන බවට එම තැනැත්තා විසින් ඔප්පු කරනු ලබන තෙක්) නීතිය සලකනු ලබයි.
- (17) ප්‍ර: දේපළ අත්පත් කර ගැනීම භාර්යාවගේ නමින් හෝ දරුවෙකුගේ නමින් හෝ කිරීම මගින් මින් ගැලවිය හැකිද?
- උ: නොහැක. යමෙකුගේ භාර්යාව හෝ වයස අවුරුදු 18ට අඩු අවිවාහක දරුවෙකුගේ හෝ නමට ඇති මුදල් හෝ මුදල් නොවන හෝ දේපළ (පටහැනිව කරුණු ඔප්පු කරනතෙක්) එම තැනැත්තා විසින් අත්පත් කර ගන්නා ලෙස නීතිය සලකනු ලබයි.
- (18) ප්‍ර: වත්කම් නීතිය බලපානු ලබන්නේ රජයේ සේවකයින්ට පමණක්ද?
- උ: නැත. ඕනෑම තැනැත්තෙකු 1954 මාර්තු මස 01 වැනි දිනෙන් පසු අත්පත් කරගෙන ඇති දේපළ සම්බන්ධව මෙම නීතිය බලපානු ලබයි. එම තැනැත්තා රජයේ සේවකයෙක් ද නැත් ද යන්න වැදගත් නොවේ.
- (19) ප්‍ර: අල්ලස් ගැනීම මෙන්ම අල්ලස් දීමද වරදක් නම් නොදැනුවත්කමින් හෝ නොදී සිටීමට නොහැකිවීම හේතුවෙන් අල්ලසක් දීමෙන් පසු පැමිණිලි කිරීමෙන් පැමිණිලි කරන්නාට දඬුවම් ලැබේද?
- උ: අල්ලස් පනතට අනුව අල්ලස් දීම ද, අල්ලස් ගැනීම මෙන්ම එක හා සමානව දඬුවම් ලැබිය යුතු වරදකි. නමුත් අල්ලස දුන් තැනැත්තා පැමිණිලිකරු වන අවස්ථාවකදී නීතිය එම තැනැත්තා වරදකරුවෙකු ලෙස නොව අල්ලස ඉල්ලන්නාගේ ගොදුරට ලක් වූ අහිංසක පුද්ගලයෙකු ලෙස සලකනු ලබයි. කෙසේ වුවද යමෙකු අල්ලසක් ඉල්ලා සිටින්නේ නම් අල්ලස දීමට පෙර ඒ පිළිබඳ පැමිණිලි කිරීම වඩාත් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ගයයි.

(20) ප්‍ර: අල්ලසක් සඳහා හුවමාරු විය යුත්තේ මුදල් හෝ මුදලින් අගය මැනිය හැකි වෙනත් දේපලක් හෝ පමණක්ද?

උ: නැත. අල්ලසක් සඳහා මුදල්, මුදලින් අගය මැනිය හැකිදෙයක් මෙන්ම මුදලින් අගය මැනිය නොහැකි දෙයක් ද හුවමාරු විය හැක.

(21) ප්‍ර: එය පැහැදිලි කරන්න.

උ: අල්ලසක් සඳහා හුවමාරු වියහැකි දේ ගැන ඉතා පුළුල්ව අර්ථකථනය කර ඇත. පනතට අනුව අල්ලසක්,

(අ) ණයක්, ගාස්තුවක් හෝ පාරිතෝෂිකයක් හෝ ලැබීමක ආකාරයෙන් විය හැකිය.

(ආ) යම් දූරයක් හෝ රක්ෂාවක් හෝ ලබාදීමක ආකාරයෙන් විය හැකිය.

(ඇ) යම් ණයක් හෝ බැඳීමක් හෝ නිදහස් කිරීමක ආකාරයෙන් විය හැකිය.

(ඈ) නඩු පැවරීමකින් හෝ විනයමය ක්‍රියාමාර්ගයකින් හෝ ආරක්ෂාව ලැබීමක ආකාරයෙන් විය හැකිය.

(ඉ) යම් අයිතිවාසිකමක් හෝ නිලබලයක් හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීම හෝ ඉන් වැළකීමකින් විය හැකිය.

(ඊ) කවර හෝ වර්ගයකට අයත් වෙනයම් සේවයක් උපකාරයක් හෝ වාසියක් ලබාදීමක ආකාරයෙන් විය හැකිය.

(22) ප්‍ර: කවර වර්ගයකට හෝ අයත් සේවයක් උපකාරයක් හෝ වාසියක් යන්නට ඇතුළත් වන්නේ මොනවාද?

උ: (අ) ලිංගික තෘප්තියක් ලබාගැනීම තුළින් කායිකව ලබන්නා වූ සේවයක් අල්ලසක් විය හැකිය.

(ආ) දරුවෙකු ජනප්‍රිය පාසැලකට ඇතුළත් කරවාදීම මගින් ලබන්නා වූ උපකාරයක් අල්ලසක් විය හැකිය.

(ඇ) විදේශ ශිෂ්‍යත්වයක් ලබාගැනීම තුළින් මානසිකව ලබන්නා වූ වාසියක් අල්ලසක් විය හැකිය.

(23) ප්‍ර: අල්ලස් හා දූෂණ පිටුදැකීමට ඔබගේ සහයෝගය කොමිෂන් සභාව වෙත ලබාදිය හැක්කේ කෙසේද?

උ: (1) ඔබගෙන් යම් තැනැත්තෙකු අල්ලසක් ඉල්ලා සිටියහොත් වහාම කොමිෂන් සභාව වෙත දැනුම් දීමෙන්.

(2) ඔබ මේ වන විටත් අල්ලසක් දී ඇතිනම් ඒ පිළිබඳ විස්තරයක් කොමිෂන් සභාව වෙත ඉදිරිපත් කිරීමෙන්

(3) යම් තැනැත්තෙකු මැතිදී තම ආදායමට වඩා වැඩි දේපල අත්පත් කරගැනීමක් හෝ වියදම් කිරීමක් හෝ ගැන තොරතුරු ඔබ දන්නේ නම් එම තැනැත්තා හා ඔහු විසින් අත්පත් කරගෙන ඇති දේපල හෝ කර ඇති වියදම් පිළිබඳ මනා විස්තරයක් කොමිෂන් සභාව වෙත ඉදිරිපත් කිරීමෙන්.

(24) ප්‍ර: කොමිෂන් සභාව වෙත තොරතුරු ලබාදිය හැක්කේ කෙසේද?

- උ: (1) දුරකථන අංක 011-2586258 සහ 011-2584872 ඇමතීමෙන් නැතහොත් ක්ෂණික ඇමතුම් අංකය වන 1954 ඇමතීම
- (2) අංක 36, මලලසේකර මාවත, කොළඹ 07 පිහිටි අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාව වෙත පැමිණ හෝ තැපැල් මගින් තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමෙන්.
- (3) sccy@slt.net.lk යන විද්‍යුත් ලිපිනයට දැනුම් දීමෙන්.

(25) ප්‍ර: කොමිෂන් සභාව වෙත තොරතුරු දැනුම් දෙන්නාට හිරිහැරයක් වේද?

උ: කොමිෂන් සභාව වෙත ලැබෙන හැම තොරතුරකම රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කරන අතර නීතිමය ක්‍රියාමාර්ගයක් සඳහා හැර ලැබෙන තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමට අවකාශයක් නොමැත. එබැවින් තොරතුරු ඉදිරිපත් කරන්නා පිළිබඳ හෙළිදරව් කිරීමක් කිසිසේත්ම සිදුවන්නේ නැත.

(26) ප්‍ර: අල්ලස් පනත යටතේ වරදකට වරදකරු විමෙන් ලැබිය හැකි දඩුවම් කවරේද?

- උ: 1. අල්ලසක් දීමක්, ලබාගැනීමක්, අයැදීමක් හෝ ඉහත කවරක් හෝ කිරීමට තැත් කිරීමේදී, කුමන්ත්‍රණය කිරීමේදී හෝ අනුබල දීමේදී හෝ,
- අ. අවුරුදු 7 ක් නොඉක්මවන කාලයකට බරපතල වැඩ ඇතිව බන්ධනාගාර ගතකිරීම හෝ රු. 5000/- නොඉක්මවන දඩයක් නියම කිරීම හෝ ඉහත දඩුවම් දෙකම
- ආ. ඉහත දඩුවම් වලට අමතරව අල්ලසට හුවමාරු වූ තුටු පඩුරේ වටිනාකමට සමාන මුදලක් දණ්ඩනයක් වශයෙන් අය කිරීම.
2. යම් වත්කමක් අල්ලසින් ලබාගත් බවට ඔප්පු වූවහොත් ඉහත 1 (අ) දඩුවමට අමතරව දේපළ වල වටිනාකමට අඩු නොවන සහ තුන් ගුණය නොඉක්මවන දණ්ඩනයක් නියම කිරීම හෝ ඒ වෙනුවට දේපළ රාජසන්තකක කිරීම.
3. දූෂණය වරදට වරදකරු වුවහොත් අවුරුදු 10 නොඉක්මවන කාලයකට බන්ධනාගාර ගත කිරීමක් හෝ රුපියල් ලක්ෂය නොඉක්මවන දඩයක් හෝ ඉහත දඩුවම් දෙකම හෝ ලැබිය හැක.

(27) ප්‍ර: ඉහත දඩුවම්වලට අමතරව වෙනත් අශක්ෂුතාවන් වලට යටත්වීමට සිදුවේ නම් ඒ මොනවාද?

- උ: (1) තමාගේ රැකියාව හෝ ධූරය අහිමි වීම;
- (2) පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණයකට නම් අවු: 7කට සහ පළාත් පාලන මැතිවරණයකට නම් අවු. 5කට ඡන්දය දීමට හෝ තේරීපත්වීමට නුසුදුසු වීම
- (3) රජයේ හෝ උපලේඛනගත ආයතනයක රැකියාවක් හෝ ධූරයක් ලැබීමේ අවස්ථාව සඳහාම අහිමි වීම.

1975 අංක 1 දරන වත්කම් හා බැරකම් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේ පනත සාරාංශගතව.

1. වත්කම් හා බැරකම් ප්‍රකාශ ඉදිරිපත් කළ යුතු තැනැත්තන්
  - (අ) පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරු සහ පළාත් පාලන ආයතන වල සභිකයින්,
  - (ආ) ජනාධිපති විසින් පත් කරනු ලබන විනිශ්චයකාරවරු (එනම් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ අභියාචනාධිකරණ හා මහාධිකරණ විනිශ්චයකාරවරු) සහ රාජ්‍ය නිලධාරීන්,
  - (ඇ) අමාත්‍ය මණ්ඩලය මගින් පත්කරනු ලැබූ රාජ්‍ය නිලධාරීන්,
  - (ඈ) අධිකරණ සේවා කොමිෂන් සභාව විසින් පත්කරනු ලැබූ අධිකරණ නිලධාරීන් (දිස්ත්‍රික් විනිශ්චයකාරවරු, මහේස්ත්‍රාත්වරු සහ කම්කරු විනිශ්චය සභා සභාපතිවරු) සහ අධිකරණයන්හි උපලේඛනගත නිලධාරීන්,
  - (ඉ) අමාත්‍යාංශ හා දෙපාර්තමේන්තුවල මාණ්ඩලික නිලධාරීන්,
  - (ඊ) පළාත් පාලන ආයතන වල සභිකයන් සහ මාණ්ඩලික නිලධාරීන්,
  - (එ) පිළිගත් දේශපාලන පක්ෂ වල නිලධාරී මණ්ඩලය,
  - (ඵ) ලියාපදිංචි ව්‍යවස්ථාපිත සමිතිවල විධායක නිලධාරීන් හෝ ජනාධිපතිවරණයක් පාර්ලිමේන්තු, පළාත් සභා, පළාත්පාලන මැතිවරණ සඳහා ඉදිරිපත්වන ඡන්ද අපේක්ෂකයින්,
  - (ඹ) පුවත්පත් ආඥා පනත යටතේ ලියාපදිංචි පුවත්පත් ආයතනයන්හි හිමිකරුවන්, පුවත්පත් කතෘවරුන් සහ කතෘ මණ්ඩල සාමාජිකයින්,
  - (ඌ) රාජ්‍ය සංස්ථා සහ වැඩි කොටස් ප්‍රමාණයක් රජය දරණ සමාගම්හි සභාපතිවරු, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සහ මාණ්ඩලික නිලධාරීන්.

2. යම් තැනැත්තෙක් ඉහත සඳහන් ධුරයකට පත්වී මාස 3 ක් ඉකුත් වීමට පෙර වත්කම් බැරකම් ප්‍රකාශය ලබාදිය යුතු අතර අනතුරුව වාර්ෂික ප්‍රකාශ ලබාදිය යුතුය.

3. වත්කම් බැරකම් ප්‍රකාශයේදී තමාගේ, තම කලත්‍රයාගේ සහ අවුරුදු 18 ට අඩු අවිවාහක දරුවන්ගේ වත්කම් හා බැරකම් දැක්විය යුතුය. දරුවකු අවුරුදු 18ට වැඩි වුවත් තමාගෙන් යැපෙන්නන් නම් එම දරුවා සම්බන්ධව ද විස්තර වත්කම් බැරකම් ප්‍රකාශයට එක් කළ යුතුය.

4. ඕනෑම පුද්ගලයෙකුට, නිශ්චය කරනු ලබන මුදලක් ගෙවීම මත ඕනෑම වත්කම් බැරකම් ප්‍රකාශයක් පරීක්ෂා කර බැලීමට අවස්ථාව ඇති අතර තවදුරටත් නිශ්චිත ගාස්තුවක් ගෙවීමක් මත එම ප්‍රකාශයේ සහතික පිටපතක් ලබාගැනීම අයිතිය ඇත. (1991.02.19 දින දරණ අංක 650/7 ගැසට් පත්‍රය අනුව මෙම ගාස්තුව අනුපිළිවෙලින් රු. 500/- ක් හා 250/- ලෙස නියම කර ඇත.

5. සාධාරණ හේතුවක් නොමැතිව වත්කම් බැරකම් ප්‍රකාශය ඉදිරිපත් නොකරන හෝ වත්කම් බැරකම් ප්‍රකාශයේදී වැරදි තොරතුරක් සපයන හෝ යම් වත්කමක් ප්‍රකාශ නොකර සිටින හෝ තැනැත්තෙක් වරදකට වරදකරු වන අතර, එම වරද ඕනෑකමින්ම වත්කමක් ප්‍රකාශ නොකර සිටීම නම්, වරදකරු වීමත් සමග එම වරදට පාදක වූ වත්කම සියළු බැඳීම් වලින් තොරව රජයට අයත් වේ.

iii කොටස

2006 අංක 5 දරණ මුදල් විද්‍යාත්මක රක්ෂණය වැලැක්වීමේ පනත සාරාංශගතව

යම් දේපළක් ඍජුව හෝ වක්‍රව යම් නීති විරෝධී ක්‍රියාකාරකමකින් ලැබුණු බව දැනීමත්ම හෝ දැනගැනීමට හේතු ඇතිව එවැනි දේපළක්

- ගණුදෙණු කිරීම,
- භාර ගැනීම,
- සන්නකයේ තබාගැනීම,
- සගවා ගැනීම,
- බැහැර කිරීම,
- ආයෝජනය කිරීම,
- ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන ඒම හෝ ශ්‍රී ලංකාවෙන් ගෙන යාම හෝ වරදක් බවට පත් කර ඇත.

පූර්ව නිගමනය

ප්‍රකට ආදායම් හෝ ධන ප්‍රභව වලින් ලැබී නොමැත්තේ නම් එම දේපළ නීති විරෝධී ක්‍රියාකාරකමකින් ලැබූ බවට නීතිය විසින් පූර්ව නිගමනය කරයි. ඉන් අදහස් වන්නේ එම දේපළ නීත්‍යානුකූල මාර්ගයකින් ලැබුණු බවට දේපළ හිමිකරු හට ඔප්පු කිරීමට නොහැකි නම් එම දේපළ නීති විරෝධී ක්‍රියාකාරකමකින් ලැබුණු බවට සලකන බවයි.

iv කොටස

2006 අංක 06 දරණ මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනත සාරාංශගතව

- අනුමත ප්‍රමාණය ඉක්මවා මුදල්/ගනුදෙනු කල හැකි සාධන පත්‍ර ශ්‍රී ලංකාවෙන් ගෙනයාම හෝ ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන ඒම,
  - පනතින් නියමිත වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීමේදී වැරදි හෝ නොමග යන සුළු වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීම,
  - තොරතුරු හෙළිදරව් නොකිරීම හා නිසි වේලාවට හෙළි දරව් නොකිරීම,
  - ව්‍යාජ ලේඛන සැදීම/ලේඛනයක සත්‍යතාවය වසන් කිරීම,
  - ලේඛණ විනාශ කිරීම,
  - ව්‍යාජ හෝ බොරු නමකින් ගිණුමක් විවෘත කිරීම හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීම/ එලෙස කිරීමට බලය දීම,
- වරදක් බවට පනත මගින් ප්‍රකාශයට පත්කර ඇත.

මූල්‍ය ගණුදෙණු සිදු කරන සෑම ආයතනයක් විසින්ම අධීක්ෂණ අධිකාරියක් හෝ විගණකවරයෙකු පත්කළ යුතු අතර එම ආයතනයේ යම් ගනුදෙනුවක් නීති විරෝධී ක්‍රියාවක් හා සම්බන්ධ බවට සැක කිරීමට සාධාරණ හේතු ඇතිවිට ඒ පිළිබඳව මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය වෙත දැනුම්දීමට එම අධීක්ෂකවරයා හෝ විගණකවරයා හෝ නීතියෙන් බැඳී ඇත.

මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය :-

මෙම පනතේ විධිවිධාන පිළිබඳ පරිපාලනය භාර කිරීම සඳහා අමාත්‍යවරයා විසින් ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලැබූ නියමයන් මගින් නම් කරනු ලබන ආණ්ඩුවේ දෙපාර්තමේන්තුවක්, රාජ්‍ය සංස්ථාවක්, ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩලයක්, ආයතනයක් හෝ අධිකාරියක් අදහස් වන අතර, ඒ ආයතනයකි යම් ඒකකයක් ද ඇතුළත් වේ.

නිකර නැගෙන ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු....

මෙම ප්‍රශ්න හා උත්තර සකසා ඇත්තේ ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ආයතනය, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන පරිපාලන ආයතනය හා ප්‍රතිශ්ඨාපන ධාරිතා ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන මගින් එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහනේ දායකත්වය මත රාජ්‍ය සේවයේ දූෂණ මැඩලීම සඳහා අත්පොතක් සැකසීමේ ක්‍රියාදාමයේ කොටසක් ලෙසින්, දිවයිනේ විවිධ ප්‍රදේශවල රාජ්‍ය සේවකයින්ගේ සහභාගීත්වයෙන් පැවති වැඩමුළුවලදී ඉදිරිපත් වූ ප්‍රශ්න ඇසුරෙනි. මේ සඳහා අදාළ පිළිතුරු, පිළිගත් ලේඛනගත මූලාශ්‍ර ආශ්‍රයෙන් සකසා ඇති අතර ඉහත ව්‍යාපෘතිය යටතේ පිළියෙල කරන ලද අත්පොතේ කොටසක් වන දූෂණ විරෝධී මෙවලමෙන් උපුටා ගන්නා ලදී.

01) “දූෂණය” යන්න නිර්වචනය කරන්නේ කෙසේද?

මේ සම්බන්ධයෙන් ලොවම පිළිගත් නිර්වචනයක් නොමැති වුවත් ඉතාමත් බහුලව යොදාගන්නා ප්‍රායෝගික නිර්වචනය වන්නේ “පුද්ගලික ලාභ ප්‍රයෝජන උදෙසා, බලය හෝ අධිකාරීත්වය අයථා ලෙස භාවිතා කිරීම දූෂණය වේ” යන්නයි.

02) දූෂණය යනු අල්ලස පමණක්මද?

එය එසේ නොවේ. සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයේදී පුද්ගලයින් අල්ලස යන්න දූෂණයට සමාන ලෙසින් සලකනු ලබන නමුදු අල්ලස යනු දූෂණයේ අංග අතරින් එකක් පමණි.

03) එසේනම් දූෂණයේ අනෙකුත් ප්‍රභේද මොනවාද?

දූෂණයේ විවිධ මුහුණවරයන්ට මුහුණ පෑමට ජනතාවට සිදු වී තිබේ. අල්ලස, අයුතු ලෙස අත්පත් කර ගැනීම, බලහත්කාරයෙන් ලබා ගැනීම, රාජ්‍ය මුදල් වංචාව, ඥාති සංග්‍රහය, ආහන්තර ගණුදෙනු වල නියැලීම සහ අභිමතාර්ථයන් පිළිගැටෙන පරිදි කටයුතු කිරීම ආදිය බහුලව දැකිය හැකි දූෂණයේ ප්‍රධාන අංගයන් වේ.

04) රාජකාරී කටයුතු කරන අතරතුරේ තම මිතුරන්ට සැලකීම මෙන්ම පක්ෂග්‍රාහී සහයකයින්ට විශේෂ සැලකීම දැක්වීම දූෂණයක්ද ?

ඥාති සංග්‍රහය හා මිත්‍ර සංග්‍රහය මහජනතාව නිරතුරුවම අත්දකින තත්වයන්ය. මේ තත්වය තුළ වාසි ලබන්නේ දූෂිත පුද්ගලයින් හා ඒ හරහා ඔවුන්ගේ ඥාතීන්, මිත්‍රයින් හෝ සහායකයින්ය. පොදු කටයුතු වලදී එක්තරා කොටසකට අනිසි පක්ෂපාතීත්වය දැක්වීම පැහැදිලිවම දූෂණයකි.

05) හැම විටම දූෂණය මූල්‍ය ගණුදෙනුවක් හා බැඳී පවතීද?

එය සෑම විටම එසේ නොවේ. සමහර දූෂිත ක්‍රියාකාරකම් මුදල් සම්බන්ධ නොවී වුවද සිදුවන අවස්ථා ඇත. උදහරණයක් ලෙස, අල්ලස පවා මුදලින් තොරව සිදුවිය හැකිය. යම් කිසි ගෙවීමක්

සිදුනොවන අවස්ථාද ඇත. ශ්‍රී සංගහය යනු, එසේ කිසිදු මූල්‍ය ගනුදෙනුවකින් තොරව අනිසි සැලකීමක් හෝ අනුග්‍රහයක් දැක්වීමයි.

06) රාජකාරිය ඉටු කිරීම වෙනුවෙන් ත්‍යාගයක් ලබාගැනීම දූෂණයක්ද?

ත්‍යාග දීම හා ලබා ගැනීම බොහොමයක් සමාජ ක්‍රමයන්හි පිළිගත් සම්ප්‍රදායිකයකි. ඒ කෙසේ වෙතත් රාජ්‍ය නිලධාරියෙකු විසින් රාජකාරිය කටයුත්තක් ඉටු කිරීම වෙනුවෙන් ත්‍යාගයක් භාරගැනීම අපක්ෂපාතීත්වය, වෘත්තීමය ගෞරවය සහ කීර්තිනාමයට අහිතකර ලෙස බලපාන කරුණකි. අනෙක් අතට අප රටේ නීතිය අනුව එවැන්තක් භාරගැනීම අල්ලසක් වන අතර නීති මගින් කටයුතු කර දඩුවම් පැමිණවීමටද හැකිය.

07) ශ්‍රී ලංකාවේ මහජනතාව වෙත හෝ රාජ්‍ය නිලධාරීන් වෙත හෝ දූෂණයට එරෙහිව සටන් කිරීමේ යුතුකමක් තිබේද?

එය එසේය. සමාජය රැකගැනීම සමාජය විසින්ම කළයුතු බව පිළිගත් ප්‍රජා යුතුකමකි. ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 28 (ඇ) ව්‍යවස්ථාව "පොදු දේපොල සුරක්ෂිත කොට ආරක්ෂා කිරීමද පොදු දේපොල අයථා පරිදි ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සහ නාස්ති කිරීමට එරෙහිව ක්‍රියාකිරීමද ශ්‍රී ලංකාවාසී සෑම තැනැත්තෙකුගේම යුතුකම වන්නේය" යනුවෙන් දක්වා ඇත. සෑම රජයේ නිලධාරියෙක්ම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සහ නීතිය ආරක්ෂා කිරීමට පියවර ගත යුතුය. මේ නිසා, දූෂණය යන්න වරදක් ලෙස සලකා සෑම රාජ්‍ය නිලධාරියෙකු විසින්ම ඊට එරෙහිව කටයුතු කිරීමේ යුතුකමක් පවතී.

08) විනිවිදභාවය (Transparency) යනු කුමක්ද? එය වැදගත් වන්නේ මන්ද?

විනිවිදභාවය යනු නිරවද්‍යතාවය, අවංකත්වය සහ විවෘතභාවයයි. යම් පරිපාලනමය තීන්දුවකින් අතෘප්තියට පත් පාර්ශවයකට ඒ පිළිබඳව හේතු කාරණා දැනුම් දිය යුතුය. රාජ්‍ය සේවකයින්, කළමනාකරුවන් සහ භාරකරුවන් විසින් විවෘත ලෙසත්, අපේක්ෂා කළ හැකි ලෙසත්, අවබෝධ කරගත හැකි ලෙසත් කටයුතු කළ යුතු වීම විනිවිදභාවය හා සබැඳි මූලධර්මයන් ය. මේ අනුව විනිවිදභාවය යන්න සමග ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව, අදාලත්වය, ගුණාත්මකභාවය සහ විශ්වසනීයත්වය යන ලක්ෂණ බැඳි පවතින අතර, කාලීන සහ විශ්වාස කටයුතු ආර්ථික සමාජීය සහ දේශපාලනික තොරතුරු වල ඉතාමත් පුළුල් ප්‍රවාහයක් පැවතීම යනාදි ලක්ෂණ පවතී. විනිවිදභාවය පැවතීම තුළින් මහජනතාවට සහ වෙනත් ආයතන වලට දේශපාලන තීරණ ගැනීම් පිළිබඳ තොරතුරු ලැබීමටත් ආණ්ඩුවක වගවීමේ මට්ටම ඉහළ නැංවීමටත් ඉඩ සලසන අතර, දූෂණයන්ට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථාවන් අවම කරයි. සම්පත් බෙදීයාම, කාර්යක්ෂමතාවය ප්‍රවර්ධනය සහ ලාභ අපේක්ෂාවන් ප්‍රවර්ධනය වැනි දෑ කෙරෙහි ධනාත්මක අයුරින් බලපාන නිසා ආර්ථිකමය වශයෙන්ද විනිවිදභාවය වැදගත් සංකල්පයකි.

09) වගවීම (Accountability) යනු කුමක්ද? එය වැදගත් වන්නේ මන්ද ?

ජන්දදයකයින් වෙත රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගේ හෝ දේශපාලනඥයින්ගේ හෝ ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධව සම්බාධක පැණවීම පිණිස හිමි බලය මත පනවනු ලබන, ඔවුන්ගේ නිදහස සීමා කරනු ලබන ප්‍රතිරෝධකයකි. වගවීම යන්නෙහි ප්‍රධානතම අංග තුනකි. එනම් විනිවිදභාවය, පිළිතුරු දීමට බැඳී සිටීම සහ පාලනය කළ හැකි වීම යන්නයි. තමන්ට පැවරී ඇති වගකීම් ඉටු කිරීමටත් පවතින නීති රීති රෙගුලාසිවලට අනුකූලව තමන් විසින් ගන්නා ලද තීන්දු හා ක්‍රියාකාරකම් සාධාරණීකරණය කිරීමටත් රාජ්‍ය ආයතන, රාජ්‍ය නිලධාරීන් සහ දේශපාලනඥයින් වෙත පවතින බැඳීම "වගවීම" ලෙස හඳුනාගත හැකිය. ජනතා බලයෙන් පත්කරනු ලැබූ නියෝජිතයින් මැතිවරණ තුළින් සෘජුවම හා අධිකාරිමය ආයතනික රාමු මගින් පනවනු ලබන සංවරණ හා තුලන ක්‍රම මගින් ව්‍යංගයෙන්ද ජනතාව වෙත වගවීමෙන් බැඳී සිටීම "ප්‍රජාතාන්ත්‍රික වගවීම" ලෙස හැඳින්වේ.

10) දේශපාලන පක්ෂවලට මූල්‍ය ආධාර ලබාදීම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ආශ්‍රයෙන් සලකන කල්හි අයහපත් ක්‍රමවේදයක්ද? එය එසේ නොවේනම්, දේශපාලන පක්ෂ විසින් ස්වකීය අරමුදල් පිළිබඳව මහජනතාවට හෙළිදරව් කළ යුත්තේ මන්ද?

මහජනතාවට තමා කැමති දේශපාලන පක්ෂයකට මූල්‍ය ආධාර දීමට හිමිකමක් පවතිය යන්න පිළිගත් මතයකි. එනමින්ම එය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාමුවක් තුළදී බැහැරකළ යුතු ක්‍රමයක් නොවන බව ප්‍රකට කරයි. කෙසේ වෙතත් දේශපාලන පක්ෂ විසින් ස්වකීය අරමුදල් පිළිබඳ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම පිරිසිදු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පරිචයක් පවත්වාගෙන යෑමට වැදගත් වන බව ද මතක තබා ගත යුතුය. එසේ ලබාදෙන මූල්‍ය දයකත්වයන් නීත්‍යානුකූල කිරීමටත් සහ දැනට බලයේ සිටින හෝ බලය ලබා ගැනීමට අපේක්ෂිත දේශපාලනඥයින්ට අල්ලස් දීම හෝ බලපෑම් කිරීමට තැත් කිරීමක් නොවන බව ප්‍රකට කිරීමට නම් දේශපාලන පක්ෂ වලට ලැබෙන අරමුදල් පිළිබඳ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම වැදගත් වේ.

11) රාජ්‍ය නිලධාරීන් සේවය කිරීමට බැඳී සිටින්නේ කා වෙතද ?

ශ්‍රී ලංකාවේ අධිකරණ තීන්දු මගින් නිසි පරිදි පිළිගෙන ඇති පරිදි, රාජ්‍ය නිලධාරීන් මෙන්ම රජයේ (ආණ්ඩුව) මහජනතාව වෙනුවෙන් මහජන බලය භාරයක් ලෙසින් දරනු ලබයි. එසේ හෙයින් රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගේ පරම වගකීම වන්නේ මහජනතාවට සේවය සැලසීමයි.

12) ඉහළ නිලධරයෙකු ලබාදෙන දූෂිත නියෝගයන්ට කීකරු නොවීමට රාජ්‍ය සේවයෙකුට හැකිද?

නීති විරෝධී නියෝගයන්ට කීකරු නොවීමටත්, සියලුම නීත්‍යානුකූල නියෝග ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් සෑම රාජ්‍ය සේවකයෙකුම බැඳී සිටී. යම් නිලධාරියෙකු හට, තමා ලද අණ දූෂිත හා නීති විරෝධී එකක් බව හැඟියන්නේ නම් එවැනි අණ වචනයකට කීකරු නොවීම නිලධාරියාගේ යුතුකම වන්නේය. එසේ එවැනි අණ වචනයන්ට එරෙහි වීම තුළින් ඔවුන්ට යම් යම් දූෂිතතාවයන්ට මුහුණදීමට සිදුවීම ප්‍රායෝගික තත්වය වුවත්, බොහොමයක් විශිෂ්ට ගණයේ රාජ්‍ය නිලධාරීන් විසින් තමන් ලද නීති විරෝධී නියෝගයන්ට අවනත නොවී රාජ්‍ය සේවයේ සුපිළිපත්තාවය සුරක්ෂිත කිරීමට පියවර ගත් අවස්ථාවන් රැසක් පවතින බවද මතක තබා ගත යුතුය.

13) දූෂණයට එරෙහිව සටන්වැදිය හැකි එකම ක්‍රමය එවැනි වැරදි වලට එරෙහිව නඩු පැවරීම පමණක්මද?

දූෂණයට එරෙහිව එලදැසී අයුරින් නඩු පැවරීම අත්‍යාවශ්‍ය වන නමුත් දූෂණයට එරෙහිව කටයුතු කිරීමේ එකම ක්‍රමවේදය එය පමණක් නොවේ. නඩු පැවරීමක් සාර්ථක වීමට නම් කාර්යක්ෂම විමර්ශන පටිපාටියක් පැවතිය යුතුමය. නිරන්තර අත්දකින තත්වයන් තුළින් පෙනී යන්නේ යම් රටක ස්වාධීන හා නිසි බලතල වලින් පිරිපුන් කාර්යක්ෂම දූෂණ විරෝධී අධිකාරී බලය දරන ආයතනයක් නොමැතිව නඩු පැවරීමෙන් පමණක් දූෂණයට එරෙහි සටන සාර්ථක නොවන බවයි.

14) පොලීසිය වැනි අනෙකුත් නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන තිබියදී දූෂණ විරෝධී ආයතනයක් අමතරව පැවතිය යුත්තේ මන්ද?

ඉහළ පෙළේ නිලධාරීන් පවා දූෂණයට නතු වී තිබෙන තත්වයක දූෂණය හේතුවෙන් මුළු රටටම අහිතකර තත්වයක් උදාවෙන බැවින්, දූෂණයට එරෙහිව විමර්ශන පැවැත්වීමට හා නඩු පැවරීමට පසුබට නොවන්නේත් ඊට හැකියාව ඇත්තේත් දූෂණ විරෝධී ආයතනයකට පමණි. එමෙන්ම දූෂණ කටයුතු විමර්ශනය උදෙසා පමණක්ම වෙන්වූ ආයතනයක් පවතින විට එයට, අන් ආයතනයන්ට වඩා කාර්යක්ෂම හා සුක්ෂම ලෙසින් නූතන තාක්ෂණික ක්‍රමවේදයන් උපයෝගී කරගන්නා වූ දූෂණයන් පවා විමර්ශනය කිරීමට තරම් සුවිශේෂ ශක්‍යතාවයන් හිමිකරගත හැකිය. මක්නිසාදයත් වර්තමානයේදී දූෂණයේ යෙදෙන ආකාරයන් පමණක් නොව අදාල ගණුදෙණු ක්‍රියාත්මක කිරීම් පවා ඉතාමත් නූතන තාක්ෂණික ක්‍රම උපයෝගී කරගනිමින් කරනු ලබයි. බොහොමයක් අවස්ථාවලදී මෙවැනි කටයුතුවල නියැලෙන්නේ, ලිඛිතව නීති මගින් බලයක් ලබා දී නොතිබුණද, බලහත්කාරයෙන් ගොඩනගාගත් බලතල දරමින් නීතිය අභිබවායන ඉහළ පෙළේ නිලධාරීන් සහ දේශපාලකයින්ය. එසේ හෙයින් දූෂණ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් විමර්ශන පැවැත්වීමටත්, එවැනි කටයුතු වල නියැලෙන්නන්ට එරෙහිව නඩු පැවරීමත් පිණිස සුවිශේෂී බලතල සහිත ස්වාධීන ආයතනයක් පැවතීම අත්‍යාවශ්‍ය කරුණකි. එපමණක් නොව, නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන අනෙකුත් ආයතනවලට මෙන් නොව මෙවැනි දූෂණ විරෝධී ආයතනයක් වෙත ඉතාමත් පුළුල් ලෙස මහජන දැනුවත්භාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීමේ වගකීමක්ද පැවරේ. නමුත් නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන අනෙකුත් ආයතනයන්ට මෙවැනි කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය තාක්ෂණික දැනුම එවැනි දූෂණ විරෝධී ආයතනයකට තරම් හිමි නොවේ.

15) එවැනි දූෂණ විරෝධී ආයතනයක ස්වාධීනත්වය තහවුරු කරන්නේ කෙසේද ?

මෙවැනි ආයතනයක ස්වාධීන පැවැත්ම තහවුරු වන්නේ, ඊට මූල්‍ය ස්වාධීනත්වය හා ප්‍රමාණවත් පරිදි සම්පත් හිමි නම් පමණි. එසේ ස්වාධීනත්වය සාක්ෂාත් කරගැනීම පිණිස විවිධ රටවල නොයෙක් ක්‍රමවේද භාවිතා කරනු ලබයි. අදාල අධිකාරියේ නිල සාමාජිකයින්ගේ නිලකාලය ස්ථාවර කිරීම, අයවැය සම්බන්ධ ස්වාධීනතාවය, විධායකය මත යැපීමෙන් තොරව ප්‍රමාණවත් සම්පත් ප්‍රමාණයක් සම්පාදනය කිරීම, කිසිදු බාධාවකින් තොරව ඕනෑම නිලධාරියෙකුට එරෙහිව විමර්ශනය කිරීමටත් නඩු පැවරීමටත් හැකිවන පරිදි පරිපූර්ණ බලතල ලබාදීම, ව්‍යවස්ථාපිත හෝ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථානුකූල නෛතික රාමුව ප්‍රතිපාදනය කිරීම ආදිය එවැනි ක්‍රමවේදයන් අතරින් කිහිපයකි.

කෙසේ වුවද නීතිය මගින්ම පමණක් එවැනි ආයතනයක් ස්වාධීන කළ නොහැක. ස්වාධීනත්වය රද පවතින්නේ එවැනි ආයතනයක් මෙහෙය වන පුද්ගලයන් මතය.

16) දූෂණය අවම කිරීම පිණිස විගණකාධිපතිවරයාට කළ හැකි කාර්යය කුමක්ද ?

විගණකාධිපති දුරය යනු, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථානුකූල පිහිටුවනු ලැබ ඇති, සියලුම රාජ්‍ය ආයතන විගණනය කිරීම පිණිස පවත්වන්නා වූ රටේ උත්තරීතර විගණන ආයතනයයි. කෙසේ වෙතත් විගණකාධිපති විසින් වාර්තා කළ යුතු වන්නේ පාර්ලිමේන්තුව වෙතයි. සුවිශේෂී අවස්ථාවන් සීමිත ප්‍රමාණයකදී හැරුණු කොට අධිභාරයක් අයකිරීමේ බලතල විගණකාධිපතිවරයාට හිමි නොවේ. විගණකාධිපතිගේ රාජකාරී කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී රාජ්‍ය ආයතන තුළ යම් යම් සිද්ධිමය දෝෂයන් හේතුවෙන් දූෂණයකට මගපාදන බව පෙනී යන විට බොහොමයක් රටවල ඒ පිළිබඳව පාර්ලිමේන්තුව තුළ මෙන්ම ජනතාව අතර අවධානය ලක් කිරීම පිණිස එය ප්‍රසිද්ධියට පත් කරනු ලබන්නේ විගණකාධිපතිවරයා විසින්මය. දූෂණයන්ට එරෙහිව පාර්ලිමේන්තුව සතු සුපරීක්ෂණ කාර්යභාරය ප්‍රධාන වශයෙන්ම පැවරී ඇත්තේ, සෑම රාජ්‍ය ආයතනයකම වාර්තා පිරික්සීමේ බලතල හිමි විගණකාධිපතිවරයා වෙතයි. එසේ හෙයින් දූෂණය මැඩලීමේදී විගණකාධිපති දුරය සුවිශේෂී මෙහෙවරක් ඉටු කරනු ලබන බව පැහැදිලිය.

17) පාර්ලිමේන්තුව දූෂණය මැඩලීමට කටයුතු කරන්නේ කෙසේද?

දූෂණයට එරෙහි සටනකදී දේශපාලන නායකත්වයේ කැපවීම හා උනන්දුව ඉතාමත් වැදගත් වන බව අවිවාදයෙන් පිළිගත යුතු අතර, පාර්ලිමේන්තුව ද දූෂණය මැඩලීම පිණිස ක්‍රියාකළ යුතුය. ජාත්‍යන්තර තලය සලකා බලන කල්හි රට රටවල පාර්ලිමේන්තු විසින් දූෂණය මැඩලීම උදෙසා විවිධ ක්‍රමවේද භාවිතා කරන අතර ස්වකීය සුපරීක්ෂණ බලතල එහිලා මුල්තැනක් ගනී. රාජ්‍ය ආයතනවල ගිණුම් හා කාර්යභාරයන් පිරික්සනු ලබන රාජ්‍ය ගිණුම් කාරක සභාව (COPA- Committee On Public Accounts) සහ රාජ්‍ය ව්‍යවසාය කමිටුව (COPE - Committee on Public Enterprises) වැනි ස්ථාවර මූල්‍ය කමිටු පුළුල් කාර්යභාරන් ඉටු කරයි. අනෙක් අතට දූෂණය හා සම්බන්ධ සෑම පැතිකඩයන්ම අපරාධයක් ලෙස දක්වා ව්‍යවස්ථා සම්පාදනය හා දූෂණ මර්දන ආයතන වෙත ප්‍රමාණවත් නෛතික බලතල ප්‍රතිපාදනය පිණිස කටයුතු කිරීමටත් පාර්ලිමේන්තුවට බලය තිබේ. එමෙන්ම ප්‍රශ්න නැගීම මගින් විධායකයේ කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීමත්, ගැටලුකාරී තත්වයන් පිළිබඳ විවාද කිරීමත්, දූෂණය අවම කිරීම පිණිස පාර්ලිමේන්තුවට ගත හැකි පියවරයන් වේ.

18) රජයේ ආයතනවලට ස්වකීය ආයතන රාමුව තුළ පවත්නා දූෂණ මට්ටම සහ ස්වභාවය පිළිබඳ ඇගයුමක් කළහැකිද ?

එසේ කිරීමට හැකිවන අතර ඒ සඳහා භාවිතා කළහැකි ක්‍රමවේද රාශියක් පවතී. ඒ අතරින් සමහරක් ක්‍රමවේදයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට මූල්‍ය සම්පත් අවශ්‍ය වන නමුදු බොහොමයක් ක්‍රමවේදයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අමතර වියදමකින් තොරව කළහැකිය. මෙවැනි කටයුත්තකට කැමැත්තක් දක්වන රජයේ ආයතනයකට තම ආයතනය සමග ගණුදෙනු කරන මහජනතාව හා

අනෙකුත් ආයතන සමග සාකච්ඡාවක් පැවැත්විය හැකිය. (එවැනි රැස්වීම් අභිවෘද්ධියක රැස්වීම් ලෙස හැඳින්වේ) එවැනි රැස්වීමක් තම ආයතනයේ පවතින දූෂණ මට්ටම පිළිබඳ නිවැරදි ඇගයුමක් ලබාගැනීමට උපකාරී වේ. එමෙන්ම අදාළ ආයතනය විසින් මෙම දත්ත රැස්කර ගැනීම පිණිස සමීක්ෂණයක් කිරීමට ද හැකිය. එමෙන්ම පූර්ව දැනුම්දීමකින් තොරව සිදුකෙරෙන නිරීක්ෂණයන් මගින් ආයතනයටත්, විශේෂයෙන්ම කළමනාකරණ මට්ටමේ නිලධාරීන්ටත්, ස්වකීය ආයතනයේ දූෂණ තත්වයේ සත්‍ය ස්වභාවය වටහාගැනීමත් රාජකාරී ඉටුකිරීමේ ප්‍රමාණය අත්විදීමටත් හැකියාව ලැබේ. තම ආයතනය පිළිබඳ ප්‍රතිචාර දැක්වීමට මහජනතාව උනන්දු කිරීම මගින්ද ආයතනයේ දූෂණ මට්ටම හා ස්වභාවය පිළිබඳ ඇගයීමක් කළ හැකි වේ.

19) ආයතනවල පවතින සංකීර්ණ ක්‍රියාපටිපාටීන් සමග සබැඳි දූෂණ තත්වයන් වළක්වා ගැනීමේ සරල ක්‍රම මොනවාද?

ආයතනයක පවතින සංකීර්ණ ක්‍රියාපටිපාටීන් අවම කිරීම එවැනි ආයතනයක ගුණාත්මක බව උසස් මට්ටමට පත්කරගැනීමට ඇති ප්‍රධානතම ක්‍රමයකි. යම් කටයුත්තක් ඉටුකරගැනීම පිණිස අනුගමනය කළයුතු ක්‍රියාපටිපාටිය සරල නම් සහ ඒ සඳහා නිලධාරීන් රාශියක් සමග ගනුදෙනු කිරීමට අවශ්‍ය නොවෙන්නේ නම් දූෂණයට මගපාදන ඉඩකඩ ඉතාමත් අවම වේ. එසේ හෙයින් නිලධාරීන් විසින් හෝ ආයතනික මට්ටමෙන් හෝ, අදාළ ආයතනවල, අනවශ්‍ය පරිදි සංකීර්ණ පරිපාලනමය පටිපාටීන් පවතී ද යන්න වරින්වර විමසා බැලිය යුතුය.

20) “ක්ලිට්ගාර්ඩ් සමීකරණය” (Klitgaard Formula) යනු කුමක්ද?

රාජ්‍ය සේවය තුළ දූෂණය පවතින්නේ කෙසේ ද යන්නත්, ඒකාධිකාරය හා අභිමතය තුලනය කළහැකි හොඳම ආකාරය කුමක් ද යන්නත් මෙම සමීකරණයෙන් පෙන්වා දෙයි. ලොවපුරා පළාත් පාලන ක්‍රම ගැන කරන ලද අධ්‍යයනයන් පදනම් කරගනිමින් මහාචාර්ය රොබර්ට් ක්ලිට්ගාර්ඩ් (Prof. Robert Klitgaard) විසින් මතු දැක්වෙන සමීකරණය ඉදිරිපත් කරන ලදී.

$$\text{දූෂණය} = \text{ඒකාධිකාරය} + \text{අභිමතය} - \text{වගවීම}$$

$$\text{Corruption} = \text{Monopoly} + \text{Discretion} - \text{Accountability}$$

21) රජයේ සේවකයින්ගේ වත්කම් හා වගකීම් හෙළිදරව් කිරීම වැදගත් වන්නේද?

මෙය ප්‍රාථමික අවස්ථාවේදීම දූෂණය පාලනය පිණිස පවත්නා විනිවිදභාවය හා සබැඳි ඉතාමත් ඵලදායී ක්‍රමයකි. මේ මගින් මහජන ඡන්දයෙන් තේරී පත්වූවන් හෝ රාජ්‍ය නිලධාරීන් විසින් ස්වකීය වත්කම් පිළිබඳ ප්‍රසිද්ධියේ හෝ අභ්‍යන්තරික වශයෙන් රජයේ දූෂණ මර්දන අධිකාරිය වෙත හෝ ප්‍රකාශයට පත්කළ යුතුය. තම වෘත්තිමය දිවියේ විවිධ තරාතිරම් වලදී තම වත්කම් පිළිබඳ පූර්ණ හෙළිදරව් කිරීමක් උදෙසා කටයුතු යෙදීම මගින් දූෂණය මගින් කරනු ලැබූ ඉපයීම් හඳුනාගැනීමට මූලික පදනම සකසයි. මේ අනුව යම් සුවිශේෂී දේපොළක් තම රැකියාව කරන කාලය තුළදී අත්පත්කරගනු ලද්දත් එම ඉපයුම් මාර්ගය කුමක් ද කියා හෙළිදරව් කරන ලෙස දැක්විය හැකි අතර එය නීත්‍යානුකූල මූලයකින් උපයාගත් බව පෙන්වීම අදාළ නිලධාරීගේ වගකීම

වේ. වත්කම් හා වගකීම් හෙළිදරව් කිරීමේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලයන් නිසි පරිදි සාක්ෂාත් කරගැනීමට නම්, වත්කම් හා වගකීම් හෙළිදරව් කිරීමේ නීතිය මනාව සැකසී තිබිය යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස දූෂණ මර්ධන අධිකාරිය මගින් අදාළ හෙළිදරව් කිරීම් සම්බන්ධ අවශ්‍ය විභාගයන් පවත්වන්නේ නැතිනම් වත්කම් හා වගකීම් ප්‍රකාශයට පත්කිරීමෙන් ඵලක් නැත.

22) “අකටයුතු නාදනය” (Whistle blowing) යනු කුමක්ද ?

අකටයුතු නාදනය යනු යම් නිලධාරියෙකු හෝ සේවකයෙකු විසින්, රාජ්‍ය ආයතනයක පවතින නීතිවිරෝධී පරිච්ඡේද හෝ දූෂණයක් හෙළිදරව් කිරීම පිණිස පියවර ගැනීමයි. යමෙකු විසින් එසේ කිරීම මගින්, මෙවැනි තත්වයන් පිළිබඳ මහජන දැනුවත්භාවය ප්‍රවර්ධනයට ද ඔහු දායක වේ. දූෂණයන් ඉතාමත් රහසිගතව සිදුවන බැවින්, එවැනි තත්වයන් හෙළිදරව් කිරීමට පවතින හොඳම හා ඵලදායක ක්‍රමය වන්නේ අකටයුතු නාදනයයි.

23) අකටයුතු නාදකයින්ට රැකවරණය සැලසිය යුතු මන්ද ?

මෙසේ අකටයුතුකම් හෙළිදරව් කිරීමට ඉදිරිපත් වෙන පුද්ගලයින් අදාළ අකටයුතුකම් වල නියැලී අයගේ හිරිහැරයන්ට ලක් වීමට ඉඩ ඇති හෙයින් ඔවුන් වෙත ආරක්ෂාව සැලසිය යුතුය. බොහෝ විට දූෂණ පාලන තන්ත්‍රයක් හා කලමනාකාරීත්වයක් විසින් අකටයුතු නාදකයින් කරදරකාරී අයවලුන් ලෙස සලකනවා මිස ඔවුන් ඇගයීමකට ලක්නොකරන බවද මතක තබාගත යුතුය. දූෂිත කලමනාකරණ ව්‍යුහයන් තුළ, වංචනික නිලධාරී කණ්ඩායම් විසින් අකටයුතු නාදකයින් පීඩාවට පත් කිරීම පිණිස විනය ක්‍රියාමාර්ග අනිසි ලෙසින් භාවිතා කරයි. එසේ හෙයින් එවැනි පීඩාවන්ට ගොදුරුවීමෙන් අකටයුතු නාදකයින් රැකගැනීම පිණිස ක්‍රමවේදයන් පැවතීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. බොහොමයක් රටවල මෙම අරමුණ ඉටුකරගැනීම පිණිස විශේෂිත නීති පනවා ඉතාමත් සාර්ථක අන්දමින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ආකාරයද දැකිය හැකි වේ.

24) අප රටේ තොරතුරු දැනගැනීමේ නිදහස තිබේද ?

ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය මගින් මූලික අයිතිවාසිකමක් ලෙස තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය තහවුරු කොට නැත. එමෙන්ම සමහර ව්‍යවස්ථාවන් හා පරිච්ඡේද මගින් මෙම නිදහස ක්‍රියාවට නැංවීමද වළක්වා තිබේ. ඒ කෙසේ වෙතත් ශ්‍රී ලංකාවට ද තොරතුරු දැනගැනීමේ නිදහස ප්‍රතිපාදනය කෙරෙන නීතියක් සම්පාදනය ප්‍රබල අවශ්‍යතාවය මෑත අතීතයේදී වරින් වර පැනනැගුණු අතර, එවැනි නීතියක් කෙටුම්පත් කෙරුණ ද මේ වන තෙක් එය පාර්ලිමේන්තුව මගින් සම්මත වී නොමැත. ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ මූලික අයිතිවාසිකම් පරිච්ඡේදය මගින් භාෂණයේ අයිතිය (අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ අයිතිය) තහවුරු කරනු ලැබ තිබුණ ද, තොරතුරු දැනගැනීමේ නිදහස පිළිබඳ ප්‍රතිපාදනයන් සඳහන් කොට නැත. එනමුත් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ නඩු තීන්දු රාශියක් මගින්ම ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ ප්‍රකාශිත හෘද සාක්ෂියේ නිදහසෙහි කොටසක් ලෙස සලකමින් තොරතුරු දැනගැනීමේ නිදහස පිළිගනු ලැබ ඇත. එවැනි තීන්දු ලබාදී තිබුණ ද, ඒ ගැන තැකීමකින් තොරව, පරිපාලන පරිච්ඡේද හා ආයතන සංග්‍රහය මගින් තවමත් වැදගත් තොරතුරු ලබාගැනීමේ නිදහස සීමා කර ඇත.

25) තොරතුරු දැනගැනීමේ නිදහස ස්ථාපිත කෙරෙන නීතියක් තිබීමෙන්, දූෂණයට එරෙහිව

සටන් වැදීමට ලැබෙන පිටුවහල කුමක්ද ?

එවැනි නීතියක් පැවතීම මගින්, තොරතුරු දැනගැනීමට ඇති හැකියාව ප්‍රවර්ධනය වන මට්ටමකට නෛතික, ආයතනික හා කාර්යපටිපාටික පදනම ද ශක්තිමත් වීමට මගපාදයි. එමෙන්ම නියමිත අවස්ථාවේදී නිවැරදි තොරතුරු ප්‍රසිද්ධ කිරීම මගින්, පොදු ජනතාවට මනාව තොරතුරු ලබා දෙමින් ආණ්ඩුව වගවීමෙන් ක්‍රියාකරන තත්වයක් සහතික කිරීමට ද ඉවහල් වේ. තොරතුරු පහසුවෙන් හා නිදහසේ ලබාගැනීමට හැකි වීම, දූෂණයට ඇති ප්‍රවණතාවයන් පසුගාමී වේ. මහජනතාව තොරතුරුවලින් සන්නද්ධ වීම හේතුවෙන් රාජ්‍ය නිලධාරීන් විසින් ගනු ලබන, වැරදි හා දූෂිත තීරණ පිළිබඳ ප්‍රශ්න කිරීමට ජනතාවට බලය ලැබෙන අතර, මහජනතාව ද විගණකයින් බවට පත්වේ.

26) දූෂණය හේතුවෙන් මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වේද ?

දූෂණයේ කුමන ප්‍රභේදයකින් පීඩාවට පත් වුවද එමගින් එකී පුද්ගලයින්ගේ මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයක් සිදුවන්නේය. උදාහරණයක් ලෙස දක්වන්නේ නම්, තම හිත මිත්‍රාදීන්ට අනිසි සැලකිලි දක්වමින් බලතල භාවිතා කිරීම යනු නීතිය ඉදිරියේ සමාන රැකවරණය ලැබීමට අත් පුද්ගලයින් සතු හිමිකම් උල්ලංඝනයකි.

එසේ හෙයින්, දූෂණ කටයුතු සඳහා ආණ්ඩුවක් හවුල් වීම මගින්, මානව හිමිකම් සුරක්ෂිත කිරීමට හා ප්‍රවර්ධනයට රජය වෙත පවතින වගකීම කඩ වේ. රාජ්‍ය නිලධාරීන් දූෂිත වන තත්වයක් තුළ සමහර මානව හිමිකම් තහවුරු කිරීමට ඉඩක් ලැබෙන්නේ නැත. දූෂිත පොලිස් නිලධාරීන් විසින්, අසත්‍ය සාක්ෂි නිර්මාණය කොට කරන, අත්අඩංගුවට ගැනීම් හා රඳවා තබාගැනීම් හේතුවෙන්, අත්තනෝමතික ලෙස අත්අඩංගුවට ගැනීමෙන් හා රඳවා ගැනීම් වලින් මිදීමේ නිදහස උල්ලංඝනය වීම ඒ සම්බන්ධයෙන් කදිම උදාහරණයකි. සත්‍ය වශයෙන්ම දූෂණයට එරෙහි අරගලය හා මානව හිමිකම් රැකගැනීම සඳහා වූ අරගලයන් යන දෙකම, ඉතාමත් සමීපව ගමන් කරන, ජයග්‍රහණය කිරීම අභියෝගයක්ව ඇති අරගල වේ.

27) මානව හිමිකම් කෙරෙහි දූෂණයේ බලපෑම කෙසේද?

දූෂණය නිසා නිරතුරුවම සිදුවන්නා වූ අයුක්තිසහගත තත්වයන් හේතුවෙන් ලොවපුරා කෝටි සංඛ්‍යාත ජනතාවට මානව හිමිකම් අහිමි වේ.

- මානව හිමිකම් අත්පත් කරගැනීමට දූෂණය මගින් බාධා එල්ල වේ.
උදා :- විදුහල්පතිවරයාට අල්ලස් නොදීමෙන් පාසැලට ඇතුළත් වීමට නොහැකිවන දරුවාගේ අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වේ.
- දූෂණය නිසා වගවීම නිසි ලෙස ඉටු නොවේ. මහජනතාවට හිමි දේශපාලනික හිමිකම් භාවිතයේ ඉඩ ප්‍රස්ථාව අහිමි වේ.
උදා :- දේශපාලනඥයින්ට, ආර්ථික වාසි ලබාදී ඔවුන්ගේ මතවාද වෙනස් කළ හැකි වීම.

මේ මගින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ මූලික පදනම බිඳවැටේ.

- මානව සංහතියේ සමානාත්මතාවය හා රාජ්‍යය වෙතින් සමාන සැලකුම් ලැබීමේ මූලධර්මයන් වන්නේ මානව හිමිකම්ය.

දූෂණය යනු වෙනස්කොට සැලකීමේ අතිශය අනර්ථකාරී තත්වයකි. ඒ තුළින් දේශපාලනඥයින් වෙතින් සහ රාජ්‍ය නිලධාරීන් වෙතින්, අයථා සැලකීම් වරප්‍රසාද ආදිය ලබාගැනීමට තැත් කරයි. සෑම පුද්ගලයෙක්ම එක හා සමාන සේවයක් අපේක්ෂා කරන්නේ නම් අල්ලස් දීමේ අවශ්‍යතාවයන් උද්ගත නොවේ. දූෂණය නිසා දුප්පතුවට රාජ්‍ය සේවා ලබාගැනීමට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා අහිමි වෙන නිසා ඔවුන්ට හිමි දේශපාලන අයිතිවාසිකම් සාක්ෂාත් කරගැනීමට නොහැකි වීම නිසාත් දූෂණය තුළින් මානව හිමිකම් උල්ලංගනය වන බව පැහැදිලි කරුණකි.

29) දූෂණය නිසා හටගන්නා ආර්ථිකමය පාඩු මොනවාද ?

දූෂිත ගණුදෙණුවල වටිනාකම හා සිදුවෙන වාර ගණන අනුවත්, ඒ මගින් කුමන ආර්ථික ක්ෂේත්‍රයන් සහ කිනම් ජන කොට්ඨාශයක් ඉන් පීඩාවට පත්වන්නේ ද යන කරුණු මත දූෂණය නිසා හටගන්නා ආර්ථික පාඩුව අවස්ථානුකූලව වෙනස් වේ. ගෙවීමේ හැකියාවෙන් ඉතාමත් අවම මට්ටමේ සිටින දුප්පත් ජනතාව වෙත ප්‍රතිගාමී ආකාරයෙන් පීඩාවන් ඇතිකරන හෙයින් දූෂණය පාරිභෝගිකයින් මත මෙන්ම ක්‍රියාපටිපාටීන් මත පැනවෙන නිල නොවන බද්දක් ලෙසින්ද හැදින්විය හැක. දූෂණය හා ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් අතර ශක්තිමත් අනියම් සබඳතාවයක් ක්‍රියාත්මක නොවන බැවින්, දූෂණයේ සත්‍ය පරිමාණය මැණීම අපහසු වේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සාර්ව ආර්ථිකමය වියදම් ඇගයීමට ලක්කිරීම අපහසු වේ.

මහා පරිමාණ දූෂණය හා අගතිගාමී ආර්ථික ප්‍රතිවිපාකයන් අතර සුවිශේෂී සහසම්බන්ධයක් පවතින බව බොහෝමයක් ආර්ථික විද්‍යාඥයින් විසින් පිළිගෙන ඇති කරුණකි.

එනම් ;

- වෙළඳපොළ ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වීමේ ආකාරයක්ෂමතා ඇතිකිරීම.
- මහා පරිමාණ ඉදිකිරීම්, ආරක්ෂක ගිවිසුම් වැනි අල්ලස් විශාල ප්‍රමාණයෙන් ලැබීමට ඉඩකඩ ඇති ක්‍රියාකාරකම් වලට මුල්තැන දෙමින් රාජ්‍ය වියදමේ සංයුතිය වරදවා නිරූපනය කිරීම.
- අනවශ්‍ය වැයභාරයන් එකතු කිරීමත්, අස්ථාවරත්වයන් නිර්මාණය වීමත් තුළින්, සෘජු විදේශ ආයෝජන මට්ටම අවම වීම.

සුළු පරිමාණ දූෂණ නිසා ආර්ථිකය කෙරෙහි විශාල බලපෑමක් ඇතිවීමේ හැකියාව සීමිත වූවද එමගින් දුප්පත් ජනතාව වෙත අසාධාරණ ලෙස වැයභාරයන් ඇති කරයි. එපමණක් නොව මහා පරිමාණ දූෂණයන් සමස්ත ආර්ථිකයම පරිහානියට ලක්කිරීමට මෙන්ම සමස්ත ජනගහනයම දිළින්දන් බවට පත්කිරීමට තරම් ප්‍රබල වේ.

30) රටක සංවර්ධනය කෙරෙහි දූෂණයේ බලපෑම කෙසේද ?

දූෂණය හේතුවෙන් සංවර්ධනය ප්‍රමාද වීමටත්, අවහිර වීමටත්, නොමගයැවීමටත් අවස්ථාවට උදා කරයි. දූෂණය ක්‍රියාත්මක වන ආයතනික ව්‍යුහයන් තුළ, දූෂණය මෙන්ම වෙනත් දුර්වලතාවයන්

සහ අකාර්යක්ෂමතාවයන්ද පවතින බැවින් සංවර්ධනය කෙරෙහි දූෂණයේ බලපෑම සෘජුව තීරණය කිරීම පහසු නොවේ. ආයතනවල පවතින අකාර්යක්ෂමතාවයන් සහ වගවීමෙන් තොරව කටයුතු කිරීමේ ස්වභාවයන්ට දූෂණය හේතුවක් වනවා මෙන්ම එකී තත්වයන්ගේ ප්‍රතිඵලයන් ලෙසද දූෂණය හටගන්නා නිසා දූෂණය යන්න විචල්‍යයක් ලෙසින් සංවර්ධනයට කරන බලපෑම මැනීම අපහසු වේ.

පැහැදිලිව දැකගත හැකි කාරණයක් වන්නේ දුර්වල ආර්ථික වර්ධනය පිණිස බලපාන අනෙකුත් ආයතනික දුබලතා අතරේ, දූෂණයද එක් හේතු කාරණාවක් බවයි. විදේශීය මෙන්ම දේශීය ආයෝජන මට්ටම පහළ දැමීමට දූෂණය ඉතාමත් බරපතල ලෙසින් බලපාන බවට විශ්වාස කෙරේ.

යම් රටක විරස්ථායී සංවර්ධන වැඩපිළිවෙලක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට නම්, රජයකට ආරක්ෂක, විශ්වාසදායී හා ක්‍රමානුකූලව ප්‍රවර්ධනය වන ආදායම් මූලාශ්‍රයක් පැවතිය යුතුය. නමුත් දූෂණකාරී බදු මගහැරීම් හේතුවෙන්, එලදායී ආයෝජනයක් උදෙසා අරමුදල් වෙන් කිරීමට හිගයක් ඇතිවේ.

දූෂණය පවතින විටදී ආර්ථික වර්ධනය කෙරෙහි ප්‍රබල ලෙස සුහදයක වන අධ්‍යාපනය වැනි එලදායී වැඩසටහන් වලට වෙන් කරන මුදල් වෙනත් මාර්ග වලට ගමන් කිරීම, මහා පරිමාණ අල්ලස් වලට මගපාදන යුධ උපකරණ මිලදීගැනීම් වැනි කටයුතු උදෙසා රාජ්‍ය ප්‍රාග්ධන ආයෝජන සඳහා වෙන්කර ඇති මුදල් යෙදවීම වැනි තත්වයන් උද්ගත විය හැක. එසේ හෙයින් දූෂණය, ආයෝජනයන් දුර්වල කරන බවත්, රාජ්‍ය ආදායම් මාර්ග බිඳදමන බවත්, රාජ්‍ය වියදම්වල මනා සංයුතිය අවුල් කරන බවත් පැහැදිලි වේ.

කෙසේ වුවද දූෂණය පාලනය කිරීම හා රටක ආර්ථික සංවර්ධනය අනුලෝමව සමානුපාත වන බවට සාධක ඇත (23 වන පිටුව බලන්න).

31) දූෂණ සංජානන දර්ශකය යනු කුමක්ද?

ජාත්‍යන්තර දූෂණ මට්ටමේ ප්‍රමාණය නිරූපණය කරන එකම ජාත්‍යන්තර දර්ශකය වන දූෂණ සංජානන දර්ශකයේ දූෂිතම රටවල් දර්ශකයේ පහළින්ම පිහිටන අතර දූෂණය අවම රටවල් දර්ශකයේ ඉහළින් පිහිටයි. මෙම දර්ශකය ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ආයතනය විසින් 1995 වර්ෂයේ සිට වාර්ෂිකව සකසනු ලබයි.

රාජ්‍ය නිලධාරීන් අතර මෙන්ම දේශපාලනඥයන් අතර පවත්නා දූෂණ මට්ටම, සංජානනය වන ප්‍රමාණය (දූෂණ ප්‍රමාණය) මණිනු ලැබේ. අවම දූෂිත මට්ටම ලකුණු 10 ලෙසත් උපරිම දූෂණ මට්ටම "0" ලෙසත් ලකුණු පරාසයක පිහිටුවමින්, ඒ ඒ රටවල් ආශ්‍රයෙන් පවත්වන මත විමසුම් හා සමීක්ෂණ මත පදනම්ව එක් එක් රටවලට ලකුණු දීම කරයි. මේ අනුව දූෂණ සංජානන දර්ශකය යනු මත ඡන්දයක් පැවැත්වීමට සමානය.

32) ඒකාධිපතිවාදී පාලන ක්‍රමයක් තුළින් දූෂණය අවම කළ හැකිද?

ආඥාදායක පාලන තන්ත්‍රයක් තුළ දූෂණය අවම වෙනවා නොව ඉහළ යන බවට පෙන්වුම් කරන සාක්ෂි බහුලව දැකිය හැකිය. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමයක නම් මහජනතාවට ප්‍රකාශනයේ අවස්ථාව පවතින හෙයින් දූෂණයට එරෙහිව සටන්වැදීමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව පවතී.

33) දූෂණය පවතින්නේ යම් විශේෂිත ආර්ථික ක්‍රමයක පමණක්ද?

නැත. දූෂණය හැම ආර්ථික හා දේශපාලන පද්ධතියක් තුළම දැකිය හැකි වේ. සමාජවාදී රාජ්‍ය, ධනවාදී රාජ්‍ය මෙන්ම ආගමික නායකත්වයකින් පාලනය වෙන රාජ්‍ය වල ද දූෂණය පවතී. එමෙන්ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලනයක්, ඒකාධිපතිවාදී පාලනයක් පමණක් නොව හමුදා පාලනයක් මෙන්ම අන් ඕනෑම ආකාරයක පාලන තන්ත්‍රයක් පවතින රටක පවා දූෂණය පවතින බව තොරහසකි. එක් එක් පද්ධතියෙන් පද්ධතියට විද්‍යාමාන වෙන දූෂණයේ ප්‍රමාණය හා මුහුණුවර වෙනස් විය හැකිය.

34) පවත්නා දූෂණ ප්‍රවාහය ආපසු හැරවීමට හැකිද?

පොදුවේ ගත් කල කිසිදු රටක් දූෂණය මුලිනුපුටා දමා නැති නමුදු බොහොමයක් රටවල දූෂණය සැලකිය යුතු මට්ටමකට පාලනය කරනු ලැබ ඇති බවට සාධක ඇත. එවැනි තත්වයන් පිළිබඳ නිදර්ශන ලොවපුරා විවිධ රටවල් වලින් දැකිය හැකිය. යම් රටක දූෂණ ප්‍රවාහය ආපසු හැරවීම පිණිස යොදාගත හැකි ක්‍රමවේදයන් මෙය යයි පෙන්වාදීමට සුවිශේෂී ක්‍රමවේදයක් දක්නට නැත. ක්‍රමවේදය රටෙන් රටට වෙනස්ය.

35) එලෙසී ලෙසින් දූෂණ විරෝධී අරගලයක් ගෙනයාම පිණිස දේශපාලන ව්‍යුහයේ උනන්දුව හා කැපවීම අවශ්‍යය වන්නේ මන්ද ?

ස්ථාවර දූෂණ විරෝධී ක්‍රමවේදයක් සම්බන්ධයෙන් රටක නායකත්වය පෙන්වුම්කරන කැපවීම තුළින් මේ සඳහා දේශපාලන රාමුවේ උනන්දුව ප්‍රකට කරයි. ජාතික නායකත්වයේ සහයෝගය නොලැබෙන්නේ නම් දූෂණ විරෝධී සටනකට අත්කරගත හැක්කේ සුළු පරිමාණ ජයග්‍රහණයන් පමණි. මන්ද රටක නායකත්වයේ හැසිරීම ව්‍යාපාරික ක්ෂේත්‍රයට, දේශපාලනඥයින්ට, ආරක්ෂක අංශයන්ට, රාජ්‍ය සේවයට, සමාජයට මෙන්ම සෑම පුරවැසියෙකුටම ආදර්ශයක් සලසයි. රටක නායකත්වය දූෂණ ක්‍රියාකාරකම් වලින් වාසි ලබාගනිමින් දූෂිත පාලනයක් ගෙන යන විට දූෂණ ක්‍රියාවන්ගෙන් බැහැරව කටයුතු කිරීමට අනෙකුත් සමාජ ව්‍යුහයන් දිරිගැන්වීමක් සිදු නොවේ. ඉහළ තනතුරු වලට නුසුදුසු පුද්ගලයින් පත්කිරීම, දූෂිත විනිසුරුවරුන් පත් කිරීම, මෙන්ම දූෂණ කටයුතු පිළිබඳ හෙළිදරව් කරන ජනමාධ්‍යවේදීන්ට එරෙහිව නඩු පැවරීමට කටයුතු යෙදීම ආදී

ක්‍රියාවන් තුළින් දූෂණයට එරෙහි ක්‍රියාකාරකම් අඩපණ කිරීමේ හැකියාව රාජ්‍ය නායකත්වයට පවතී. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන රාමුවක් තුළ මෙන්ම පාලන තන්තුවක් තුළ වුවද මෙවැනි තත්වයන් ඇතිවීමට පවතින ප්‍රවණතාවයට නිමාවක් නොමැත. දූෂණ විරෝධී කටයුතු උදෙසා, දේශපාලන රාමුවේ උනන්දුව ආරම්භක අවස්ථාවේදීම පැවතිය වුවත් නැතත් එවැනි තත්වයන් උදාකරගැනීම හෝ එය ස්ථාවරව පවත්වාගෙන යෑම සඳහා නිරන්තර මහජන බලකිරීමක් පැවතිය යුතුය.

36) එක්සත් ජාතීන්ගේ දූෂණ විරෝධී සම්මුතිය (UNCAC) යනු කුමක්ද?

දූෂණ විරෝධී අරගලය වෙනුවෙන්ම කැපවූ එක්සත් ජාතීන්ගේ ලේඛනය වන්නේ මෙයයි. මෙම සම්මුතිය 2006 වර්ෂයේදී පනවා ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතර ශ්‍රී ලංකාව විසින්ද එම සම්මුතියට පක්ෂපාතීව එය අප රටේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට බැඳෙමින් අත්සන් කොට (අපරානුමත කොට) තිබේ. දූෂණය මැඩලීම උදෙසා රාජ්‍යයන් අතර සහයෝගය ලබාගැනීමේ ක්‍රමවේදයන් මෙම සම්මුතිය මගින් තහවුරු කොට තිබේ. එකී කාරණාවන් මෙන්ම ආණ්ඩු පාලනය විනිවිදභාවය, දූෂණය තුරන් කිරීම පිණිස සිවිල් සමාජයේ ක්‍රියාකාරී දායකත්වය ලබාගැනීම ආදී අරමුණු ක්‍රියාවට නැංවීමටද මෙම සම්මුතිය මගින් අවධානය යොමුකර ඇත.

37) ජාත්‍යන්තර දූෂණ විරෝධී දිනය කවදද?

එක්සත් ජාතීන්ගේ දූෂණ විරෝධී සම්මුතිය ක්‍රියාවට නංවන ලද දිනය වන දෙසැම්බර් 09 දින ජාත්‍යන්තර දූෂණ විරෝධී දිනය ලෙස සලකනු ලැබේ.

මහා ආරක්ෂාව ගත
මැඩ කිරීමෙන් තොරව ධනය ඉපයීම
හෘදු ඝාතනයට පටහැනිව සතුටුවීම
මානුෂිකත්වයෙන් තොර විද්‍යාව
ගුණවත් ඔවුන් තොර දැනුම
ප්‍රතිපත්ති ගරුක නොවන දේශපාලනය
සඳාමාරයෙන් තොර ව්‍යාපාර
පරිත්‍යාගයෙන් තොර ප්‍රජාවන්

මහත්මා ගාන්ධි

දුසැරිය (දූෂණය) වැළැක්වීමේ ඵලදායී ප්‍රවේශයන් - සිද්ධි අධ්‍යයන

සිද්ධි අධ්‍යයනය I

පොර්ටෝ ඇලිග්‍රේ,
බ්‍රසීලය:

රාජ්‍ය මුදල් විවිධ කායඪී සඳහා වෙන් කිරීම හා එහි පරිපාලනයට සහභාගිවීමේ ප්‍රවේශය

බ්‍රසීලය : පොර්ටෝ ඇලිග්‍රේ - සහභාගිත්ව අයවැය මහජන සහභාගිත්වය ඇතිව අයවැය සකස් කිරීම.

පසුබිම

වර්ෂ විස්සකට අධික කාලයක් (1964-1985) ඒකාධිපති පාලනයක් තිබූ බ්‍රසීලය වර්ෂ 1998 දී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සම්මත කිරීමෙන් අනතුරුව සාමාන්‍යයෙන් ක්‍රියාකාරීවූ මහජනතාවට තවදුරටත් නිදහසේ කටයුතු කිරීමට අවස්ථාව උදාවිය. බ්‍රසීලයේ ජනගහනය කෝටි 15.6 කි. මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ආදායම් ලාභී රටවල් අතුරින් ඉතාමත් ආදායම් අසමානත්වයක් පවත්නා මෙම රටේ වසන දුප්පත් ජනතාවගේ සංඛ්‍යාව අන් රටවල් අඛණ්ඩව සිටී. වර්ෂ 1998 දී ඒකාධිපති පාලනය පෙරලා දමූ ජනතාව කම්කරු පක්‍ෂයක් පිහිටුවාගෙන ජනප්‍රිය පරිපාලනයක් මගින් අතිශයයෙන් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රජයක් බිහිකිරීමේ කටයුත්ත තම අභිප්‍රාය කර ගත්හ. වර්ෂ 1989 දී කෝටියකට අධික ජන ගහණයක් වාසය කරනු ලබන සැඟ පෝලෝ ඇතුළු නගරසභා කිහිපයක ඡන්දයෙන් ජයග්‍රහණය කළ මෙම කම්කරු පක්‍ෂය නගර සඳහා අයවැය යෝජනා සැකසීමේ නව අත්හදා බැලීමක් ආරම්භ කළේය.

මෙම නවතම නාගරික සැලසුම් ක්‍රමය මගින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ලෙස ඉතා දක්ෂ අන්දමින් ආදායම් මාර්ග පරිපාලනය කිරීමක් හඳුන්වාදීම එක්සත් ජාතීන්ගේ වර්ෂ 1996 දී ඉස්තාම්බුල්හි අවතැන්වූ ජනතාව පදිංචි කරවීම අරභයා පැවැත්වූ සමුළුවේදී ප්‍රශංසාවට භාජනය විය. කෝටි එකයි දශම තුනක ජනගහණය වාසයකරන විශාලතම කර්මාන්ත නගරය වන රියෝ ග්‍රැන්ඩ් දෝ සුල්හි පිහිටා ඇති පෝර්ටෝ ඇලිග්‍රේහි ප්‍රාදේශීය ආර්ථිකයේ වටිනාකම ඇමෙරිකානු ඩොලර් බිලියන හතකි. මෙම ප්‍රදේශය විද්වතුන්ගෙන් හා සාමාන්‍ය ජනතාව එක් රැස්වී අධිකාරී බලයට විරුද්ධ වීමට සහ පොදු ජීවිතයේ ප්‍රශ්නවලට විරුද්ධව නැගී සිටීම සඳහා පෙළඹවීමට සමත් බොහෝ කාලයක සිට ප්‍රසිද්ධියක් දරණ කම්කරු සමිති වලින් පරිපූර්ණය.

අනුගමනය කළ ක්‍රියාමාර්ගය

නාගරික බලය ගොඩනගා ඇත්තේ නගරාධිපති ප්‍රධාන නිලධාරියා ලෙසත් ඔහුගේ නියෝජ්‍ය නගරාධිපතිවරු ව්‍යවස්ථාදායක මණ්ඩලය ලෙසත් සැලකීමෙනි. නගරසභා සඳහා තම බලප්‍රදේශ වලින් ලැබෙන ආදායම වියදම් කිරීම සඳහා සම්පූර්ණ බලය හා නිදහස ඔවුන්ට ඇත. මෙම ආදායම් ලබාගන්නේ දේශීය බදු අයකිරීම, තීරුබදු සහ මධ්‍යම රජයේ මුදල් ලැබීම් වලිනි. විධායකය මගින් මෙම නගර සභාවල අයවැය පිළියෙල කරනු ලැබේ. මෙම අයවැය ඊට පසු මණ්ඩලයෙන් අනුමත විය යුතුයී නගරාධිපති යටතේ සංවිධාන දෙකක් ඇත. ඒවා නම් සංවර්ධන යොජනා පිළියෙල කරනු ලබන කාර්යාලය සහ මහජනයාගේ සම්බන්ධීකරණය ඇතිව නගරයේ ජීවත් වන පිරිස් හා එකතුවී අයවැය පිළියෙල කිරීමේ කාර්යාලය වේ. මෙහි දෙවැන්න පලාත් සම්බන්ධීකරනය කරන අය සහ ඒ ඒ ජන කොටස්වල නායකයින් සමග සාකච්ඡාකර ඒ ඒ කොටස්වල කළ යුතු වැඩ සටහන් සහ මහජනතාවගේ ඉල්ලීම් මොනවා දැයි සොයාබැලීම පිලිබඳව කටයුතු කරන අතර පළමුවැන්න තාක්ෂණික සහ ආර්ථිකමය අවශ්‍යතා ගැන සොයා බලයි.

මෙම නගරය කොට්ඨාශ 16 කට බෙදා ඇති අතර සාකච්ඡා කලයුතු මාතෘකා පස්වැදෑරුම් වේ. ඒවා නම් (I) ගමනාගමනය හා ප්‍රවාහන (II) අධ්‍යාපනය, ක්‍රීඩා සහ සංස්කෘතිය (III) සෞඛ්‍ය හා සමාජ ශුභ සාධනය (IV) ආර්ථික සංවර්ධනය සහ බදු අයකිරීම. (V) නගර නිර්මාණ සංවිධානය සහ නාගරික සංවර්ධනය.

සෑම වර්ෂයක් පාසාම සෑම කොට්ඨාශයකම එක මාතෘකාවක් යටතේ රැස්වීම් වාර දෙකක් පවත්වනු ලැබේ. ජනතාව මාර්තු මාසයේදී එක්රැස්වී ප්‍රථම රැස්වීමට පෙර ඒ ඒ පුරවැසියාගේ ඉල්ලීම් මොනවා දැයි සොයා බලා දැනගෙන ප්‍රධාන රැස්වීම් වාරයේදී ඒවා ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා නියෝජිතයන් තෝරා ගනු ලැබේ. මහජනතාවගේ මෙම රැස්වීම් වලට නගරසභාව සහභාගී නොවේ. විධායකය සහ ජනතාව අතර රැස්වීම් අප්‍රියෙල් මාසයේදී නගරාධිපතිවරයාගේ ප්‍රධානතාවයෙන් පැවැත්වේ. මෙහිදී පසුගිය වර්ෂයේ ආරම්භ කරන ලද ආයෝජන වැඩ සටහන් ගැන සහ මේ වර්ෂයේ යෝජිත වැඩසටහන් ගැන සාකච්ඡා කරනු ලැබේ. මෙහිදී තවදුරටත් එම වැඩකටයුතු නිරීක්ෂණය කිරීමේ සඳහා නියෝජිතයන් ඡන්ද ක්‍රමය අනුව පත් කරනු ලැබේ. ප්‍රථම සහ දෙවැනි සාකච්ඡාවාර අතරතුර එනම් මාර්තු සහ ජූනි මාස ඇතුළත දී නොයෙකුත් ජනතා සභා වලින් කම්කරු සමිති, සමූහකාර සමිති, මව්වරුන්ගේ සංගම් ආදිය ඉදිරිපත් කරනු ලබන ආයෝජන හා ක්‍රියා ගැන සාකච්ඡා පවත්වනු ලැබේ. තවද මෙම ඉල්ලීම් ඒවාට සහභාගී වන්නන්ගේ ප්‍රමුඛතා අනුව සටහන් කරගනු ලැබේ. මේවාට විධායකයෙන් එහි අවශ්‍යතා අනුව ලකුණු දෙනු ලැබේ. ඒ සඳහා ක්‍රම දෙකක් අනුගමනය කෙරේ. (1) කිසියම් සේවාවක් සඳහා ඇති අවශ්‍යතාව මනිනු ලබන්නේ මෙසේ බලාපොරොත්තු වන සේවාව මගින් කොතෙක් දුරට එහි ජනතාවට එහි ප්‍රයෝජන ගත හැකිද යන්න හා ජනගහන ප්‍රමාණය අනුවය.

මේ සඳහා ලබා ගත හැකි වැඩිම ලකුණු ප්‍රමාණය 15 කි. මේ ලකුණු 15 තුන් ආකාරයකට බෙදා එකකට 5 බැගින් දීම කරනු ලබන්නේ පහත දැක්වෙන කරුණු අනුව යමිණය. සියයට විස්සකට වඩා වැඩියෙන් එම සේවාවෙන් ප්‍රයෝජන ගන්නේ නම් ලකුණු 5 යි. එහි ජනගහනය 120,000 වඩා වැඩි නම් ලකුණු 5 යි, එය තමන්ගේ ඉල්ලීම් ලැයිස්තුවේ ප්‍රමුඛතාවය ගෙන ඇත්නම් ලකුණු 5 යි.

දෙවැනි වටයේ සාකච්ඡාව පූලි මාසයේදී පවත්වනු ලබන අතර ප්‍රදේශ 16 න් එකකින් දෙදෙනා බැගින් තෝරාපත් කර ගනු ලැබේ. මේ සඳහා මුලින් සඳහන්කළ පස්වැදෑරුම් මාතෘකා භාරව සිටින අය වෙනුවෙන් දසදෙනෙක්ද, සිවිල් සේවකයන්ගේ සමිති වලින් එක් නියෝජකයකු බැගින්ද, අසල්වාසී ජනතාව වෙනුවෙන් නියෝජකයන් දෙදෙනෙකු බැගින්ද පරිදි අය වැය තීරණය කිරීම සඳහා එක්වී රැස්වෙන කවුන්සිලය, 44 ක් වූ නියෝජිතයන් ගෙන් සමන්විතවේ. මෙම කවුන්සිලය සියළු දෙනාම නියෝජනය වෙන ප්‍රධාන සංවිධානය වේ. මෙහිදී මේ නියෝජිතයෝ නගර සභාවේ මුදල් පරිහරනය පිළිබඳව දැනුමක් ලබාගන්නා අතර, මුදල් වෙන් කර ගැනීම සඳහා වාද විවාද කල යුතු ආකාරය, තමන් විසින් නියෝජනය කරනු ලබන මහජන කොට්ඨාශයේ ඉල්ලීම් සහ අවශ්‍යතා ගැන සලකා බලා නගරාධිපති වරයා විසින් සහ ප්‍රධාන කමිටුව විසින් පිළියෙල කොට ඉදිරි පත් කරනු ලබන අයවැය නැවත සංශෝධනයට භාජනය කෙරේ. මේ සඳහා දෙසැම්බර් මස 30 වැනි දා තෙක් සතියෙකට වරක් පැය දෙකේ රැස්වීම් වාර 4 ක් බැගින් පවත්වනු ලැබේ. ඊට පසු මේ ආකාරයෙන් පිළියෙල කරනු ලබන අයවැය වාර්තාව ව්‍යවස්ථා දායකය වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. සැප්තැම්බර් සහ දෙසැම්බර් මාස අතරතුරදී අයවැය යෝජනා සඳහා සහභාගිවන කවුන්සිලය රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාවේදී තමන්ගේ අයවැය අනුමත කරවා ගැනීම සඳහා ප්‍රබල ලෙස කටයුතු කරයි. මෙහිදී තමන්ගේ ආයෝජනය සඳහා ඉදිරිපත්කර ඇති යෝජනා සහ ඒ ඒ ප්‍රදේශයට වෙන්කර ඇති මුදල් පිළිබඳ විස්තරාත්මක වාර්තා පිළියෙල කරනු ලැබේ. මෙහිදී පාර්ලිමේන්තු නියෝජිතයන්ට දැනගැනීමට අවශ්‍ය සියළු තොරතුරු සම්පාදනය කරනු ලැබේ. අවසානයේදී දේශපාලනමය තීරණ ගැනීම් මත සහ ඒ ඒ යෝජනාවල ඇති අවශ්‍යතාවය සලකා මුදල් බෙදා දෙනු ලැබේ.

ප්‍රතිඵල

1989 පටන් පෝර්ටෝ ඇලිග්‍රේ නගර සභා ඡන්දයෙන් නොකඩවා තුන් වරක්ම කම්කරු පක්ෂය බලය ලබාගෙන ඇත. මෙය ලතින් ඇමෙරිකාවේ විරුද්ධ පාක්ෂිකයන් වෙත ලැබුණු අන්ත පරාජයක් ලෙස හැඳින්වේ. කම්කරු පක්ෂයට ලැබී ඇති මහජන ඡන්ද ප්‍රතිශතය වර්ෂ 1988 දී සියයට 24 ක්වූ අතර එය 1996 දී සියයට 56 දක්වා වැඩි වී ඇත. තවද ඉතා ප්‍රසිද්ධ ව්‍යාපාරික ප්‍රකාශනයක සඳහන් වන්නේ පෝර්ටෝ ඇලිග්‍රේ නගරය විසින් එහි ජනතාවට අති උසස් ජීවිත තත්වයක් සපයා ඇති බවයි. මේ බව ඒ ප්‍රකාශනයේ සතරවැනි වරටත් එසේම ප්‍රකාශකොට ප්‍රසිද්ධිය ලබාදී ඇත.

වර්ෂ 1986 ට ප්‍රථම මෙම නගරය මුදල් තත්වය අතින් ඉතා උදාසීන තත්වයක පසුවූ අතර එයට හේතුවූයේ කර්මාන්ත දියුණුවක් නොවීම, පිටස්තර ජනයා පදිංචිය සඳහා මෙහි පැමිණීම, අධික ණයගැති භාවය සහ ආදායම් මාර්ග හීන වීමය. එහෙත් මූල්‍යමය ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක වීමෙන් පසු වර්ෂ 1989-1991 කාලය තුළදී ඉතා උසස් ආකාරයේ දියුණුවක් පෙන්වුම් කර ඇත. මෙයට හේතුවී ඇත්තේ මහජනතාවගේ සහභාගිත්වයෙන් ඇතිකරන ලද අයවැය සැකසීමේ ක්‍රියාවලිය වේ. වර්ෂ 1989 සිට 1996 දක්වා කාලය තුළදී නල ජලය පාවිච්චි කරන ජන සංඛ්‍යාව 80% සිට 98% දක්වා ඉහල ගොස් ඇත. එසේම නගර සභාව මගින් පාලනය කරනු ලබන කැලි කසල ඉවත් කිරීමේ කාර්ය පද්ධතිය මගින් ජනතාවට සේවය සැපයීම 46% සිට 85% දක්වා වැඩිවී ඇත. දුප්පත් ප්‍රදේශවල අධ්‍යාපනය සඳහා පාසැල්වලට ශිෂ්‍යයන්ගේ ඇතුළුවීමේ සංඛ්‍යාව දෙගුණවී ඇත. වර්ෂ 1989 සිට මේ දක්වා වර්ෂයකට කිලෝමීටර් 30 ක්වූ මහාමාර්ග තාර දමා ප්‍රතිසංස්කරණය කර ඇත. ගනුදෙනුවල විනිවිද භාවය නිසා ව්‍යාපාරිකයන් විසින් සිය කැමැත්තෙන් අයබදු ගෙවන ලද අතර ආදායම සියයට පනහකින් වැඩිවී ඇත. තවද අලුතෙන් ආයෝජනය සඳහා වෙන් කරනු ලබන මුදල් ප්‍රමාණය 1992 දී ඩොලර් මිලියන 54 ක්වූ අතර 1996 දී එය ඩොලර් මිලියන 70 දක්වා වැඩිවී ඇත. දැන් බ්‍රසීලයේ නගර 80 කට වඩා ප්‍රමාණයක් මේ පෝර්ටෝ ඇලිග්‍රේ ආදර්ශය අනුව යමින් තම අයවැය සකස් කර ඇති අතර, ලගම පිහිටා ඇති විශාම් නගරය එහි ස්වාධීනත්වය අතහැර පෝර්ටෝ ඇලිග්‍රේ නගරයට ඇදුන නගරයක් ලෙස කටයුතු කිරීමට කැමැත්ත ප්‍රකාශකර ඇත. මෙම පෝර්ටෝ ඇලිග්‍රේ අත්හදාබැලීම ප්‍රජාතාන්ත්‍රික ගිණුම් ගත කිරීම පිළිබඳ ඉතා ප්‍රබල උදාහරණයක් වන අතර සියළු ජන කොටස්වලට එක හා සමානව සැලකීම, නීතිය සැමට එකසේ ක්‍රියාත්මක කිරීම, තීරණ ගැනීමේදී සියල්ලන්ගේ අදහස් වලට ඇහුම්කන් දී එසේ කිරීම, දේශපාලනමය තීරණ සෑම දෙනාටම පොදු ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම ආදිය ගැන ආදර්ශයක් වේ. පන්දහසක් පමණ අතීතය දුගී ජනතාව ජීවත් වන ඉල්හස් ප්‍රදේශය ඉතාම ධනවත් තුන් ලක්ෂයක් වාසය කරන සේන්ට්‍රා ප්‍රදේශය අතර සංවර්ධනය සඳහා තීරණ ගැනීමේදී කිසිදු වෙනසක් නොපවතී. මෙම තීරණ ගැනීමේ අවස්ථාවන් සඳහා සහභාගී වන අයගේ ආදායම අවම වේතනයට වඩා තුන් ගුණයක් පමණ වේ. තීරණ ගැනීමේදී ස්ත්‍රී පුරුෂ සංඛ්‍යාව අතර සමාන තාවක් පවතී. එසේ වුවද ඉහල මට්ටමේ කටයුතු වලදී එම ප්‍රමාණය වැඩියෙන් පුරුෂයන් වෙත පැවරී ඇත. මුලින් කම්කරු පක්ෂය කෙරෙහි වපර ඇසින් බැලූ මධ්‍යම පංතියට අයත් ජනකොටස් දැන් මෙම නගරය පත්ව ඇති කීර්තිමත් ස්ථානය හේතුවෙන් මෙම පක්ෂය දෙස බලන්නේ ඉතා ඉහලින් තවද අයවැය පිළියෙල කිරීමේ කටයුතු වල නිරතවී සිටි තාක්ෂණික දැනුම ඇති උසස් නිලධාරී පැලැන්තිය පවා සාමාන්‍ය ජනතාව සමග කටයුතු කිරීමෙන් තමන් විසින් පවත්වා ගනු ලැබූ අහංකාර තත්වය අත්හැර දමා අවශ්‍ය පරිදි දින වරියාව වෙනස්කරගෙන ඇත. මේ සමගම මෙම කටයුතු වල නිරතවී සිටි තාක්ෂණික දැනුමෙන් යුතු කාර්ය මණ්ඩලය සරල බසින් තමන්ගේ රාජකාරී කටයුතු සාමාන්‍ය ජනතාව වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට පෙළඹී ඇත.

තවද මෙ නිලධාරීන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ තාක්ෂණික සහ ඒ හා සමාන යෝජනා ජනතා කමිටුවලින් ප්‍රතික්ෂේප කොට ඒවා ජනතාවට ගැලපෙන අන්දමින් සකස්කරවා ගැනීම් කරනු ලැබේ. මෙම කටයුතු මේ ආකාරයෙන් සකස්කර තිබුනද තවමත් මෙම පැලැන්තිය තමන් ගේ අදහස් හුවා දක්වමින් ඒවාම මහජනතාවට බලයෙන් පිලිගැන්වීමට කරන ලද උත්සාහයන්ද නැත්තෙම නොවේ. මෙම ක්‍රියාවලිය පිළබඳ සර්ව සම්පූර්ණ ලෙස සලකා බැලීමේදී වර්ෂ 1980 දී පැවති විරෝධතා මගින් කටයුතු කරවා ගැනීමේ පුරුද්ද සහ සංස්කෘතිය නැතිවීගොස් සියළු දෙනාගේම අදහස් විමසා අයවැය සකස් කිරීම සම්පූර්ණයෙන්ම මහජනතාවගේ සාකච්ඡාවට භාජනයකර ඒ මාර්ගයෙන් ඉදිරිපත් කිරීමේදී විරෝධතා නොමැතිව ප්‍රතිඵල නෙලා ගැනීමට සමත් වී ඇති බව ප්‍රකාශ කළ හැකිය.

**"කිමද සබඳ නුඹ අල්ලස් ගන්නේ
කවදද මේ ණය ගෙවා දමන්නේ"**

2007 දූෂණ විරෝධී පාඨ තරඟයේ ජයග්‍රාහී පාඨයකි.

සිද්ධි අධ්‍යයනය II

සහභාගිත්ව විගණනය : යහපාලනය පිළිබඳ සැලකිලිමත් වන ඇබ්‍රා පුරවැසියෝ (CCAGG) පිලිපීනය

උතුරු පිලිපීනයේ ඇබ්‍රා කලාපයේ ක්‍රියාත්මක රජයේ ව්‍යාපෘති නිරීක්ෂණය කරන රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක් වන "යහ පාලනය පිළිබඳ සැලකිලිමත් වන ඇබ්‍රා පුරවැසියෝ", හෙවත් CCAGG (Concerned Citizens of Abra for Good Governance) පිහිටුවන ලද්දේ ජනාධිපතිනී කොරසෝනෝ අතින් විසින් මෙහෙය වූ සංවර්ධන වැඩ සටහන් වලට දායකවීම සඳහා සිවිල් සමාජ සංවිධාන වෙත නව අවස්ථා උදාකර දුන් 1986 වර්ෂයේදීය. ප්‍රජා සහභාගිත්ව නව ප්‍රතිපත්තිය යටතේ CCAGG සාමාජිකයෝ, ජාතික ආර්ථික සංවර්ධන අධිකාරිය සමග අවබෝධතා ගිවිසුමක් අත්සන් කරන ලදුව, ව්‍යාපෘති නිරීක්ෂණය පිළිබඳ පුහුණුවක් එම අධිකාරිය වෙතින් ලබා ගත්තේය. පොදු යටිතල ව්‍යුහාත්මක ව්‍යාපෘති ගැන පුරවැසියන් දැනුවත් කිරීම සඳහා CCAGG සාමාජිකයෝ ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍ය (ගුවන් විදුලිය, පුවත්පත්) යොදාගත් අතර ප්‍රජා රැස්වීම් ද සංවිධානය කළහ.

ඇබ්‍රා පළාතේ ව්‍යාපෘති 27 ක් සාර්ථක ලෙස නිම කිරීමට තමන් සමත් වූ බව දැක්වෙන පොදු කටයුතු සහ මහා මාර්ග අමාත්‍යාංශයේ (MPWH) පුවත්පත් දැන්වීමක් දුටු, ප්‍රජා රැකියා සහ සංවර්ධන ව්‍යාපෘති නිරීක්ෂණය කරමින් සිටි CCAGG සාමාජිකයෝ විශ්මයට පත්වූහ. මෙම ප්‍රකාශනය අසත්‍යයක් බව දැන සිටි CCAGG සාමාජිකයෝ රජය විසින් අසත්‍ය තොරතුරු සැපයීමට එරෙහිව ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට තීරණය කළහ. රාජ්‍ය ආයතනයට එරෙහිව නැගිය හැකි චෝදනාව ශක්තිමත් කරනු වස්, රජය විසින් කටයුතු සම්පූර්ණ කළ බව ප්‍රකාශයට පත් කළ ව්‍යාපෘතීන්ගේ සැබෑ තත්ත්වය දැක්වෙන විස්තරාත්මක ලේඛන CCAGG සාමාජිකයෝ සකස් කළහ. ඇත්ත වශයෙන්ම මෙම ව්‍යාපෘති පැවතියේ තවමත් ආරම්භක අවධියේය. නැතහොත් ඉදිකිරීම්වල මධ්‍යම අවධියේය. CCAGG සාමාජිකයන් විසින් එසේ සකස් කළ ලේඛන අතර ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශවල පදිංචි ජනයාගෙන් ලබාගත් දිවුරුම් පෙත්සම් සහ ව්‍යාපෘති වැඩබිම් පිළිබඳ ඡයාරූප ද ඇතුළත් විය. CCAGG ආයතනය තමන් සොයාගත් මෙම කරුණු නිවැරදි බව තහවුරු කර ගැනීමෙන් අනතුරුව රාජ්‍ය නිලධාරීන් කීප දෙනෙකුට එරෙහිව දූෂණ චෝදනා යටතේ නඩු පවරන ලදී. නිලධාරීන් කීප දෙනෙකු වැරදිකරුවන් වීමත් සමග පැමිණිල්ල මෙහෙය වූ නීතිඥයෝ රාජ්‍ය නිලධාරීන් පිළිබඳව සානුකම්පිතව සලකා දඩුවම් වශයෙන් ඔවුන්ට නිල වශයෙන් අවවාද කිරීමක් පමණක් සිදු කරන ලෙස අධිකරණයෙන් ඉල්ලා සිටියහ. මෙම වෙනස්වීම නිසා කෝපයට පත් CCAGG සාමාජිකයෝ මහජන මතය ගොඩනැගීම සඳහා ක්‍රියා කළෝය. ඒ අනුව ක්‍රියාත්මක වූ සැලකිලිමත් පුරවැසියෝ වැරදිකරුවන් බවට පත් වූ නිලධාරීන්ට දඩ දඩුවම් පමුණුවන ලෙස බල කරමින් පොදු කටයුතු සහ මහා මාර්ග අමාත්‍යාංශ ලේකම්ගේ කාර්යාලයට විදුලි පුවත් අති විශාල ප්‍රමාණයක් යැවූහ.

අවසානයේදී ලේකම්වරයා තම දැඩි ස්ථාවරය ලිහිල් කළ අතර, වංක භාවය සහ අයථා හැසිරීම ගැන වැරදිකරුවන් බවට පත් වූ රාජ්‍ය නිලධාරීන් 11 දෙනෙකුගේ සේවය තහනම් කරන ලදී ¹ එයට අතිරේකව, පොදු කටයුතු සහ මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශයේ ඇබ්‍රාහි ප්‍රධාන සහ නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන ඉංජිනේරුවන් දෙදෙනා වැටුප් රහිතව සේවා අත්හිටුවීමකට ලක් කොට අනාගතයේ කිසිදු දිනක පළාත තුළ සේවයේ යෙදීම ද තහනම් කරන ලදී. සිවිල් සමාජ සංවිධානයක සුපරීක්ෂාකාරීත්වය හේතුවෙන්, දූෂණ චෝදනා ලද පිලිපීනයේ රාජ්‍ය නිලධාරීන් වැරදිකරුවන් බවට පත්කොට ඔවුන්ට දඩුවම් ලබා දුන් ප්‍රථම අවස්ථාව මෙය විය හැක. එපමණක් නොව මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ඇබ්‍රා පළාතේ ව්‍යාපෘති සඳහා අරමුදල් ලබාදීමට ප්‍රථම ඒ සඳහා CCAGG ආයතනයේ එකඟත්වය ලබාගත යුතු බව දැක්වෙන උපදෙස් නිකුත් කිරීමටද පොදු කටයුතු සහ මහා මාර්ග අමාත්‍යාංශයේ කලාපීය අධ්‍යක්ෂවරයාට සිදු විය.

අනතුරුව, CCAGG සිය කටයුතු ඒකාබද්ධ කොට එහි සාමාජිකයෝ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති නිරීක්ෂණය කිරීමට සමත් විශිෂ්ඨ ක්‍රමවේදයක් ගොඩ නගා ගත්හ. CCAGG සාමාජිකයෝ, එනම් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ගෘහණියන්, ශිෂ්‍යයන් සහ තරුණ සාමාජිකයෝ මහා මාර්ග ඉදිකිරීම් ව්‍යාපෘති නිරීක්ෂණය කොට තමන් අනාවරණය කරගත් කරුණු ඉංජිනේරුවන් සහ ගණකාධිකාරීවරු වැනි විශේෂඥ භාවයක් ඇති සගයන් වෙතට ඉදිරිපත් කළහ. අනතුරුව එම විශේෂඥ දැනුම සහිත කාර්ය මණ්ඩල සාමාජිකයෝ ව්‍යාපෘති වැඩ බිම් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක පරීක්ෂණ සිදු කළහ.

CCAGG පරීක්ෂණ මගින් විවිධ අන්දමේ රාජ්‍ය ව්‍යාපෘති පිළිබඳව නිරීක්ෂණය කරති. විශේෂයෙන්ම, අඩු ප්‍රමිතියක් සහිත ද්‍රව්‍ය (සිමෙන්ති මිශ්‍රණයන්) සහ /හෝ දුර්වල ඉදිකිරීම් ක්‍රම භාවිතා කිරීම ඇතුළුව මාර්ග ඉදිකිරීම් හා සම්බන්ධ ව්‍යාපෘති, සහ කොන්ත්‍රාත් ක්‍රමයේ (කොන්ත්‍රාත්තු ලබාදීමේ අක්‍රමිකතා) වංචා ගැන අවධානය යොමු කරති. එක් මාර්ග ඉදිකිරීම් ව්‍යාපෘතියක කොන්ත්‍රාත්කරුවකු ව්‍යාපෘති අරමුදල් ගසා කෑ අවස්ථාවක් CCAGG සාමාජිකයන් විසින් අනාවරණය කර ගැනීම එබඳු එක් නිදසුනකි. මෙම කරුණු සොයා ගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ආණ්ඩුව එකී කොන්ත්‍රාත්කරුට මාචක් පුළුල් කිරීම සඳහා තම පුද්ගලික මුදල් යොදවන ලෙස බල කළේය.

දූෂණ වැළැක්වීමේ ක්‍රියාවලියේදී සංවිධානය විසින් ඉටු කරන ලද තීරණාත්මක කාර්ය භාරය සහ පොදු කටයුතු ව්‍යාපෘතීන් නිරීක්ෂණය කිරීමට ඔවුන් අත්පත් කරගෙන ඇති විශේෂඥතාවය ගැන සලකා බැලූ “විගණනය පිළිබඳ ජාතික කොමිසම” - පිලිපීන SAI ආයතනය - ඇබ්‍රා කලාපය තුළ සහභාගීත්ව විගණන කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා CCAGG සමග හවුල් එකඟතාවකට එළඹුණේය. නිශ්චිත ව්‍යාපෘතියක් / වැඩ සටහනක් මගින් එහි අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලබා ගත හැකිවිද යන්න නිගමනය කිරීම පිණිස එකී ව්‍යාපෘතිය / වැඩ සටහන විගණනයට ලක් කිරීම මෙම කාර්යයේ අරමුණ විය. එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩ සටහන (UNDP) මගින් අනුග්‍රහය ලද මෙම කටයුත්ත සාර්ථක වූ බව ඊට සහභාගී වූ සියළු පාර්ශ්වයන්ගේ පිළිගැනීම විය. මෙම

කාර්යයේ ප්‍රතිඵලය ගැන විස්තර කළ විගණනය පිළිබඳ ජාතික කොමිසම (COA) එය “ඉතා හොඳින් ඉලක්කගත කළ සහ කාර්යක්ෂම” එකක් වශයෙන් හැඳින්වියි පසුව, විගණන ක්‍රියාවලියේ අත්දැකීම් ඇතුළත් කරමින්, “සහභාගිත්ව විගණනය ක්‍රියාවට නැගීම” පිළිබඳ අත් පොතක් විගණනය පිළිබඳ ජාතික කොමිසම විසින් මුද්‍රණය කොට නිකුත් කරන ලදී.

බොහෝ කරුණු අතින් සාර්ථක වුවද සිවිල් සමාජ සංවිධාන සහ රාජ්‍ය විගණකයින් අතර අනාගත සහයෝගිතාවය පිළිබඳ අවධානය යොමු කළ යුතු අභියෝග කීපයක් ගැනද, COA-CCAGG සහභාගිත්ව විගණන අත්දැකීම් තුළින් හෙළිදරව් විය.

විගණන ක්‍රමවේදය : විගණනයෙන් අනාවරණය වූ ප්‍රධාන සොයා ගැනීම් ගැන ප්‍රජාවේ සාමාජිකයන් සමග සාකච්ඡා කළ යුතු බව CCAGG කාර්ය මණ්ඩලය විසින් කරන ලද ඉල්ලීමට විගණනය පිළිබඳ ජාතික කොමිසමේ කාර්ය මණ්ඩලය විරුද්ධත්වය පළ කළහ. පශ්චාත් ව්‍යාපෘති කාලය පිළිබඳ විගණනයක් සිදු කිරීම වැළැක්වීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අනාවරණය කර ගත හැකිව තිබූ වටිනා තොරතුරු අහිමිවීමේ අවදානමක් පැවතිය හැකි බව CCAGG කාර්ය මණ්ඩලය සැක කළේය.

තිරසාරත්වය : සහභාගිත්ව විගණන කාර්යය සාර්ථක එකක් බව ඊට දායකත්වය සැපයූ සියළු සංවිධාන විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද නමුදු විගණනය පිළිබඳ ජාතික කොමිසමේ කළමණාකාරීත්වය වෙනස් වීමත් සමග එය නවත්වා දැමූ ලදී. විගණනය පිළිබඳ ජාතික කොමිසමේ නව කොමසාරිස්වරයාට වෙනත් ප්‍රමුඛතා තිබූ අතර ඔහු සහභාගිත්ව විගණන කාර්යයන් පසෙකට දැමීය. මෙය සහභාගිත්ව විගණන කාර්යය තිරසාර ලෙස පවත්වා ගෙන යාම පිළිබඳ බරපතල ප්‍රශ්න මතු කරයි.

“අල්ලසින් ලද මුදලින් බත් එපා මට තාත්තේ ”
2007 දූෂණ විරෝධී පාඨ තරඟයේ ජයග්‍රාහී පාඨයකි.

¹¹ ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල් “පිලිපීනයේ ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ දූෂණ පිටුදැකීම : 2000 වසරේදී ශාචන්කාලීන කරන ලදී”
http://www.transparency.org /pressreleases_archive/2000/2000.09.28 i_awardportraits.html#37.

සිද්ධි අධ්‍යයනය III

වාරියපොල ප්‍රාදේශීය සභාවෙන් ආදර්ශයක් ....

බදු අයකරගැනීමේ නව්‍ය කළමනාකරණ ප්‍රවේශයක් සහභාගිත්වය පරිපාලනය

ප්‍රාදේශීය සභාව සහ පොදු ජනතාව අතර සහභාගිත්ව සම්බන්ධතාවයක් නොමැතිවීමත්, පරිපාලන කටයුතුවල විනිවිදභාවයත් නොමැති වීමත් හේතුවෙන් වයඹ පළාතේ, කරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය තුළ පිහිටි වාරියපොල ප්‍රාදේශීය සභාව උෟන ආයෝජන, දුර්වල සේවාවන්, බදු ගෙවීමට ඇති නොකැමැත්ත සහ ප්‍රමාණවත් ආදායම් පදනමක් නොමැතිකම යන විෂම වක්‍රයට හසුවී තිබුණි. ප්‍රදේශයේ ජනතාවත් ප්‍රාදේශීය සභාවත් අතර මනා සම්බන්ධතාවක් ගොඩනැගීමත්, ප්‍රාදේශීය සභාව කෙරෙහි සුභදායී ආකල්ප ඔවුන් තුළ ජනනය කිරීමත් උදෙසා නාගරික කළමනාකරණ සංවිධාන බොහොමයක සහාය ඇතිව නව ක්‍රමවේදයන් ක්‍රියාවට නැංවීමට කටයුතු සංවිධානය කරන ලදී. ප්‍රාදේශීය සභාවේ කටයුතුවල විනිවිදභාවය වර්ධනය වීම හේතුවෙන් මහජනතාවගේ බදු ගෙවීමට ඇති නැඹුරුතාවය ප්‍රවර්ධනය වූ අතර වර්ෂයක් තුළ 80% ක පමණ ස්වාධීන යැපුම් මට්ටමකට ළඟාවීමට වාරියපොල ප්‍රාදේශීය සභාව සමත්විය.

හැඳින්වීම

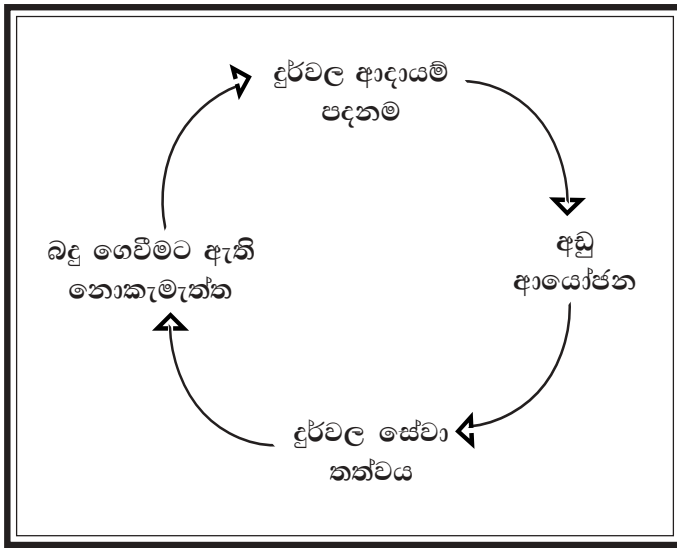
ශ්‍රී ලංකාවේ, වයඹ පළාතේ, කරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටා ඇති වාරියපොල ප්‍රාදේශීය සභාවේ බලසීමාව වර්ග කි.මී. 195 ක් පුරා විහිදී ඇති අතර ප්‍රධාන නගරය වන්නේ වාරියපොල වේ. ඒ හැරෙන්නට කටුපොත, රඹාවැව, බමුණාකොටුව, මහකෙළිය, හංහමුනව, පාදෙනිය, අවුල්ගම සහ මිනුවන්ගැටේ යන කුඩා නගර 08 ද එකී බලසීමාව තුළ පිහිටා ඇත.

ප්‍රධාන නගරය වන වාරියපොල, වර්ග කිලෝමීටරයකට 5000 ක් පමණ ජන ගණත්වයකින් යුතුව ජනාකීර්ණව පවතින අතර කුඩා නගර වල ජන ගණත්වය වර්ග කිලෝමීටරයකට 3000 ක් පමණ වේ. මුහුදු මට්ටමට වඩා මීටර් 94.4 ඉහළින් තැනිතලා භූමියක නගරය පිහිටා ඇත. යහපත් මට්ටමක වාර්ෂික වර්ෂාපතනයක් (මි.මී, 1346 වාර්ෂික) සහ සෙල්සියස් අංශක 32.05 ක පමණ මධ්‍යස්ථ උෂ්ණත්වයක් වසර පුරාම දැකිය හැකි වාරියපොල ප්‍රදේශය තුළ වී ගොවිතැන මෙන්ම පොල් වගාව ද බහුලව ව්‍යාප්තය.

ජනගහනය සම ප්‍රමාණයෙන් ව්‍යාප්තව පවතින අතර පසුගිය වර්ෂ කීපය මුලුල්ලේම, කාර්මීකරණය, විරැකියාව සහ දරුවන්ට හොඳ අධ්‍යාපනයක් ලබාගැනීමේ අපේක්ෂාව යන කාරණා මත පදනම්ව නගරාසන්න ප්‍රධාන මාර්ගයන් අසලට සුළු ප්‍රමාණයක ජන සංක්‍රමණයක් දැකිය හැකිය.

ගැටලුව

වාරියපොල ප්‍රාදේශීය සභාව අඩු ආයෝජන, දුර්වල සේවා තත්වය සහ බදු ගෙවීමට ඇති උග්‍ර ප්‍රවණතාවය දුර්වල ආදායම් පදනම යන විෂම වක්‍රයට හසු විය. මෙහි දැක්වෙන රූප සටහන මගින් මෙය දක්වා ඇත. නාගරීක පදිංචිකරුවන්ගේ මෙන්ම දිනපතා නගරයට බැහැරින් පැමිණෙන ජනතාවගේ අවශ්‍යතා ප්‍රමාණවත් පරිදි සපුරාලීමට ප්‍රාදේශීය සභාවට පැවති නොහැකියාව හේතුවෙන් බදු

මුදල් ගෙවීමට ජනතාව තුළ නොකැමැත්තක් පවතින බැවින් බදු මුදල් එකතු කරගැනීමේ දුෂ්කරතාවයකට ප්‍රාදේශීය සභාව මුහුණ දී ඇති අතර ප්‍රාදේශීය සභාවේ කටයුතු සඳහා මහජන සහභාගිත්වය ලබාගැනීමද ගැටලු සහගත වී තිබුණි.

එකී කරුණු හේතුවෙන්, මහජනතාව විසින් ප්‍රාදේශීය සභාවට වැරදි කරුණු වාර්තා කොට බදු මුදල් ගෙවීම පැහැර හැරීමත් ප්‍රාදේශීය සභාව සමග හොඳ සබඳතාවයක් පවත්වාගැනීමට උනන්දු නොවීමත් දක්නට ලැබුණි. මෙම කරුණු සියල්ලගේම හේතුවෙන් ප්‍රාදේශීය සභාව මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ අරමුදල් මත යැපීමේ ප්‍රමාණය ඉහළ ගියේය.

ක්‍රමවේදය

වාරියපොල පළාත් පාලන ආයතනය වන ප්‍රාදේශීය සභාව එකී සභාපති සහ ඡන්දයෙන් පත්වූ මන්ත්‍රීවරු 21 ක් මගින් පාලනය වේ. ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියා වන්නේ සභාපති වරයා වන අතර ප්‍රධාන පරිපාලන නිලධාරියා වන්නේ ලේකම්ය. ආයතන අංශය, ආදායම් සහ ගණකාධිකරණ අංශය ආදී වශයෙන් ප්‍රාදේශීය සභාවේ කටයුතු අංශ කීපයකට බෙදා ඇත.

වර්ෂ 2005 වන විට, ස්වකීය වගකීම් හා යුතුකම් මනාව ඉටුකිරීමට ඇති නොහැකියාව වාරියපොල ප්‍රාදේශීය සභාව, විසින් අවබෝධ කරගෙන සිටි හෙයින්, යහපත් මුල පිරීමකට මං සොයමින් සිටියදී, ජාත්‍යන්තර සංවර්ධනය පිළිබඳ ඇමරිකානු නියෝජිතායතනය (USAID) අනුග්‍රහ මත ක්‍රියාත්මක වෙන ආසියානු පදනමේ ලංකා පරිසර කළමනාකරණ (EML) ආයතනය සහ ජාත්‍යන්තර නගර/ගම් කළමනාකරණ උපදේශක ආයතනය (ICMA) වාරියපොල ප්‍රාදේශීය

සභාවේ සභායට පැමිණියේ මෙම කාලසීමාව තුළදීයි. එමගින් ක්‍රියාත්මක කළ වැඩසටහන් පුහුණ කිරීම් මගින් ඉලක්ක කරගන්නා ලද්දේ හිග බදු මුදල් අයකරගැනීමක් ප්‍රාදේශීය සභාවේ මෙම නව ක්‍රියා පිළිවෙත පිළිබඳ මහජන දැනුවත්භාවය වැඩි කිරීම උදෙසාත්, ප්‍රාදේශීය සභාවන් මහජනතාවත් අතර අවබෝධය ප්‍රවර්ධනය කිරීම තුළින් නාගරික ජනතාවක් තුළ ප්‍රාදේශීය සභාව කෙරෙහි යහපත් ආකල්ප ජනනය කරනු පිණිසත් නව ක්‍රියාකාරී සැලසුමක් සකසන ලදී. එකී දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් හරහා ගන්නා ලද වැදගත්ම පියවර වූයේ, බදු මුදල් නොගෙවීම නිසා උද්ගතවන අනිසි ප්‍රතිවිපාක පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කිරීමයි.

හිග බදු මුදල් ගෙවීමට, බදු මුදල් ගෙවන්නන් දිරිමත් කරනු වස් ප්‍රාදේශීය සභාව විසින් “බදු එක්රැස් කිරීමේ සතියක් ” ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. මෙම කාල සීමාව තුළ ප්‍රාදේශීය සභාවේ සාමාජිකයන් බදු ගෙවන්නන් හමුවී ඔවුන් සමග මනා සබඳතාවක් ගොඩනගාගැනීමට කටයුතු කරන ලදී. එමෙන්ම බදු ගෙවීම පැහැර ඇති හැර ඇති අයගේ නම් අදාල බලසීමාව තුළ පිහිටි දැන්වීම් පුවරුවල ප්‍රසිද්ධියට පත් කරන ලදී.

බදු අයකරගැනීමත්, හිග බදු අයකරගැනීමත් උදෙසා ගතයුතු පරිපාලනමය පියවරයන් අන්තර්ගත කරමින්, අයබදු ප්‍රතිපත්තියක් සැකසීමටද ප්‍රාදේශීය සභාව විසින් පියවර ගන්නා ලදී. එකී ප්‍රතිපත්තිය පියවරයන් නිසි පරිදි ආයතනික වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කරනු පිණිස ලේකම් සහ සභාපතිවරයා විසින් වගබලාගන්නා ලදී.

ප්‍රතිඵල

- සභාවේ කටයුතු නිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම උදෙසා කලට වේලාවට බදු ගෙවීමේ වැදගත්කම මහජනතාවට අවබෝධ විය.
- බදු නොගෙවීම, ප්‍රාදේශීය සභාව විසින් මහජනතාව වෙත ලබාදෙන සේවාවන්හි ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක භාවය කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපාන බව මහජනතාව තේරුම් ගැනීම.
- ප්‍රාදේශීය සභාවේ කටයුතු වල විනිවිදභාවය ඉහළයාම හේතුවෙන් මහජනතාව බදු මුදල් ගෙවීම කෙරෙහි උනන්දු විය. මෙකී නව සැලසුම ක්‍රියාවට නැංවීමට පෙර එකතු වූ බදු මුදල් ප්‍රමාණය මෙන් තුන් ගුණයකටත් අධික ප්‍රමාණයක් මෙම ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම අනුගමනය කිරීම හේතුවෙන් එක්රැස් කරගැනීමට ප්‍රාදේශීය සභාව සමත් වූ හෙයින් ස්වකීය කටයුතු වලින් 80% ක් පමණම ස්වයංකාරීයෙන් ඉටුකරගැනීමේ තත්වයට ප්‍රාදේශීය සභාව ලගා විය.
- මහජනතාවගේ ආකල්ප සුහදායීලෙස වෙනස් වීමත් ප්‍රා. සභාවේ කාර්ය මණ්ඩලයේ කැපවීම ඉහල යාමත් හේතුවෙන් බදු ගෙවන්නන්ගේ කාර්යභාරයද පහසු විය.

- වාරියපොල ප්‍රාදේශීය සභාවේ මෙම නව ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම TALG වැඩසටහන මගින් පිළිගැනීමට ලක් වූ අතර බදු මුදල් අයකරගැනීමේ ඉදිරි කටයුතු උදෙසා දිරි දීමනාවක්ද ප්‍රදානය කරන ලදී.

අප උගත යුතු පාඩම්

වාරියපොල ප්‍රාදේශීය සභාව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ නව සැලසුම නිසා, විනිවිදභාවය හා මහජන සහයෝගීතාවය ඉහළ යාම තුළින් බදු ගෙවීමේ ප්‍රවණතාවය ඉහල නංවා ගත හැකි බව ස්ථිර විය. එසේ ලබාගන්නා බදු මුදල් අදාල ප්‍රදේශයේ ජීවත්වන පුරවැසියන්ගේ යහපත පිණිස වූ සේවා සැපයීම් උදෙසා ආයෝජනය කළ යුතුය.

බදු එකතු කිරීම උදෙසා සහභාගීත්ව ප්‍රවේශයන් අනුගමනය කිරීම, නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට වඩා එලදායී බව පෙනියයි. ප්‍රාදේශීය සභාවේ සාමාජිකයින් පොදු මහජනතාව සමග පවත්වාගනු ලබන පුද්ගලික සම්බන්ධතා හේතුවෙන්ද ප්‍රාදේශීය සභාව කෙරෙහි පවතින මහජන විශ්වාසය ඉහළ නංවා ගත හැකිය. මහජනතාව වෙත සලසනු ලබන සේවාවන්හි ගුණාත්මක තත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම යනු යටිතල පහසුකම් පිළිබඳ කටයුත්තකටත් වඩා නිසි කළමනාකරණය පිළිබඳ කටයුත්තක් වේ.

බදු අයකරගැනීමේ ප්‍රතිපත්තියක් සම්පාදනය කිරීම තුළින් බදු අයකරගැනීමේ කාර්යාවලිය දේශපාලනිකරණයෙන් බැහැර වූ අතර සෑම බදු ගෙවන්නෙකුටම එක සමාන අයුරින් සැලකීමට ඉඩ සලසන ලදී. බදු ගෙවීම් පැහැර හරින අයවලුන්ගේ නම් ප්‍රසිද්ධ දන්වීම් පුවරුවල ප්‍රදර්ශනය කිරීමද බදු මුදල් ගෙවීම ඉක්මන් කිරීමට හේතු විය.

ලේකම්, ප්‍රාදේශීය සභාව,
වාරියපොල.
දු.ක. - 0372267275
ඊමේල් - wariyapolaps@sltnet.lk

T.A.L.G.,
3/1A, Rajakeeya Mawatha,
Colombo 07.

ICMA South Asia Office.
Website : www.icma-southasia.org.
Email : icmasouthasia@icma.org.

එක්සත් ජාතීන්ගේ අන්තර් ජාතික දූෂණ විරෝධී සම්මුතිය

(මෙක්සිකෝවේ මැරිඩා නගරයේදී 2003 දෙසැම්බර් 09 දින අත්සන් කරන ලදී.)

සම්මුතියේ මූලිකාංග

නිවාරණය

දූෂණ කටයුතු සිදුවුවායින් පසුව ඊට එරෙහි නීතිමය පියවර ගත හැකි නමුත්, ඊට පෙර එම කටයුතු වලක්වා ගැනීමට කටයුතු කිරීම අත්‍යවශ්‍යය. මෙම සම්මුතිය මගින් රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික යන දෙඅංශයටම අදාළ දූෂණ කෙරෙහි අවධානය යොමු කර ඇත.

රාජ්‍ය අංශයෙන් ගත් කල්හි දූෂණයට එරෙහිව ක්‍රියා කරන ආයතන ස්ථාපිත කිරීම හා දේශපාලනික මූල්‍ය ගනුදෙනු වල විනිවිද භාවය පිළිබඳ සම්මුතිය අවධානය යොමු කරයි. කුසලතා පදනම මත බඳවා ගැනීම් සිදු කිරීම, ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් හඳුන්වා දීම, වත්කම් ප්‍රකාශ කිරීම ආදියද ඊට ඇතුළත්ය. රාජ්‍ය අංශයේ සේවකයින් රාජ්‍ය සේවය නිම වීමෙන් පසුව පෞද්ගලික අංශයේ රැකියා වල නියුතු වීම සම්බන්ධයෙන් සීමා පැනවීම මඟින් “බැඳියාවන් අතර ගැටුම” (CONFLICT OF INTEREST) වළක්වා ගැනීම පිළිබඳවද එමඟින් සාකච්ඡා කරයි.

රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු හා රාජ්‍ය දේපල අත්පත් කර ගැනීමේ කටයුතුවල පැවතිය යුතු විනිවිද භාවය හා වගකීමෙන් යුතු ස්වභාවය කෙරෙහි මෙන්ම අධිකරණය වැනි සුවිශේෂී කාර්යභාර ඉටු කරන ක්ෂේත්‍රයන් කෙරෙහිද සම්මුතියේ දැඩි අවධානය යොමු කර තිබේ. දූෂණයට එරෙහිව කටයුතු කිරීම සඳහා සිවිල් සමාජයේ දායකත්වය ඉහල නැංවීමත් මෙම ව්‍යසනය පිළිබඳව මහජන දැනුවත්භාවය වඩා වර්ධනය කිරීමත් සම්මුතිය මඟින් දක්වන නිවාරන ක්‍රම වේදයන්ට ඇතුළත් ය. තොරතුරු ලබාගැනීමේ අයිතිය මෙන්ම සම්මුතියේ දක්වන්නාවූ වැරදි සම්බන්ධයෙන් වාර්ථාකරණයේ යෙදෙන අයවලුන් (අකටයුතු නාදකයින්) (Whistleblowers) ආරක්ෂා කිරීමද, සාක්ෂිකරුවන්ට ආරක්ෂාව සලසා දීමද රාජ්‍ය අංශයන් වෙත පවරා ඇති වගකීමකි.

පුද්ගලික අංශය

පුද්ගලික අංශයේ දූෂණ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් ගත් කල්හි ගණකාධිකරණ හා විගණන කටයුතු සඳහා ප්‍රමිතීන් සකස් කිරීමත් ඊට අනුගත නොවන්නන්ට දඩුවම් කිරීමේ ක්‍රමවේදයන් හඳුන්වාදීමත් කළ යුතුය. පුද්ගලික අංශයට අදාළ වන පරිදි ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් බිහිකිරීම,

පුද්ගලික අංශයේ සංස්ථාපිත ඒකකයන් පිහිටුවීමට මූලික වන්නන් හා ඒවායේ කළමනාකරන කටයුතු වල නියැලෙන පුද්ගලයින්ගේ අනන්‍යතාවයන් හෙළිදරවු කිරීම, වාණිජ කටයුතු සඳහා රාජ්‍ය ආයතන වෙතින් ලබාදී ඇති බලපත්‍ර හා නියෝජිත බලතල අයුතු භාවිතයේ යෙදවීම වළක්වා ගැනීමද කළයුතුය. අයථා ලෙස ඉපැයූ මුදල් පිළිබඳ තොරතුරු සොයා ගැනීමත්, එය වළක්වා ගැනීමත් කළහැකි වන පරිදි පරිපූර්ණ නියාමන හා සුපරීක්ෂණ ක්‍රමෝපායන් රාජ්‍යය විසින් සැකසීම අවශ්‍යය.

අපරාධ වරදක් ලෙස නම් කිරීම

පුළුල් ක්‍ෂේත්‍රයක් පුරා පවතින දූෂණ ක්‍රියාවන් අපරාධ වරදක් ලෙස නම් කිරීමේ වගකීම සම්මුතිය මගින් රාජ්‍යයන් වෙත පවරා ඇත. අල්ලස හා පොදු දේපල අයුතු පරිහරණය වැනි මූලික අපරාධයන්ට අමතරව දූෂිත කටයුතු වලින් උපයාගත් නීති විරෝධී වත්කම් සඟවා ගැනීම හා ඒවායින් කරනු ලබන ජාවාරම්ද, වාණිජමය කටයුතුවලදී අයුතු බලපෑම් කිරීම ආදියද, යුක්තිය පසිඳලීමට බාධා කිරීමද ඇතුළුව දූෂණ කටයුතු වලට සහයෝගය ලබාදීමද මෙයට ඇතුළත්ය. පුද්ගලික අංශයේ අභ්‍යන්තර වශයෙන් සිදුකෙරෙන අල්ලස් දීම් හා දේපල අයතා පරිහරණය කිරීමද අපරාධයක් ලෙස හැඳින්වීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලෙස එම සම්මුතිය රාජ්‍ය පාර්ශවයන්ගෙන් ඉල්ලා සිටී. මෙකී තත්වයන් ඒ ඒ රටවල පවතින ජාතික නීති පද්ධතියන්ට අනුකූලව සකසා ගත හැකිය.

ජාත්‍යන්තර දූෂණ කටයුතු

නිවාරන, විමර්ශන හා වැරදි කරුවන්ට එරෙහිව නෛතික කටයුතු කිරීම ඇතුළු දූෂණයට එරෙහි සෑම ක්‍ෂේත්‍රයකදීම රාජ්‍යයන් අතර අන්තර් සහයෝගීතාවයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා සම්මුතියේ පාර්ශවයෝ වගකීමෙන් බැඳෙති. අධිකරණ කටයුතු සඳහා අවශ්‍යවන සාක්ෂි එක්රැස් කිරීම හා එම සාක්ෂි ලබාදීම මෙන්ම වූදිතයෙකු හෝ වැරදිකරුවෙකු වරද කළ රටට භාරදීම (උද්‍රපණය කිරීම) ද (Extradition) සාමාජික රටවල් අන්‍යෝන්‍ය නෛතික සහයෝගයෙන් යුතුව සිදු කළයුතුය. දූෂණ කටයුතු වලට එරෙහි නෛතික ක්‍රියා පටිපාටීන්ට අවශ්‍යය පරිදි අදාළ ද්‍රව්‍ය හෝ පුද්ගලයින් හඳුනා ගැනීම, රැක ගැනීම භාරයේ තබා ගැනීම හා රාජසන්නක කිරීම මගින් ද සාමාජික රාජ්‍යයන් විසින් ස්වකීය සහයෝගය ලබාදිය යුතුය.

වත්කම් මුදවාගැනීම (Assets Recovery)

සම්මුතියේ 5 වගන්තියේ දැක්වෙන වත්කම් මුදවා ගැනීම ප්‍රධාන මූල ධර්මයක් ලෙස මුල් අවස්ථාවේදී පිලිගත් අතර පසුව ඇතිකර ගත් එකඟතාවයන්ට අනුව මෙම ක්‍රියාදාමය පහසු කිරීමේ ක්‍රම වේදයන් බිහි කරගන්නා ලදී. දියුණු වෙමින් පවතින රටවල ස්වකීය ආර්ථික

වර්ධනය උදෙසා අත්‍යාවශ්‍යම වන්නා වූ සම්පත්, ඉහළ පෙළේ ඇතැම් දූෂිත නිලධාරීන් විසින් ප්‍රසිද්ධියේම කරනු ලබන අයථා හිමිකර ගැනීම් සම්බන්ධයෙන් ගත් කල්හි මෙය ඉතාමත් වැදගත් ප්‍රතිපාදනයකි. ඒ ඒ රටවල පවතින ආරක්ෂණ කාර්ය පටිපාටීන් කෙරෙහිද අනුගත වෙමින් මෙම ප්‍රතිපාදනයන් දක්වා ඇත. වත්කම් මුදවා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් දක්වන මෙම ඵලදායී ප්‍රතිපාදනය මගින් ලොවපුරා සිටින ඕනෑම දූෂිත නිලධාරියෙකුට, ඔවුන් විසින් අයථා ලෙස උපයාගත් දේපොල මින් මතු වට සඟවා තැබීමට තැනක් නොමැතිය යන පණිවිඩය ලබාදෙයි. එමඟින් ඒ ඒ රට වලට තම තමන්ගේ දූෂණ විමර්ශන හා නිවාරණ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමට මනා පිටිවහලක් ලබාදේ.

හෙට දිනයට .....

මෙම දූෂණ විරෝධී සම්මුතිය (UNCAC) යථාර්ථවත් ලෙස ක්‍රියාත්මක කර ගැනීම සඳහා ලොව පුරා විසිරී සිටින රාජ්‍ය පාර්ශවයන්ගේ සහයෝගය අවශ්‍ය වන අතර සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට රටවල් 30 ක අපරානුමත කිරීම (Ratify) අවශ්‍ය වේ. එපමණක් නොව තම රටවල්හි ඊට අදාළ නෛතික රාමුව සලසා ගැනීමද වැදගත් වේ. ඉන් අනතුරුව එහි ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව ක්‍රියාත්මක වෙනු ලබන මනා නිරීක්ෂණ ක්‍රියාවලියක් මගින් මෙහි ඵලදායී ක්‍රියාකාරීත්වය විනිශ්චය කළ හැකිය. එකී ක්‍රියාදාමයන් සම්මුතියේ රාජ්‍ය පාර්ශවයන්ගේ සමුළුවකදී තීරණය කරනු ලැබේ. ලොව පුරා විසිරී සිටින දූෂණ විරෝධී ක්‍රියාකාරීන් වෙතින් ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා ආයතනය ඉල්ලා සිටින්නේ මෙම පියවරයන් සාර්ථක කර ගැනීමට අත්වැල් බැඳගන්නා ලෙසය. දෙසැම්බර් 09 වැනිදාට යෙදෙන ජාත්‍යන්තර දූෂණ විරෝධී දිනය ඊට කදිම අවස්ථාවකි.

දූෂණ විරෝධී කටයුතු සම්බන්ධ තොරතුරු
ලබාගත හැකි වැදගත් වෙබ් අඩවි.

- ◆ www.transparency.org
- ◆ www.tisrilanka.org
- ◆ www.worldbank.org
- ◆ www.oecd.org
- ◆ www.u4.no
- ◆ www.corisweb.org
- ◆ www.icac.org.hk
- ◆ www.unocd.org
- ◆ www.adb.org
- ◆ www.kicac.go.kr
- ◆ www.whistleblower.org
- ◆ www.ardcACP.com

ඇලස් දුටු විස්මලෝභය

ශ්‍රී ලංකාව ඉතා පුදුම සහගත ලෙස වෙනස් වෙමින් පවතී.

රට කොතරම් වෙනස් වී ඇද්ද යන්න තවදුරටත් විස්තර කෙරෙන පුවතක් ඊයේ (3 දා) දිවයිනේ මුල් පිටුවේ පළ වී තිබේ. කොල්ල කල්ලියක් මං පහරා, මං පැහැරීමට ලක් වූ පිරිසට කණගාටුව පළ කිරීමේ පුවතකි ඒ. යළි මතක් කරදීම පිණිස එකී කතාව ඉතා කෙටියෙන් කියමු. සිතුවම්වල වැද පුදාගැනීමට ගිය වන්දනා නඩයක් සන්නද්ධ කල්ලියක් විසින් වටලනු ලැබ කැලයකට ගෙන යන ලදහ. එහිදී වන්දනා නඩය සතු රුපියල් හැටදහසක පමණ දේපළ කොල්ල කෑ සොරු වන්දනා නඩයට මෙසේ කීහ. “සමාවෙන් අපට රස්කාවල් නැහැ. ඒකයි අපි ඔයාලාව කොල්ල කන්නේ ”

මෙතරම් සුන්දර සොරකමක් ලෝක ඉතිහාසයේ කොතනකවත් අසා ඇති ඔබක් ඔබට මතකද? මෙතරම් විනිත සොරකමක් පංච තන්ත්‍රයේ හෝ අරාබි නිසොල්ලාසයේ හෝ කිසිදු තැනක තිබේද? මෙබඳු සෞන්දර්යාත්මක සොරකමක් අප දුටු කිසිදු ස්වභවයක තිබිණිද? අවංකවම නැත, මේ වූ කලී අද මේ රටේ පවතින තත්ත්වයයි. රට තුළ පවතින දරිද්‍රතාවත්, ආර්ථික පරිහානියත්, රැකියා විරහිතභාවයත් නිසා ඉතා විනිත වූ වෞර පන්තියක් බිහිව සිටිති. මේ සොරු, පෙර සොරුන් මෙන් ස්ත්‍රී දූෂණ නොකරති. මිනිසුන් නොමරති. පහර නොදෙති. ඉතා විනිතව කොල්ල කා සමාව ඉල්ලා එය ලැබුණ ද නොලැබුණ ද පැන යති.

.....
.....

කරන ලද සොරකම සම්බන්ධයෙන් සමාව නොඉල්ලන, අඩු ගණනේ තමන් විසින් සොරකමක් කළ බව පිළිගැනීමට පවා අකැමැති, ජාතියේ දේපළ මංකොල්ල කන වෞර පන්තියක් මේ රටේ සිටිති. බලසම්පන්න දේශපාලනඥයන්ගෙන් සහ රජයේ ඉහළ නිලධාරීන්ගෙන් ද සමහර ව්‍යාපාරිකයන්ගෙන් ද නිර්මිත එකී වෞර පන්තියට අත තැබීම පවා දුෂ්කරය. මේ රට පවතින තත්ත්වයට හෙළිමේ සාපරාධී වගකීම ප්‍රභාකරන් මෙන්ම මෙම වැදගත් වෞර පන්තිය විසින්ද බෙදා හදා ගත යුතුව ඇත.

අද මේ රට ගමන් කරන්නේ කවුරුත් කිසි කලෙකත් නොසිතූ පැත්තකටයි. මේ යන ගමනේ ගමන් මාර්ගයේදී සිදුවිය හැකි දේ බොහෝය. සමහර විට ඔබේ හෝ මගේ කිට්ටුම මිතුරා ඔබට හෝ මට පිහියෙන් ඇත මරා මළ මිනියට මෙසේ කීමට ඉඩ තිබේ. සමාවෙන්න! මා මේ පිහිය මුවත් තැබුවේ මේ දැන්. එයින් ඇත බලන්නට කෙසෙල් ගසක් ලඟ නොතිබූ නිසයි ඔබට ඇත බැලුවේ !

2003 මාර්තු 04 වන අඟහරුවාදා “දිවයින” කතූ වැකිය

ජාතික ජනපිටිතයේ සියලු ආයතන විසින් සමාජ, ආර්ථික හා දේශපාලන සාධාරණත්වය ගුරුකොට ගන්නා සමාජ ක්‍රමයක් හැකිතාක් සාර්ථකව අතිකර ආරක්ෂා කර දීමෙන් ජනතා සුභ සිද්ධිය වර්ධනය කිරීම රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයවීමේදී ගුරුකොට ගත යුතු මූලධර්මයකි.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 27 (2) (අ) ව්‍යවස්ථාව

පොදු දේපල සුරක්ෂිත කොට ආරක්ෂා කිරීමද පොදු දේපල අයවාසර්ථී ප්‍රයෝජනයට ගැහීම සහ නාස්ති කිරීමට එරෙහිව ක්‍රියා කිරීමද ශ්‍රී ලංකාවාසී සෑම තැනැත්තෙකුගේම යුතුකම වන්නේය.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 28(අ) ව්‍යවස්ථාව.

**අල්ලස් හා දූෂණ මර්දනයට
අපගේ සක්‍රීය දායකත්වය ලබාදී
යුතුකම ඉටු කරනා
විශිෂ්ට පුරවැසියෝ වෙමු.**